

VRAG

Vladimir Prvulović

Jutro je bilo hladno. U Ivanovo malo mesto proleće je tek došlo i dani su još uvek bili sveži. Nad naseljem su se uzdizale tri velike stene kao kakve kandže nekog gavrana. Izvirale su iz planine u čijem se podnožju i nalazila ova varoš. Ivan je često sa divljenjem gledao u ovo stenje koje kao da je pretilo da će se jednog dana srušiti zgrabivši sve pod sobom. Međutim, to stenje je stajalo na istom mestu hiljadama godina. Bilo je tu mnogo pre nego što će se u podnožju planine kojoj je pripadalo naseliti jedna porodica koja će, kasnije, svojim bogatstvom i željom za uvećavanjem svoje moći, privući još neke ljude da dođu, a što će, posle nekoliko stotina godina, rezultirati naseljem od desetak hiljada stanovnika. Danas, hiljadu devetsto treće, Polin je bilo mesto čije je stenje znalo, s vremena na vreme, da privuče nekog turistu koji bi odseo u već starom hotelu, sa gazdaricom u poznim godinama. Svi žitelji su se međusobno poznavali i svi su, još u detinjstvu, čuli priču o vragu koji svakih petsto godina, još od postanja sveta, dolazi na ovo mesto da bi se odmorio od prevara i laži i odlazi posle tri godine sakupivši energiju za nova zlodela. Naravno, niko od odraslih nije ozbiljno verovao u tu priču iako su je se, sa starošću, prisećali sa pomalo straha i sami je prenoseći svojim unucima.

Planina koja je bila iznad Polina nalazila se istočno od njega tako da su jutra ovde stizala mnogo pre samog izlaska sunca. Već je uveliko znao da bude dan kad bi se prvi zraci svetlosti kao mač spustili na varoš, bojeći je u jarke boje. Zaista, jutra u Polinu su možda bila nešto najlepše čime je gradić mogao da se ponosi, a tamnija strana medalje bila je duševna melanholija njegovih stanovnika, koja je kao kakva kletva bila u njemu od samog postanka, bojeći i najsretnije dane tamnim nijansama. Sasvim je izvesno da su ljudi ovde bili mnogo mračniji nego što je to bio slučaj sa stanovnicima nekog drugog grada. No, sa druge strane, bilo je na ovom svetu i mračnijih naselja nego što je ovo, naselja gde je nedefinisani strah, koji u svojoj dubini ima nešto iskonsko, bio veći. A taj strah koji je sam sebi uzrok i posledica obično je pronalazio svoje utočište ne samo u kamenju koje se nalazilo u ovim mestima već i u kostima ljudi koji su u tim naseljima živeli. Tako je bilo i ovde, u gradiću pod planinom. Ovdašnji stanovnici su krili svoju mračnu stranu, što je samo povećavalo njihov strah, a pritom nisu primećivali da se razlikuju od stanovnika nekog drugog mesta koji su sa mnogo više vedrine i optimizma živeli svoje živote. Polin, dakle, nije bilo mesto vreve i veselja već njihovih suprotnosti, no, i pored toga, za njega se moglo reći da je na prvi pogled jedno obično provincijsko mesto gde ljudi žive svoj život i gledaju svoja posla.

Deo takvog Polina bio je i Ivan, dvadesettrogodišnji mladić čija je majka umrla na porođaju, a on, kao sin jedinac, živeo u skromnoj ali lepoj kući sa svojim ocem Petrom i pravio različite predmete od bakra po narudžbinama koje su stizale iz obližnjeg većeg grada. Petar se nije ženio posle smrti svoje žene i ceo život je posvetio Ivanu i svojoj radionici, nadajući se da će njegov sin biti bolje sreće po pitanju žena. Zakleo se na gobu svoje žene da će joj biti veran do kraja života i nadao se da će ih nebo ponovo spojiti. Svako je znao da neizmerno pati za svojom ženom sa kojom je proveo svega dve godine i koju je neizmerno voleo. Ova odanost, i po nekima opsednutost, kod mnogih je izazivala čuđenje, ali Ivan je u celosti razumeo svoga oca i time mu značajno olakšavao život.

Pored narudžbina koje su primali od izvesne firme koja je bila najveći izvor njihove zarade, Petar i Ivan su radili i za potrebe svog gradića. Ovaj drugi deo njihovog posla nije bio toliko ekonomski opravdan koliko im je obezbeđivao mesto i ugled u Polinu. Pored ovog prestiža koji su sebi obezbedili nalazeći svoj kutak u životu varoši, sin i otac su se izvrsno slagali, što je i bilo očekivano s obzirom na to da su obojica bili krotkog i tihog karaktera. Povučeno su živeli u svojoj kućici i Petar je već uveliko razmišljao o Ivanovoj ženidbi. Sem prirodne brige oca prema detetu, Petar je imao i silnu želju da se njegova loza ne ugasi, strasno iščekujući barem jednog unuka. Izvor ove njegove želje i njemu je bio očigledan - da se njegov brak barem tako posreći i da njegova pokojna žena bude koren velike loze, ostavljajući pečat koji je mislio da zaslužuje. Ivanu, međutim, ljubav još uvek nije zakucala na vrata srca a otac je očekivao da i njegov sin uđe u brak zasnovan na ljubavi. Zato je Petar odlučio da Ivana sačuva od grešnog života do trenutka kada će ga neka žena povesti putem kojim je i sam kratko išao.

U Polinu je živela i Ana, ćerka ribara koji je lovio u jezeru na sat i po hoda od varoši. Ana je odrastala pored Ivana i kako je vreme odmicalo, kako je stasavala u devojku i napunila dvadeset godina, shvatila je da voli Ivana. Tokom poslednje godine Ana je na onaj ženski, pomalo proračunat, ali ne i kvaran način, pokušala da ostvari tu ljubav i doživela je veliko razočaranje. Shvatila je da Ivan u njoj vidi samo prijatelja, osobu za koju je, tokom njenog nespretnog udvaranja, rekao da mu je kao sestra.

Ana je bila čista i poštena devojka, trezvena i možda previše zrela za svoje godine što je učinilo da shvati da Ivanovo srce nikada neće zadobiti na onaj način na koji je ona volela njega, a drugačije nije htela. Nije ušla pošteno ni u mladost a već je u srcu osetila veliko razočaranje i zaključala ga, kako joj se tada činilo, za sva vremena. Ivan njenu veliku ljubav nije

primećivao, a nije ni mogao jer je bila dobro skrivana. Tada nije ni slutio koliko bi dobio da je bio samo malo otvoreniji za ovo biće koje se šćućurilo pored njegove duše, čuvajući svoju ljubav prema njemu kao najveću i naslađu tajnu. Ovako, u sećanju je imao devojčicu sa kojom je odrastao i prijateljicu koja mu je posle oca bila najbliža u životu i u koju je imao neizmerno poverenje. Ana se prema njemu, iako mlađa, postavila kao starija sestra koja se brine za njegovu dušu, nalazeći u tome izvesnu satisfakciju za svoja osećanja. Ivanov otac je, dok mu je sin bio još sasvim mlad, dete, verovao da će se u budućnosti spojiti sa Anom s obzirom na njihovo prijateljstvo i druženje od malih nogu. Ostavio je da se to desi samo od sebe, ali kako su godine prolazile Petar je shvatio da Ivan Anu nije voleo kao ženu. A nije bio toliko slep a da ne vidi da Ana voli njegovog sina zbog čega mu je bilo neizmerno žao. Petar i Anin otac su bili dobri prijatelji i obojica su bili zatečeni tajnom koja se polako ušunjala u njihov život, a koju su krili nikada ne govoreći o tome, na izvestan način razočarani sudbinom. Znali su da će Ivan kad - tad spoznati Anina osećanja prema njemu. Znali su i da Ana nikada neće preći preko Ivanove nezainteresovanosti i postati mu žena. Obojica su bili svesni da su im deca na početku života i nadali su se da će i Ivan i Ana pronaći sreću u budućnosti.

To jutro je bilo hladno i Ivan je tek malo odškrinuo prozor nebi li pustio svež vazduh da uđe u sobu. Sunce se još uvek nije pojavilo iznad istočne planine, a do njenog vrha mu je, prema Ivanovoj proceni, trebalo još nekih četrdesetak minuta. Petar je uveliko bio u poslu. Zapravo, on je bio jedan od onih ljudi koji se bude čim se sunčana svetlost dovoljno zabeli na nebu, čineći da se stvari koje su samo do pre nekoliko minuta bile u mraku mogu razaznati. Pravio je doručak sinu koji se tek sada pridigao iz kreveta. Imao je običaj da doručkuje i ruča rano i da večera već po zalasku sunca, posle čega bi odmarao u svojoj ugodnoj stolici čitajući novine a potom je i rano odlazio na spavanje.

Proteklih dana Ivan je bio neraspoložen i zadubljen u svoje mladalačke snove i ambicije. Nekada mu se činilo da bi ceo svet mogao da pomeri a bilo je i trenutaka kada se osećao slabijim od običnog crva, nemajući volje nizašta. Ivan je bio emotivno krhkiji i osetljiviji od oca. Znao je lako da bude povređen, a sam nije bio zlopamtilo i brzo je zaboravljao ako bi ganeko povredio.

Omlet od dva jajeta, poslužen sa malo sira i čašom jogurta bio je gotov i on je seo da doručkuje.

- Petre - pozvao je oca. - Šta to treba da znači da mi ti spremaš doručak?

- I ne samo doručak - nasmejao se Petar, uveče te čeka i torta!

Ivan je već bio prilično začuđen.

- Nešto slavimo? - pitao je, ne prestajući da se čudi i očekujući odgovor.

- Sanjao sam čudan sam - počeo je važno otac.

- I? - nestrpljivo će Ivan.

- Sačekaj, ne prekidaj me! Sanjao sam da putujem kočijom do grada kako bih ugovorio posao, a kraj mene sedi baš čovek koji treba taj posao da mi da. I mi ni ne slutimo da u stvari treba da se nađemo, što nas, naravno, ne sprečava da započnemo razgovor - veselo je govorio Petar.

- I tako se nas dvojica upoznajemo, pričamo o porodicama, navikama, poslu... ukratko o svemu. Kad me upita gde zapravo idem, i kad mu rekoh da, u stvari, treba da zaključim posao sa tim i tim čovekom on poče slatko da se smeje. Ja još uvek nisam znao o čemu se radi, ali sam nekako bio presrećan što je taj čovek najednom postao toliko zadovoljan.

Petar je napravio pauzu, čekajući Ivanovu reakciju. Kad je počeo da se smeje, on nastavi priču.

- U sledećem trenutku počeo sam i ja da se smejem i malo bolje pogledah sa kim razgovaram. Odjednom, u njemu prepoznah tebe, a ti sav onako važan kažeš kao da mi u stvari nisi sin već poslodavac: „Ako hoćete da zaključimo posao hoću da me ujutru čeka doručak, a posle večere hoću da se zasladim tortom.“

- Ha, ha! - zakikotao se mladić. - Naručio sam, znači, doručak i tortu u tvom snu?

- I kad sam se probudio, rekoh da ne izbaksuziram. Bolje da bude onako kako sam sanjao nego da nešto ispadne loše.

- Pa hvala na doručku, a odakle će torta da se stvori?

- Naručićemo je kod poslastičara. Odavno već nismo ništa slavili, neka ovaj dan bude poseban - rekao je Petar.

Otac je trljao ruke pokušavajući, nesvesno, da iz srca istera bol koju je nosio, a na kratko je uspeo da je odagna jednim interesantnim snom. Zatim je seo za sto sa sinom i stavio mu ruku na rame, i upravo ta bol mu je ovlažila oči sa nekoliko suza koje je sakrio negde u dubini svoje duše, ne dozvoljavajući im da poteku. „Sine. Jedini moj sine“, mislio je u sebi, shvatajući da utehu može da pronađe samo u sreći svoga sina. Ivan ga je pak pogledao ozbiljnim pogledom iz koga je nestao osmeh, po ko zna koji put uviđajući ono što mu je već duže vreme bilo jasno. Pa i sam je hteo da bude srećan u životu, da u

miru, uobičajeno i časno provede svoj vek. Samo što je sada izgleda shvatio ono što se od njega očekuje, a što nije figurica da se može napraviti, već žena, njegova buduća žena. Osoba sa kojom bi trebalo da podeli život i koju je, kako mu se činilo, do sada neprimetno i uzalud tražio.

- Polako sine, polako- tapšao ga je po ramenu Petar. - Sve će doći na svoje mesto. Mora da dođe.

Bodrio je iskusni majstor, kako sebe tako i sina, gurajući negde na stranu nesreću koja na ovom svetu postoji i koja nije nikoga ko je živeo na zemlji ostavila bez ožiljka. Kao da je hteo da taj svetski bol zaobiđe Ivana, a on je već počeo da ga polako nagriza preteći da se predstavi njegovom srcu kao kakav pajac cirkuskoj publici koja željno čeka da aplaudira nekom nespretnom gegu i da mu se podsmehne.

Iako je jutro počelo iznenađenjem u obliku doručka i zabavnim snom koji mu je otac prepričao, Ivan se posle obeda povukao u svoju sobu i ponovo legao u krevet, ne bi li poslednji zalogaj obojio melanholijom, pre nego što ode na posao. U takvim trenucima često je razmišljao o majci koju nikada nije video, a koju je njegov otac još uvek poštovao kao osobu kojoj vredi biti veran, čak iako nije tu. Pokušavao je da je po ko zna koji put zamisli onakvom kakvom mu je Petar opisivao još od njegove najranije mladosti. Nekada je čak imao utisak i da tačno zna kako izgleda i da je, u stvari, video negde u odsjaju sunca koje obasjava sva sećanja na nju, izmišljena u raznim maštarijama iz njegovog ranog detinjstva. Međutim, iako mu je često nedostajala, iako je neizmerno žalio što nije tu sa njim, njegova tuga nije bila ni približna onoj koju je osećao njegov otac. Petar je ostao sam u kuhinji i pokušavao je da se priseti još nekog detalja iz sna. Bio je čovek visokog, blagog čela i skladnog lica koje je odavalo njegov karakter koji je bio blag i pošten. Sipao je sebi čašu vina i u njegovoj gorčini osetio slast koju život nosi i pored onih mračnih tonova koji ga nemilosrdno boje. Ta svetlost u njegovom životu bio je Ivan, koga je neizmerno voleo i koga je, kako mu se u tom trenutku činilo, možda i razmazio. Ali i pored svih Ivanovih mana, kojih je, uostalom, bilo zaista malo, otac je imao razloga da bude ponosan na svog sina, i on je to i bio, držeći ga pored sebe i još uvek ga uspešno štiteći barem od poroka kojih u Polinu nije bilo malo. Takođe, Petar je negde u dubini srca imao utisak da ljubavlju prema svome sinu, u stvari, čuva njegovu dušu i od onog iskonskog zla i svake nesreće. Nekako je znao da se dok ta ljubav postoji u njegovom srcu, poput bisera u nekoj školjci, njegovom sinu neće desiti ništa naopako, da je zaštićen njegovim bićem kao nekom sretnom zvezdom ili amajlijom koja čuva od zla. Ovo Petrovo ubeđenje i njegova vera u ljubav uopšte bili su stvari koje su krasile njegovu ličnost i, ako ne konkretno, ono barem indirektno, čuvale Ivana koji je pored

oca izrastao u pravog čoveka vrednog divljenja. Istina, Ivan je imao ožiljak na duši zbog nedostatka majke, a njegovu bol je još više pothranjivala patnja njegovog oca i on je bio sklon tuži i nekoj vrsti straha koji je ponekada osećao, a kome nije znao da pronađe uzrok. Kao da se bojavao za oca i sebe, bežeći od neke nesreće koja bi mogla da ih zadesi. No, bio je dovoljno zreo da na ispravan način napravi razliku između sveta emocija i sveta koji ga je okruživao - posao, otac, prijatelji, Ana...

Ivan je još neko vreme proveo u krevetu, pokušavajući da prikupi energiju za dan koji je već uveliko trajao. Želeo je da se okrene na stranu i nastavi sa spavanjem, ali ga je čekao posao i on je, oko pola deset, napokon ustao i uputio se u radionicu koja se nalazila u dvorištu kuće i bila velika skoro kao ona. Petar ga je sačekao sa osmehom, uveliko radeći i još odlučan da taj dan bude posebno sretan.

- Vidi, vidi ko nam je došao? - smeškao se zadovoljno Petar gledajući sina.

- Poslodavac od noćas! - našalio se na obostrano zadovoljsvo Ivan.

Nasmejali su se, a onda začutili. Mladić je bio nekako ukočen i Petru se činilo da razmišlja o nečemu.

- Novčić za tvoje misli sine! - rekao je, očekujući da, po običaju, uz rad razgovara sa Ivanom.

- Ma, ne razmišljam niočemu. U stvari, i ja bih hteo da ovaj dan bude poseban. Hoćemo li stvarno da kupimo tortu?

- O naravno! Snovi nisu šala - nasmejao se otac koji je pravio figuru nekog patuljka, visoku oko pedeset centimetara.

- Ovaj stvor počinje da liči na sebe! - primetio je Ivan.

- Da, da, počinje. Evo, kapa mu se već sasvim jasno razaznaje, a noge, telo i glava su u osnovi već gotovi.

- Hoćemo li da mu napravimo osmeh na licu ili će to biti tužan patuljak? - pitao je Ivan.

- Osmeh naravno, pa danas je poseban dan, zar ne?

- I ja sam za osmeh. Nekako bi mu bolje stajao uz pantalone - ponovo ih je Ivan obojcu nasmejao. Petar je osmotrio patuljka i pomislio kako će njihov zajednički pokušaj da posebno obeleže ovaj dan, s obzirom na obostrani trud, verovatno biti uspešan.

Za to vreme Ana je radila kućne poslove brišući poneku suzu koja joj je pošla niz obraz. Plakala je zbog Ivana. „Možda sam ja u stvari sretna“, mislila je. „Ja ga ipak volim i to je neosporno bez obzira na njegova osećanja prema meni. Možda to što on mene ne voli kao ženu samo čini da moja ljubav prema njemu bude jača, i možda treba da budem srećna jer znam da ću ga voleti do smrti. Svim srcem, celim umom. Jedino što će mi telo zauvek ostati samo“, jako se zaplakala Ana. „Čudesni su putevi Gospodnji“,

pomislila je kada se malo pribrala i nastavila sa poslovima. Onda je počela da razmišlja kako će svoju buduću samoću objasniti roditeljima. Ribar i njegova žena, Anina majka, bili su još uvek mladi ljudi, imali su po četrdeset godina. Pored Ane, imali su još jednog sina koji je bio nešto mlađi i još uvek je pohađao školu. Anin brat je već duže vreme pomagao ocu u ribarenju na jezeru dok je njena majka bila domaćica. Ana je završila školu i njen otac je već uveliko dogovarao sa izvesnim gazdom da je primi na posao prodavačice ženske odeće u radnji u kojoj su kupovale gotovo sve žene u Polinu. Sama Ana je želela taj posao. Njene ambicije su bile skromne. Želela je da od roditelja, posle njihove smrti, nasledi samo malu kuću koja se sastojala od jedne sobe i kuhinje, a koja se nalazila pored veće kuće u kojoj je trenutno živela sa svojim roditeljima i bratom i koja je trebalo da ostane njemu. Želela je da i nadalje ostane prijatelj sa Ivanom, a u njenoj duši je bio još jedan kamenčić - da njen brat bude sretan u ljubavi i osnuje veliku porodicu. No, to su sve bili planovi mlade devojke koje bi neki jači životni vetar verovatno raspršio donoseći joj sa sobom totalno drugu sudbinu. Bilo je pitanje kakva je to sudbina čeka. Šta je to što će možda promeniti tok njenog života i od skromnog plana napraviti još jednu životnu dramu? Što se tiče Aninog oca i ostalih članova njene porodice, oni su očekivali suprotno njenim planovima - da se ona uda.

Predrag se potajno nadao da će Ivan ipak zavoleti njegovu ćerku, da će biti ponesen njenom mladošću i lepotom i da će shvatiti da je Ana za njega najbolja prilika. Ipak, mladost nema pamet odraslog doba i zato je Ivan praktično bio slep za Aninu ljubav, očekujući da se nekim providenjem pojavi žena njegovog života, žena koja će za sva vremena zaneti njegovo srce. Međutim, Ivan u Polinu nije imao čak ni simpatiju vrednu pažnje, tako da je često razmišljao da napusti svoj gradić i ode u neko veće mesto gde bi počeo svoj život koji bi, kako je maštao, bio pun radosti i sreće. Ipak, sve su ovo bile neozbiljne misli koje nisu mogle da uzmu maha, jer Ivan nije imao ni najmanju nameru da oca ostavi samog. Mislio je da se on dovoljno napatio nedostatkom koji mu je bio kao teg na srcu, terajući ga da marljivo radi i da se trudi da uživa u onome što mu je ostalo od braka, a to je sin koga je neizmerno voleo. Izgleda da je Petar kao i Predrag, Anin otac, očekivao da će se Ivanovo biće ipak prikloniti ribarevoj ćerki. Možda tu neće biti u početku vatre koja gori u ljubavi na prvi pogled, ali ona bi se sigurno razgorela nakon kraćeg perioda zajedničkog života, naročito podstaknuta Aninom srećom.

Sve u svemu, dok je Ivan radosno pravio patuljka sa ocem, Ana je plakala u svojoj sobi, pokušavajući da se hrabro nosi sa nesretnom ljubavlju.

Zamišljala je sebe u venčanici koju verovatno nikada neće obući a onda je,

pomislivši kako će Ivan sigurno pronaći ženu koju će uzeti, zaplakala još jače. Znala je da će ga to odvojiti od nje i da će njihovo često druženje postati sporedna stvar, toliko beznačajna da će je se Ivan sećati samo kao bivše prijateljice sa kojom, iz poštovanja prema svojoj ženi, ne treba da ima ništa. U Anino srce odjednom je ušla pomisao koja se brzo promenila u odluku - treba da poseti baba Jelku, vračaru koju mnogi nisu voleli zbog njene nastranosti. Samo manji deo Polina je verovao njenim predskazanjima, ali je bilo i onih koji su joj bili zahvalni što na ostvarenim proročanstvima, što na lekovitim biljkama kojima su zacelili neku od bolesti. Baba Jelka je živela u kolibi koja se nalazila izvan grada, u planini, tačno na mestu gde su iz zemlje izvirala ona tri zuba koja su onako zastrašujuće stajala nad Polinom. Za ono nešto novca do koga joj i nije bilo posebno stalo, a koji je dobijala od ljudi kojima je proricala ili ih lečila, leti je najmila jednog mladića iz grada da joj naseče drva za zimu.

Jelka je bila vrlo debela, toliko debela da se jedva kretala. Celokupan njen izgled je delovao nezgrapno; njen veliki krivi nos, njena grba na leđima i široko lice, sve to je ulivalo strah kod ljudi čineći je antipatičnom na prvi pogled. Neki su pak govorili da ima dobru dušu, ali Jelku je zaista poznavala samo njena učiteljica u tajnama zanata, koja je preminula odavno. Baba Jelka je bila deo Polina kao što su to slični ljudi njoj u nekim drugim gradovima, zapravo, može se reći da su svi čuli za nju, ali je retko ko i video jer skoro nikada nije svraćala u grad.

I na taj dan kada su Ivan i njegov otac pravili patuljka Ana je neplanirano donela odluku da poseti Jelku i otkrije svoju sudbinu. Predveče, dok su se Ivan i Petar častili tortom, prepričavajući međusobno sretne događaje u njihovim životima, Ana se sa velikom zebnjom uputila u kućicu na planini, udaljenu nepun sat od Polina.

- Očekivala sam te - kazala je Jelka ugledavši je na vratima.

- Dobro veče - začuđeno i skromno je uzvratila Ana, dok joj je nešto poput straha ili, tačnije rečeno, velike količine neizvesnosti, prolazilo kroz um. Nije znala kako bi Jelka mogla da je očekuje i zato je njenu rečenicu prepisala vidovitosti.

- Uđi, sedi - nastavila je stara žena, ponašajući se sasvim opušteno, kao da Ana kod nje nije gost, već neko kome je tu mesto i ko tu živi, što je još više začudilo devojkicu koja je pokušavala da se pribere.

- Na tu malu stolicu sedi! Sedi i osećaj se kao da si kod svoje kuće.

Ana je nemo prišla stolici koja se nalazila ispod stola, pažljivo je izvukla i sela na nju. Zatim je u znak pokornosti prema ovoj staroj ženi, koju kao da je već poznavala, klimnula glavom umesto rukovanja. Jelka je spremala neko lekovito bilje, ponašajući se kao da Ana u kuhinji zajedno sa njom sedi već

satima, razmišljajući o stvarima koje joj je ona dala za dokučivanje. Ana se u isto vreme osećala i prijatno i paralisano. Bila je začuđena atmosferom topline koja je vladala u kuhinji. Čudila se što se Jelka ponaša prema njoj kao prema nekoj rođaki. Nekoliko minuta je vladala tišina, a onda se starica, završivši posao, iznenada okrenula i sa osmehom na licu pogledala Anu zvanično joj poželevši dobrodošlicu. Ona napetost koju je devojkica osećala tih nekoliko minuta tišine nestala je, ustupajući mesto ljubaznosti kojom je starica odjednom počela da zrači. Ova ljubaznost je naročito bila istaknuta toplim osmehom koji je bio na Jelkinom licu.

- Sada reci zašto si došla? Pretpostavljam da te zanima sudbina? - počela je razgovor, ne skidajući sa lica osmeh koji je upadljivim činio njene očuvane bele i zdrave zube. Ana je na postavljeno pitanje klimnula glavom, želeći da odgovori, ali je Jelka preduhitrila.

- Dakle tako. Sudbina! - uozbiljila se starica koja je imala nameru da čvrsto da do znanja devojkici da to nije nikakava šala - znati svoju sudbinu.

- Jesi li sigurna da želiš da ti prorekнем šta te u životu čeka? - nastavila je zatim, dok se u Anu ponovo vratio onaj početni strah. Kao da se začudila otkud ona na tom mestu. Ceo poduhvat joj je sada izgledao suviše avanturistički za njenu ličnost, a onda je znatiželja prevladala i ona je rekla bojažljivim glasom: - Mislim da sam sigurna.

- Vidiš! - usprotivila se satrica devojkici - ja mislim da si ti ishitreno donela tu odluku. Ali ipak ću ti reći ukratko ono što bi želela da čuješ osvom životu - ponovo se nasmejala Jelka tražeći Aninu levu ruku.

Pružajući je, Ana kao da je shvatila da se odriče svih svojih planova i da uzbuđeno pruža korak u nešto novo, kao da okreće neku drugu stranicu u svome životu koja bi mogla da bude ispisana istinom o njoj. Starica je pogledala Ani u dlan.

- Ipak si ti ta! - počela je sa pričom gledajući je zamišljeno, činilo joj se sa pomalo brige, pomalo tuge, a i malo oduševljenja.

- Koja? - pitala je Ana.

- Znaš, u dlanu ti vidim da ti u stvari ne želiš da saznaš sve o sebi, zapravo to bi pokvarilo neizvesnost u tvom životu koja ga čini slatkim. Ipak ću ti reći neke sitnice. Momak koga voliš nikada neće biti tvoj.

U sledećem trenutku Jelka je prebledela tako da je Ani srce zadrhtalo.

- Ne, to nije tvoja nesreća. Doživećeš duboku starost, život će ti u drugoj polovini biti dosta sretniji...

Jelka je potom promrmljala nešto sebi u bradu što Ana nije razumela.

- Ne bih ti ništa više rekla, družićemo se mi još! Videćeš.

Posle ovih reči klimnula je glavom dajući do znanja Ani da je to sve što hoće da joj kaže, iako je skoro do sitnica videla sve što na njenom dlanu piše.

Devojka je, ne toliko razočarana onim što je čula, zapravo, može se reći, na neki čudan način čak i zadovoljna, upitala staricu koliko je dužna.

- Biće prilika kada ćeš mi se odužiti - misteriozno se pogrbila debela starica, samom mimikom lica dajući Ani do znanja da je vreme da ide. I Ana je krenula kući sa nekom mešavinom topline i zebnje u srcu.

- Još nešto! - bila je zaustavljena na vratima.

- Ti si čula za priču o vragu koji svakih pola veka dolazi na tri godine ovde?

- Da čula sam - iz neobjašnjivog razloga se nasmejala Ana, kao da je u pitanju priča za malu decu, a opet sa strahom u srcu.

- Sledeće godine on dolazi, i u tvojoj sudbini sam ga videla, zapamti to. A sada doviđenja - pomalo tužno starica je ispratila Anu.

Spuštala se niz planinu razmišljajući o susretu sa vidovitom Jelkom. Osećala je veliku tugu u duši što nikada neće biti sa Ivanom, ali i olakšanje jer je negde duboko u srcu i sama znala da će to biti tako. Uostalom, to je bila i njena odluka - ni sama nije htela da bude sa čovekom koji je ne voli duboko i strasno kao što ona njega voli. Pitala se da li starica sve svoje goste dočekuje kao nju, zapravo imala je utisak da je ona u njenim očima nešto posebno. Zašto bi inače rekla: „Znači ti si ta?“ I, uostalom, šta znači ta, pitala se Ana. U sledećem trenutku setila se bledeg izraza lica koji je izgledao nekako zastrašujuće, a koji je Jelka na momenat napravila i koji je veoma uplašio. „Da, tada je rekla: 'Ne, to nije tvoja nesreća...' Koja nesreća?“, razmišljala je Ana. I činilo joj se kao da u njenom okruženju treba da se desi neka nesreća. Onda je to povezala sa vragom čiji dolazak je starica najavila. Sama Ana, bar do sada nimalo nije verovala u tu priču, ali sada kada joj je rečeno da on dolazi za godinu dana i da je prisutan u njenoj sudbini, počela je da se boji i sa strahom se spuštala niz poslednju krivinu posle koje put već ulazi u Polin. U Polin se vratila oko pola devet, kada je mrak već umirio grad nad kojim je stajao pun Mesec, kao neka koincidencija, kako se devojci učinilo, povodom njenog odlaska kod vračare. Prvi put je Ana ozbiljno razmišljala o zlu. Njeno srce se do sada nije, osim nesretne ljubavi koja nije sama po sebi nesreća prouzrokovana zlom, susrela sa ovom pojavom. Ana je u svom životu znala samo za ljubav i vrline kojih se držala ma koliko joj to teško padalo. Ove večeri ona je prvi put osetila zadah zla i, kako joj se činilo, sasvim poverovala u priču o dolasku vraga, koju je čula još kao dete.

Strah se ušunjao u njeno biće kada je zamislila da će za godinu dana videti vraga, i učinilo joj se da ga kroz neku maglu u svojoj mašti već vidi. Bio je to mršav starac sa dugom bradom koji nosi sve pred sobom što Bog ne čuva. Počela je da se moli i traži zaštitu od svetih, od ovog bića koje je kao slika stajalo pred njenim očima, plašeći je i najavljujući zlo koje je Jelka

prorekla. Ana je sve ovo, iako veoma uplašena, shvatila i pomalo površno. Kod nje se sve više zasnivalo na strahu nego na stvarnoj proceni da će se u Polinu pojaviti neko zao. Nije pokušala da trezveno razume situaciju u kojoj se našla, već je panično zastrašena stihijskim pomislima koje su se sjurile u njen um, potrčala po mraku ka kući, zadovoljna što nije još veća tmina, kad već na ulicama nikoga nema. Sa olakšanjem je otvorila vrata kuće i ušla unutra. Za stolom su sedeli Predrag i Dragan, njen brat, tako da je, osetivši sigurnost doma, u trenutku zaboravila na strah koji je samo pre nekoliko trenutaka ubrzavao njen korak i koji je pretio da se pretvori u paniku. Pozdravila je oca i brata kao da se ništa nije desilo. Mahnuli su joj rukom i pozvali je da sedne sa njima, na šta ona nije posebno obratila pažnju nastavljajući da glumi uobičajeno raspoloženje.

- Idem u sobu da odmorim pre večere - rekla je sa smeškom i otišla, zatvorivši za sobom vrata u nameri da bude sama. Tek tada kada je legla i počela da razmišlja o svemu što je to večer doživela, počela je da analizira stvari posumnjavši u sve što je vračara rekla, a naročito u onaj deo o vragu od koga se toliko uplašila i koga je na trenutak tako jasno videla u svojoj mašti. Što je više razmišljala o večerašnjem susretu, počinjala je da žali što je uopšte otišla kod Jelke. Na kraju je odlučila da sve zaboravi i da nastavi život kao da se ništa posebno toga dana nije desilo. Međutim, mršavi sedi starac je ostao sakriven tu negde u njenoj podsvesti. Njegov mračan pogled i njegov plašt kojim je bio ogrnut, starinsko i pohabano odelo u koje je bio odeven, sve je to Ani ostalo u sećanju iako ona o tome nije razmišljala. Nakon nekoliko minuta, kada je već ustala i prestala da misli o svemu, pozvali su je da večera. Na brzinu je doterala kosu pred ogledalom i otišla u kuhinju gde je sto već bio postavljen.

Kad se pojavila, svi su je pomalo čudno pogledali jer nije imala običaj da odmara pre večere. Već u sledećem momentu zavladao je večernja porodična atmosfera. Anina majka Mira rekla je u šali:

- Nažalost, za večeru imamo samo jedno pile, tako da ćemo Predrag i ja ostati bez bataka.

- Da, deci bataci a nama krilca, ostalo ćemo već da podelimo nekako, važno je da pojedemo celo pile večeras - nasmejao je sve Predrag sekući i kidajući meso.

Bila je prijatna ta večera u Aninoj porodici. Isto tako lepo, kao za vreme nekog praznika, bilo je i u Ivanovom domu. Ceo Polin je ovaj dan izgleda proveo u prijatnom raspoloženju. Svakom se desilo ponešto interesantno i nije bilo nikakvih posebnih nezgoda. Moglo bi se reći da je barem na trenutak toga dana Polin izgledao kao neko mesto naseljeno živahnim i radosnim stanovnicima koji vredno rade uživajući jedni u drugima. Da on nije onako mračan kakav je bio, već da ima svoj čili i radosni duh.

Noć koja je usledila donela je neke novosti. U najvećoj od ukupno tri kafane u Polinu, gde je nekoliko stanovnika znalo da provede i čitavu noć pijuci alkohol u svojoj životnoj žezi, te noći prepričavala se novost - u Polin uskoro dolazi da živi jedna imućna porodica.

Ujutru se ova priča noćobdija proširila. A već tokom sledeće večeri retko ko nije čuo za vest koja je izgledala iznenađujuće za sve. Zašto bi neko bogat došao da živi ovde? Svako je postavljao ovo pitanje u međusobnim razgovorima. Neki su sumnjali u istinitost svega, ali nisu bili malobrojni ni oni koji su verovali u ovu novost, očekivajući nešto novo u Polinu.

Uglavnom, za nekoliko dana već su svi znali da se u njihovo mesto naseljava porodica Vranjić. To je bio jedan bračni par sa troje dece i poslugom. Već se pričalo da je Bane Vranjić bogati industrijalac koji je doživeo krah u poslu i odlučio da sa novcem koji je uspeo da spase mirno provede ostatak života u nekom povučenom mestu. Govorilo se i da je tu odluku doneo teško i pod pritiskom žene koja je želela da svog već starog i prilično bolesnog muža odvoji od sveta u kome se poštuje samo zakon jačeg. Činilo se da je Polin odlučio da ne tračari previše o ovim ljudima koji će uskoro postati njegovi građani. Polinjani su u fer atmosferi i sa izvesnom dozom iskrenog prihvatanja očekivali dolazak ove porodice. Ipak, kao što je bilo za očekivati, Vranjići su bili najveća i glavna novost u ovom mestu koje je tih dana njihao blagi povetarac radosnog iščekivanja i koje je na trenutak zaboravilo na svoju sumornost i crnilo koje mu je davalo duh sličan osećaju truleži nekog drveta.

I tako se jednog jutra na opšte zaprepašćenje stanovnika, koji su redom bili zadivljeni lepotom i raskošću ovog bića, pojavila prelepa devojka u Polinu - Elizabeta.

Posle nekoliko dana u Polinu devojka je nestala, ali su svi saznali da je ćerka Vranjića koja je došla da pripremi sve što je potrebno za dolazak svoje porodice. Svi su znali da je kupila kuću jedne od najbogatijih obitelji u Polinu i prepričavalo se da je već ugovorena saradnja, sklopljen savez između tih ljudi i Vranjića. Znalo se, takođe, da Elizabeta treba vrlo brzo da se vrati i to verovatno sa roditeljima i dva mlađa brata sa kojima će se

naseliti u Polin. Takođe se pričalo da je ona ta koja kao mezimica svoga oca vodi računa o onom preostalom novcu koji je Bane Vranjić uspeo da sačuva i da je, barem dok joj braća ne odrastu, glava porodice.

Njena majka Jelisaveta se brinula o već starom i bolesnom Banetu. Bila je dosta mlađa od svoga muža i uspela je da ga sačuva od totalne propasti, nagovorivši ga da odustane od posla sa kojim je doživeo krah i da se ne zaduži pokušavajući da spase svoju kompaniju, gubeći time i ono novca što mu je ostalo, a koji je bio dovoljan za dostojanstven život porodice. Ponižen i ismejan od strane ljudi koji su mu nekada jeli iz šake, Bane je pristao da se povuče u neki manji grad i tamo na miru provede ostatak života, daleko od prisustva osoba koje su upropastile njegovo životno delo.

Tri meseca pošto je Elizabeta otišla iz Polina, ostavljajući u neizvesnosti stanovnike ovoga grada, ona se sa svojom porodicom, jednom sluškinjom i slugom vratila uselivši se sa njima u svoj veliki dom. Ubrzo Vranjići su postali uobičajenost u gradu. Vodili su luksuzan život i polako sticali prijatelje, pretežno se držeći porodice od koje su kupili kuću i slušajući njihove savete kako da se što bolje uklope u grad. Iako prisustvo Vranjića posle nekoliko meseci više nije predstavljalo skoro nikakvu novost i izvor inspiracije Polinjana za bekstvo iz svoje nesvesne dosade i utonulosti u onaj mračan deo bivstva koji je karakterisao ovo mesto, za Ivana je dolazak ovih ljudi predstavljao promenu njegovog života iz korena. Naime, Elizabeta je osvojila njegovo srce još kada je video prvi put, i on je počeo da mašta i kuje planove kako da je osvoji, prepuštajući se opčinjenosti. Sama devojka u početku nije primećivala naklonost ovog mladića, postajući nedostižan plen mnogih momaka koji su je hteli za ženu, što zbog njene lepote, što zbog bogatsva. Bila je činjenica da ju je jedino Ivan zavoleo iskrenim srcem, zapečativši svoj život, kao i Ana svoj zbog njega.

Ivanov otac je primetio promenu kod sina. Njegov život nije više bio isti. Počeo je mnogo više vremena da provodi u krevetu i izgledao je kao nekakav oblak koga blag vetar tera nebom.

- Ivane šta je sa tobom? - pitao je Petar svoga sina:

- Kako to misliš Petre? - odgovorio je Ivan.

- Zanesen si, odsutan, vidi se da se nešto promenilo u tvom životu. Reci mi šta je u pitanju. Slobodno mi se poveri.

Ivan se duboko zamislio. Kao da mu je tek sada postalo jasno koliko je njegov otac u pravu. Izgledalo mu je kao da prvi put vidi nekog novog sebe. Nekoga koga ne poznaje, nekoga ko je očaran ženom. U sledećim sekundama je shvatio da mu se desilo ono čemu se nadao - da pronade žensku osobu kojoj će pokloniti sebe. Ivan nije ni primetio da je to uradio možda suviše naglo, da se suviše brzo predao, svom svojom silinom, jednom

srcu koje praktično do tada nije ni obratilo pažnju na njega. Iako je hteo da to ostane tajna, barem dok ne ostvari neki kontakt sa Elizabetom, odlučio je da se ipak poveri ocu. Čuvši ovu novost, Petar je bio koliko oduševljen, što je i njegov sin zavoleo, toliko i zabrinut za njega jer je ta ljubav tek trebalo da se ostvari, a Elizabeta bi mogla svojim odbijanjem da osujeti sreću njegovog sina. Odlučio je da sve ovo prihvati sa izvesnom rezervom, a i nadom da će se njegova očekivanja sretnog kraja ostvariti. Opet, negde u dnu srca, krio je tugu što na Elizabetinom mestu nije Ana, ali je smatrao da je i Elizabeta dobra prilika za Ivana i da bi, ako bi ona tako htela, njih dvoje moglo biti sretno. Pored te tuge koju je primetio kod sebe, Petar je uvideo mnogo veći strah koji je poticao od toga da bi Elizabeta mogla da odbije Ivana i ostane gluva na poziv njegovog srca.

- Sine, moram ti priznati da si me zatekao ovom vešću - rekao je Petar potom Ivanu.

- Iskreno rečeno, iako sam tražio od tebe da mi se poveriš, ne znam kako da te savetujem. Možda bi trebalo da se lagano približiš toj devojci i oslušneš koju ona poruku ima za tebe. Ja ti iskreno želim sreću u ljubavi, kao što i sam znaš, i uz tebe sam ma šta se desilo.

Ivan je ove Petrove reči pomno saslušao i obuzela ga je briga ako bi zaista bio odbijen od strane Elizabete, ali u sebi je sačuvao rezervni plan - da bude uporan i na kraju ostvari ono što je naumio. Ono čega se Petar strahovito bojao jeste da bi Ivanova ljubav mogla da bude kao Anina. Bilo mu je jasno koliko je njegov sin zavoleo Elizabetu, da će se njegova ljubav prema njoj samo produbljivati i da je ona žena njegovog života.

Prošlo je deset meseci od kako je Ana bila kod vračare Jelke.

Primetila je promenu u Ivanovom životu i intuitivno shvatila da se Ivan zaljubio u Elizabetu i, iako nije mogla da predvidi kako će se stvari odvijati, mislila je da je ova žena možda nedostižan cilj koji je Ivan sebi postavio. Sa druge strane, sam mladić je bio zanesen svojom zaljubljenošću i u nekoliko navrata skrenuo je Elizabetinu pažnju na sebe.

- Mora se priznati da ste simpatični, dragi Ivane - rekla mu je jednom prilikom njegova ljubav, i on je pomislio da se stvari odvijaju u njegovu korist.

- Koju želju mogu da vam ispunim? - pitao je Ivan.

- A na kakve želje imam pravo? - zadirivala ga je Elizabeta.

- Šta god Vaše srce poželi - već zanesen izjavio je Ivan.

- Čujem da se bavite izradom raznih figura.

- Da, otac i ja od mojih malih nogu radimo taj posao.

- Eto, mogli biste da mi napravite nešto simpatično. Nije problem, platiću ako treba.

- Nikakvo plaćanje ne dolazi u obzir - pomalo napeto nastavio je mladić i dodao: - Biće to skroman poklon vama od mene.
- Najlepše zahvaljujem - nasmešila se Elizabeta. - Sada je vreme da pođem kući - kazala je završavajući razgovor.
- Bilo je zadovoljstvo pričati sa vama. Isto tako biće mi zadovoljstvo da Vas obradujem nekom interesantnom ukrasnom figuricom.
- Hvala vam.
- Hvala vama na razgovoru, draga Elizabeta.

Sretno je otišao kući Ivan posle ovog susreta sa novom, prelepom i mladom građankom Polina.

Elizabeta je Ivana shvatala kao jednog od udvarača koji su se pojavili od kako je došla u grad i nije ni slutila koliko je njegova ljubav iznad ostalih njegovih konkurenata. Istina je da ona nijednog mladića nije shvatala ozbiljno i negde u njenoj psihologiji krila se sklonost ka starijim muškarcima, tako da je sva udvaranja koja su joj se dešavala shvatala kao igru. A uživala je u simpatijama koje je zadobila u Polinu kao prelepa i draga osoba koja možda pomalo stoji iznad svoje stvarne pozicije. Naime, i Elizabeta je bila mlada i shodno tome shvatala je život na mladalački način, pomalo nezrelo i neodgovorno. U tih nekoliko meseci koje je provela u svom novom životu nije srela nijednog čoveka koji se njoj svideo toliko da bih sa njime iščekivala nešto ozbiljno, i sve što se dešavalo kod nje, a što se tiče ljubavi, bile su razne igre sa mladićima na koje je gledala pomalo sa visine, u isto vreme dajući im povod da ne odustaju od svojih namera. Ivan je gajio velike nade u vezi sa ostvarenjem svojih planova. Mislio je da se svideo Elizabeti i smatrao je da samo treba da nastavi tamo gde je stao. Može se reći da je bio ubeđen da će ta devojkica postati njegova, a ova njegova nekritičnost bila je delimično podstaknuta njenom neskrivenom simpatijom prema njemu, a sa druge strane njegovom gotovo zaslepljujućom zaljubljenosti. Naime, Ivan je u odnosu na prvi susret sa Elizabetom, koja je tom prilikom ostavila na njega zadivljujući utisak lepotice, i u koju se on na prvi pogled zaljubio, došao do toga da mu posle samo par meseci ta devojkica predstavlja isto što i proleće prirodi. Nešto što ga je vinulo u visine i bez čega više nije mogao.

Ana je, međutim, u Elizabeti videla antipatičnu osobu koja, kako joj se činilo, nema jasno povučenu liniju između dobrog i lošeg, kao devojkicu koja je koristoljubivo sračunata i koja se trudi da na sve načine zadrži kontrolu u svojim rukama, nemajući obzira prema ljudima u onoj meri koja je po Ani bila potrebna svakom dobrom čoveku. Ukratko, pored toga što je volela Ivana i bila pogođena time što se u njegovom životu pojavila osoba koja je njemu mnogo značila, Ana je smatrala da Elizabeta ne zaslužuje Ivanovu

ljubav. Ono što je pak svojom pronicljivošću ocenila, koja je za razliku od suparničine sujete bila čisto prirodni dar da spozna stvari onakvim kakve jesu, jeste da su Ivanova osećanja vrlo duboka i da je on možda prešao preko mana svoje dragane, neizmerno je voleći i praštajući joj sve grehe koje je počinila i koje će počiniti.

Zima je došla u Polin, i toga jutra kada je Ivan ustao rano, smislivši šta bi mogao da napravi Elizabeti, sneg je zabeleo ovo mesto. Bilo ga je na pregršt i na opštu radost dece. Možda su deca u Polinu bila ta koja su njegovu tamu i strah činila neprimetnim, ali imalo se čega bojati, pogotovo kod najmlađih koji su među sobom prepričavali priču o vragu pokušavajući u igri da što više uplaše jedni druge. Ana samo što nije dobila posao i bila je vrlo zadovoljna radujući se gotovo sigurnom ishodu u njenu korist. Njenoj porodici bilo je teško zimi jer je jezero na kome je Predrag lovio ribu znalo da se zaledi i preživljavali su u oskudici te dane trošeći ono što su zaradili tokom proleća, leta i jeseni. Svi oni bili su svesni koliko bi im značilo da se Ana zaposli. To bi im i te kako olakšalo pomalo siromašan život. Taj zimski dan je već uveliko bio u toku, a Ivan je pravio izuzetno vredan broš od platine, trudeći se da što preciznije i što tačnije uradi posao do kraja. Upotrebio je sve svoje znanje i umeće primenjujući mnoge tehnike koje su na prvi pogled izgledale kao sitnica, a u stvari su činile da njegov rad bude izuzetan. Za kraj je isplanirao da na broš stavi kamen u obliku srca. Dugo je tražio delić *lapis lazuli* koji bi obradio na isplanirani način, ali se trudio da to ostane u tajnosti. Na kraju je pitao Anu, od koje se inače prilično udaljio od kada se pojavila Elizabeta, da li ona zna gde bi mogao da nabavi tako nešto. Ana je slegnula ramenima i odgovorila da ne zna.

- Probaj kod vračare Jelke. Ne znam ko bih još ovde mogao imati tako nešto.

- Probaću - znatiželjno je gledao Ivan Anu. Shvatao je da se ne ponaša kako treba prema njoj od kako se zaljubio i da ju je bez razloga skoro potpuno isključio iz svoga života.

- Kako si ti, Ana? - hteo je da započne razgovor, ne bi li ovaj svoj nedolični, novonastali stav prema njoj vratio na staro. Međutim, Ana nije bila previše zainteresovana za Ivana. Iako se njena osećanja prema njemu nisu promenila, moglo bih se reći da je na neki način bila razočarana njegovom sklonošću ka Elizabeti. Rekla je samo: - Dobro sam. Moram da idem.

Ivan je ostao sam na ulici na kojoj su zraci sunca topili sneg. Osetio se usamljenim, i to nije bila ona njemu dobro poznata slatka melanholija koju je doživljavao izležavajući se u krevetu, već je osećao da gubi prijatelja iz detinjstva. Kao da između njih dvoje više nikada neće biti isto, kao da se okrenula nova stranica u njegovom životu koja je sa sobom donosila neizvesnost i neodređenost.

Bilo kako bilo, Ivan je sve svoje nade polagao u Elizabetu, u iskrenom uverenju da stvar samo treba privesti kraju. Ipak, u njemu se tada javila sumnja da možda neće pridobiti naklonost ove lepotice i onaj polinski duh zaživeo je i u njemu, osetio je neku tminu koja je bila uveličana tišinom koja je vladala na ulici, samo se sneg pretvarao u vodu koja je kapljala niz oluke remeteći time mir. Na trenutak je pogledao u planinu na kojoj je preko cele zime bilo snega, a onda je odlučio da odmah krene do vračare ne bi li kod nje pronašao svoj kamenčić. Hodao je puteljcima koji su vodili do starice i posle pola sata došao do njene kolibe. Osećao se nesigurnim. Na trenutak je pomislio da pita Jelku da li će ostvariti brak sa Elizabetom. U sledećem momentu kao da je počeo da se preznojava. Pred njim su se postavila tri puta da mu Jelka prorekne njegovu sudbinu vezanu za Elizabetu: da odgovor na njegovo pitanje bude da ili ne, da Jelka nešto kaže pa da se to ne ostvari, ili da je jednostavno pita za kamenčić *lapis lazuli* ne tražeći od nje ništa više. Nije se puno dvoumio oko toga šta će da uradi. Kao da je očekivao da Jelkino predviđanje u svakom slučaju neće biti tačno i on se sigurnim korakom uputio, odlučivši u trenutku da samo pita za kamen koji nigde nije mogao da nađe. Pokucao je na vrata, i posle nekoliko trenutaka pred njim se pojavila starica. „Kako je nezgrapna“, pomislio je Ivan, ali se već u sledećem trenutku susreo sa ljubaznim osmehom ove žene koja je pitala:

- Šta mogu da učinim za vas?

- Treba mi mali komad *lapis lazuli* - rekao je Ivan, zatečen osmehom i iznenađen toplinom kojom je zračila ova žena.

- *Lapis lazuli*? - ponovila je Jelka.

- A šta ćete vi sa tim kamenčićem?

Ivan je pokušao da izbegne odgovor na ovo pitanje.

- Jednostavno mi treba. Ako imate tako nešto, dobro bih vam platio.

Jelka je promenila izraz lica i od onog ljubaznog i toplog stava ubrzo se pojavila stroga starica koja kao da hoće da kaže da *lapis lazuli* nije za igru.

- Imam, ali ne znam da li da vam dam taj kamenčić - rekla je potom.

- U redu. Reći ću Vam šta će mi, ali pod uslovom da to jedno vreme ostane tajna.

- Izvolite, recite - kazala je vračara, ponovo poprimajući ljubazan i susretljiv izraz lica.

- Hoće li to ostati među nama? - nastavio je Ivan.

- Koliko vidim, hoće! - nasmejala se Jelka, nazirući već o čemu se radi. Ovaj njen osmeh je izazvao smešak i na Ivanovim usnama i on skupi hrabrost i reče šta namerava sa kamenčićem. Jelka ga je znatiželjno pogledala, kao da pokušava svojom vidovitošću još nešto da sazna, što se Ivanu nije svidelo. Međutim, ubrzo se trže iz svojih misli i reče:

- Neka bude po Vašem.

Zatim se okrenula, dohvatila nekakav ćup koji je stajao na drvenim policama i iz njega izvadila tri kamenčića, dva zelena i jedan manji tamnoplavi.

- Izaberite - bojažljivo je kazala Ivanu, ipak držeći situaciju pod kontrolom. Ivan je uzeo sva tri kamenčića i počeo da ih proučava. Plavi je bio najmanji i najviše mu se svideo, jedino ga je brinulo da li je dovoljno veliki da bi sa njim uspeo da uradi ono što je naumio, tako da ga je dobro odmeravao. Kada je isplanirao kako će od njega napraviti srce, odlučio da ga uzme.

- Može li ovaj? - pitao je vračaru.

- Trideset novčića! - rekla je ona.

- Pristajem! - zaključio je Ivan posao.

Već sutradan broš je bio gotov i Ivan je tražio povoljnu priliku da ga pokloni Elizabeti. Na njegovu žalost, nije imao često priliku da govori sa njom, ali su se njihovi susreti, kako je njemu izgledalo, dešavali na obostrano zadovoljstvo. Hteo je da se još više približi toj devojci i onda joj uruči poklon, i čekao je da njihovo druženje postane nešto značajnije od obostranog toplog ćaskanja. Tada je primetio nešto što ga je malo razočaralo - da se Elizabeta na sličan način druži sa još nekim momcima, ali ga to, iako mu je teško palo, nije pokolebalo da nastavi sa svojim iščekivanjima.

Zapravo, on je otišao toliko daleko da je već planirao i maštao o tome kako je traži od njenog oca Baneta Vranjića za ženu. Naravno, pre ovog čina, imao je nameru da bude načisto i sa Elizabetom i već je planirao da je zaprosi kada se ukaže dovoljno povoljan trenutak.

Ana, koja je dobila posao u prodavnici ženske odeće, i još uvek se pomalo družila sa Ivanom, kao da je shvatala u kojoj se situaciji on nalazi. Bio je zaslepljen devojkom koja je njemu ukazivala tek malo više pažnje nego drugim udvaračima, a da, zapravo, nije ni sa kim planirala ništa ozbiljno. No, zaljubljenost je takva, mislila je. Bilo joj je očigledno da je za razliku od nje, koja je Ivana poznavala još iz detinjstva, on svoju ljubav našao odjednom, kao kakav biser na putu, biser za koji bi na kraju moglo da se ispostavi da nije njegov. Tada je razmišljala o tome da ni Ivan nije savršen, a, eto, ona ga opet voli. Bio je nekako lenj, možda suviše mekan za jednog muškarca, razmažen. Ipak, shvatajući ljubav kao nešto uzvišeno, nešto što potiče od boga, još uvek je bila srećna što voli Ivana, iako je istovremeno bila i ljuta na njega, što joj se nekako činilo razumnim. Iako bi još uvek ponekada popričala sa njim kao sa bratom, njegova naklonost prema njoj, koja je nekada postojala, donekle je prestala, a ona je to i očekivala. Znala je da će, ako se u Ivanovom životu pojavi žena, ona sama pasti u njenu senku i da će, u najboljem slučaju, biti na sporednom drugom mestu, a to se i dogodilo. Ivan je takođe pronašao svoju polovinu koja, izgleda, nije

namenjena njemu. Međutim, ta spoznaja je njemu bila strana. Činilo mu se nezamislivim da postoji neuzvrćena ljubav koja je toliko velika kolika je njegova postala. Ana je sve to razumela i priznala je sebi da pomalo žali što Ivan nije zavoleo neku devojkicu koja vredi barem koliko on.

Zima je u Polinu bila na izmaku i dašci proleća su polako počeli da osvajaju ovaj grad. Ove godine je bilo dosta snega i Polinjani su jedva dočekali toplije dane. Sakrili su u svoja srca hladnoću i mrtvilo za sledeću zimu. Mesto je imalo svoj trg, na kome su se nalazile tri kafane i stari hotel koji je držala jedna stara žena. Na samom trgu, ni u najpriyatnijim večernjim časovima, nije bilo nikoga, a Polin nije imao svoje šetalište za razliku od drugih gradova slične veličine. Valjda su zato kafane uvek bile skoro pune, naročito od predvečerja pa do kasnih noćnih časova. Ponekad bi ovaj grad proslavljao poneko veselje, kao što su svadbe ili rođenja dece, ali dešavanja poput neprijatnih situacija, sahrana i drugih nedaća mnogo su mu, kako je izgledalo, bila prihvatljivija, i ljudi kao da su bili više posvećeni tim nesretnim stvarima nego ovim drugim. Može se reći da u Polinu nije bilo sretnih ljudi. Možda je to nekada bio Petar i možda je to, do tada, bio Ivan. Kao da je ta porodica nekim providenjem zalutala ovde stapajući se sa okolinom, zahvaljujući smrti jedne žene, i pojavi druge. Ivan je, naime, već počeo da oseća težinu ljubavi, bezuspešno pokušavajući da se približi Elizabeti, koju je voleo sve više i više. „Ta devojkica me dovodi do ludila!“, govorio je samom sebi. Odlučio je, ponesen svojom opsednutošću, da isplete mrežu oko nje, da učini da sve što se dešava u njenom životu ukazuje na njega. Moglo bi se reći da se usudio da prkosi prirodnom toku stvari, umesto da polako prihvata Elizabetinu nezainteresovanost. Što ga je više odbijala, to mu je češće za sobom ostavljala poneki komadić povoda da još uvek očekuje vezu sa njom. Ivan je počeo da misli da ga na neki način proverava i ponašao se sasvim uljudno, iako je u sebi počeo da oseća izvesno pravo na Elizabetu. Mislio je, i sebe je uverio u to, da mu je ona sudbinski predodređena i da je, izgleda, on taj koji treba da je dovede do tog saznanja. Nju je smatrao ženom svoga života i nije ni pomišljao da se zapita da li je on njena životna prilika. To se u njegovom umu nekako podrazumevalo i on je strasno zagrizao jabuku ljubavi čiji su sokovi istovremeno otrovali njegovu krv, srce i svest.

Petar je primetio da se čudne stvari dešavaju sa Ivanom, koji više nije bio zainteresovan gotovo ni za šta osim za Elizabetu. Nekoliko puta mu je padalo na pamet da sina odvoji od ove opsesije koja je prevazišla onu ljudsku ljubav, pretvorivši se u zatvor Ivanove duše iz koga on očekuje oslobođenje samo ostvarenjem veze sa njegovom izabranicom. Ivan kao da je postavio sebi, a i životu, uslov - ili Elizabeta ili neko bitisanje koje se

graničilo sa ludilom, sa haotičnim i nepovezanim življenjem. Do tog načina bivstvovanja, koje je bilo delimično imaginarno, mladić je već došao tako da se slobodno može zaljučiti da je on poslednjih par meseci bio zanesen. Nekako, kao da je našao svoje ostvarenje baš u tom delu stvarnosti koja se nalazi na raskršću između nepovezanog i konkretnog, nestvarnog i realnog. Možda se taj čovek samo sakrio od osujećene ljubavi, ne mogavši sebi da prizna da je odbačen od devojke koju voli. Da je Elizabeta bila konkretnija u odnosu sa Ivanom, i da mu je jasno dala do znanja da je ne zanima, Ivan verovatno ne bi toliko upao u nešto što je pretilo da se pretvori u beznađe, već bi pronašao snage da sagleda svoj položaj. Ovako je, konstantno pobuđivan Elizabetinim osmesima, koja kao da je, takođe, postala u blažoj meri zavisna od Ivanove naklonosti, nadajući se da njegova ljubav prema njoj neće nikada proći. Nalazila je izvesnu satisfakciju u tome, a Ivan je, baš zbog tog njenog nastupa, izgubio granicu sa realnošću.

Proleće je napokon došlo u Polin, i mladice na drveću i prvo cveće su se već uveliko pojavili. Ovo godišnje doba je udahnilo prirodi novi duh, međutim Polinjani to nisu primećivali. U njihovim srcima je neprimetno tinjala tama koja im nije davala mogućnost da uživaju i raduju se toplijem suncu. A, eto, ono kao da je uprkos svima njima bilo sretno, crtajući svoj polukrug na nebu. Jedino su možda Petar i Ana primećivali donekle njegovu sreću, udišući onaj poznati prolećni vazduh koji raduje dušu. I, umesto da uživaju u životu, stanovnici ovoga grada su bili okrenuti alkoholu, kocki i nekim sitnim porocima. Retko koji brak u Polinu je bio sklopljen iz ljubavi. Uglavnom su to bili interesi i intrige kojih je grad bio pun. U Polinu je bilo malo ljubavi, možda premalo, a na nju se i inače gledalo kao na nešto nepoželjno i tragikomično.

Ivan je još uvek čuvao svoju ljubav kao tajnu i, iako se njegovo udvaranje Elizabeti moglo primetiti, samo su Ana i Petar naslućivali dokle ga je ta žena dovela za relativno kratko vreme. Elizabeta je pak bila devojka koja je volela da se ceo svet vrti oko nje. Možda ona i nije htela da utiče destruktivno na Ivana, ali ugodnost koju joj je pružalo njegovo udvaranje i njegova upornost činili su da u svojim sopstvenim očima vredi kao devojka. Njoj je sve to predstavljalo igru iz koje je izvlačila korist za sebe - neko je u nju bio zaljubljen. Naravno, Elizabeti se nije moglo previše zameriti na njenom ponašanju prema Ivanu. Da je znala dokle je sve to sa njim došlo, možda ne bi postupala na takav način i dala bi mu jasno do znanja da je ne zanima. Ili je, ipak, njena ženstvenost bila donekle pokrenuta Ivanom, tako da joj je njegovo udvaranje, u stvari, predstavljalo neku vrstu utehe, delimičnu zabavu sa momkom koji je tu samo da bi bio začim u njenom životu. Sa druge strane, Ivan je nepokolebljivo verovao da ona samo treba da otkrije

svoju ljubav prema njemu i da joj ona postane jasna, što bi učinilo da budu zajedno. Takođe, smatrao je da je on taj na čiju inicijativu sve treba da se desi, i da treba na neki način da joj otvori oči, čineći time stvar očiglednom. Ivan se, u stvari, zavaravao da Elizabeta prema njemu gaji skrivena osećanja, dok je ona, na svoje zadovoljstvo, flertovala sa njim, pomalo, zabavljajući se pritom.

Tako je Ivan od skladnog mladića, koji je bio donekle sklon maštarenju, došao do sveta u kome je granica između realnog i stvarnog bila pomućena, dok je on kao nekakav napušteni brod plovio morem, nošen strujama i vetrovima. Ana je takođe bila opsednuta ljubavlju, ali je za razliku od njega sagledavala situaciju onakvom kakva jeste, možda čak i suviše dobro, no ona je bila prva koja je mogla očekivati korist od svog načina gledanja na svet. Da je odlučila da pređe preko svoje neispunjene ljubavi i da vremenom zavoli nekog drugog, možda je ne bi čekao usamljen život. Ipak, Ana je imala isplanirane i organizovane aktivnosti i stajala je čvrsto na zemlji. Ono što je činila bilo je promišljeno i u dogovoru sa njenom porodicom i na njenu i njihovu korist. Bila je vredna i uporna devojka, ali ne i tvrdoglava. Takođe, bila je skromna u svojim očekivanjima, nadajući se nekoj sreći do koje je htela da dođe pošteno.

Vranjići su za kratko vreme uspeli da se odomaće u Polinu. Bane je često išao predveče do kafane gde bi popio pivo, iako to zbog svoje bolesti nije smeo, ipak, nije preterivao u tome, ostajao bi u kafani samo do večere. Tada bi se zaputio kući. Njegova dva sina počela su da idu u školu dok je Elizabeta, puna duha, uživala u svom novom domu, još uvek ne primećujući onaj taman deo ovoga grada. Imala je utisak da se svet zavrteo oko nje. Prvo - otac joj je poverio da brine o finansijama, drugo - činilo se da je postala najomiljenija u Polinu, baš zbog njenog slobodnog duha, i treće - stekla je novog drugara Ivana, sa kojim je često vodila usputne razgovore. Sreli bi se negde u gradu i porazgovarali o temama koje su joj bile bliske. Prihvativši grad i potrudivši se da grad prihvati njih, Vranjići su se utopili u Polin, koji se, posle navikavanja na njih ponovo okrenuo onim beznačajnim stvarima koje ozbiljnom čoveku ne predstavljaju ništa. Jedva da je ko nešto ozbiljnije radio i svi Polinjani kao da su čekali da se ona trozuba stena obruši na grad i time prekine njegovo postojanje, pretvorivši ga u ruševine na koje je on, na neki način, i podsećao. Kao da su u njemu ljudi živeli po pećinama, u neko praistorijsko doba, sluteći bogove i božanstva koja ih još nisu osvestila.

Jednog jutra Predrag je krenuo u ribolov. Išao je po suncu poznatim putem koji je vodio do male reke koja je prolazila nedaleko od grada i ulivala se i izlivala iz jezera. Od te reke do jezera put je išao praktično uz obalu i Predrag je uživao u prirodi koja je, probuđena iz zimskog sna,

uveliko cvetala. Bio je početak maja, kada je Anin otac ugledao konjanika koji iz pravca jezera ide ka njemu. Posle nepunog minuta su se sreli.

- Dobro jutro - rekao je neznanac koji je imao između trideset pet i četrdeset godina. Izgledao je izrazito ponosan i obučen sav u crno. Njegova proseda brada bila je duga a kosa vezana u rep. Iako bi to bilo za očekivati, Predragu je nešto govorilo da se ne radi o monahu.

- Dobar dan. Svako dobro - uzvratio je on. Učinilo mu se da ga je taj čovek popreko pogledao ispod svojih gustih obrva, kao da je rekao nešto pogrešno. Njegov konj bio je nemiran, gospodar je neprekidno pokušavao da ga umiri, a i on je isto bio crn, crnji nego što je to Predrag ikada imao priliku da vidi.

- Koliko se sećam, trozuba stena je negde ovde? - nastavio je čovek na konju.

- Da, jedno pola sata hoda odavde. Idite baš ovim putem i stići ćete do Polina.

- Da, i Polin je prošli put bio tu. Sada se sećam.

Predrag se čudio sve više ovom čoveku. Njegov glas je bio poput groma. Dubok i odsečan, a uz sliku koju je neznanac ostavljao, činio je njegovu pojavu toliko moćnom da se Predragovo čuđenje praktično pretvorilo u strah od ove osobe.

- Može li se odsesti negde u tom gradu? - pitao je stranac.

- Jedna starica, po imenu Dara, drži mali hotel sa nekoliko soba. Tu gotovo isključivo odsedaju turisti - treperavim glasom koji je odisao uplašenošću odgovorio je Predrag, zaključivši da ovaj čovek nije ni turista.

- A jeste li vi iz toga mesta?

- Da, ja sam Polinjanin.

- Onda se vidimo u Polinu! - kroz osmeh koji je grmeo rekla je osoba na konju kojeg je naterao u kas. Predrag je nastavio svoj put ka jezeru, razmišljajući o susretu koji mu se dogodio. Kao da se plašio tog čoveka koji je sa sobom u Polin donosio nešto jezivo i mračno. Možda osvešćenje, a možda nešto još strašnije.

Toga dana džaba je bacao mreže Anin otac. Jednostavno, riba kao da nije živela u jezeru. A dok je bezuspešno lovio, Predragu je neprekidno u sećanje dolazio susret koji mu se toga jutra desio. Pred večer je krenuo kući i, umesto da, kao svakog dana, donese nekoliko kilograma ribe, vraćao se praznih ruku. Vratio se nešto malo posle osam sati i prvo što je uradio ušavši na vrata bilo je da znatiželjno upita svoju porodicu da li je videla čoveka koga je sreo.

- Nismo videli nikakvog stranca u gradu - odgovorila je Predragova žena Mira, saslušavši muža koji je pričao šta mu se desilo jutros.

- Čoveka obučenog u crno, sa dugom bradom i kosom, na konju? - ponovo je pitao Anin otac, čudeći se kako to da nije viđen.

- Ne oče, koliko ja znam, danas niko nije došao u Polin.

Čuvši ove Anine reči, Predrag se okrenu ka sinu ne bi li od njega dobio potvrđan odgovor na svoje pitanje. Međutim, i on je slegnuo ramenima, dajući mu do znanja da niko nije došao u grad a da je stranac. Pošto je bio uznemiren u vezi sa ovim, pokušao je da stvar sagleda razumno. Današnji susret mu je ostao upečatljiv i on je tokom ribarenja očekivao da će čovek koga je sreo sigurno doći u grad. Kao da je hteo da se dodatno uveri obilazeći kafane i raspitujući se, možda i odlazeći do hotela i kako bi video da li je neko od jutros tamo odseo. Taj čovek je za Predraga definitivno nešto značio, nešto što sebi nije znao da objasni i bio je siguran da će se stranac pojaviti u gradu. Anin otac nije imao taj običaj, ali je valjda isprovociran čovekom koga je sreo i koji je u njemu pobudio neku tamnu i destruktivnu stranu ličnosti, posle večere zaista otišao do kafane. Osećao se neraspoloženo i omamljeno, na neki njemu nepoznat način. Kao da se u Predragu probudilo nešto iskonsko i životinjsko. Činilo mu se da shvata zašto crni at pod tim čovekom nije imao mira. Zapravo, osećao je da će se neka zla slutnja ostvariti dolaskom stranca. U krčmi se raspitivao da li je neko video nepozvanog gosta i svi su izgledali pomalo zbunjeni pričom koju je Predrag pričao. Izgledalo je kao da je čovek koji mu je rekao da će se videti u Polinu zaobišao grad i, pri toj pomisli, Predragu kao da je laknulo. Popio je reda radi jednu rakiju i ubrzo potom otišao kući i zaboravio današnji događaj.

Ali, noć pred Predragom bila je teška. Negde pre nego što će otkucati ponoć, on je doživeo snoviđenje. Imao je utisak da se bori protiv ovog zlog stranca, koji pokušava da otme njegovu ćerku i odvede je sa sobom u pakao. Kao da se sa jedne strane nalazio on, braneći se od pomisli koje su dolazile od tog čoveka, a koje su bile sudbinski pogubne po Anu. Imao je utisak da od njega zavisi Anin život, tako da je svu noć proveo u bunilu, pokušavajući da na njemu stran, ali tada sasvim jasan duhovan način, sačuva ćerku od zla. Na pamet su mu padale skoro svakakve pomisli, dok se sa uspehom sve do jutra opirao gubitku Ane.

U cik zore, kada se zabelela svetlost iznad planine, napadi ovog stranca u obliku crnih misli vezanih za ćerku, odjednom su nestali, i Predrag je na neki način bio svestan da je odagnao zlo od svoje ljubimice. Smatrao je da je, svojom silom, uspeo da otera neku natprirodnu nečastivu silu, koja je htela Aninu propast. Gotovo u istom trenutku, kada je zora svanula, čuo je vrisak i brzo otišao u ćerkinu sobu. Pronašao ju je vidno uzbuđenu.

- Ana, šta ti je? - pitao je, pokušavajući da smiri i sebe i nju.

- Sanjala sam čudan san, oče! - zadihano je i glasno progovorila.
 - Neki čudan čovek srednjih godina, sa velikom bradom i kosom, sav crn, obavijen nekom svetlošću koja je u stvari tama došao mi je u san. Predrag je bio zaprepašćen, pokušavajući da sakrije svoje uzbuđenje i brigu. Pitao se na trenutak ko bih mogao biti taj mračan čovek koga je prošlo jutro sreo, a onda nastavio razgovor sa Anom, koja je bila gotovo histerična.
 - I šta je bilo u snu? - pitao je, uhvativši je za ruke posle čega su se oboje pribrali.
 - Ispričaj mi san, Ana - tiho je ćerku zamolio Predrag.
 - Taj čovek se, koliko se sećam, odjednom pojavio od nekud i rekao: - Bez mira nema slobode, a bez slobode mira. Sloboda podrazumeva pojam o zlu, a dok se zlo ne sprovodi u delo, mir nije narušen. Protiv toga se treba boriti, zar ne? Sledeće što sedesilo jeste da sam ja odsečno rekla: - Ne! Nikako! Onda je on uzeo veliku sekiru, ne bi li mi njome odrubio glavu, kada ga je u trenutku udario prelep anđeo oteravši ga od mene.
 - O Bože!
- Uzdahnuo je Predrag sav zaprepašćen.
- Da ti donesem čašu vode, Ana? - pitao je ćerku potom.
 - Ne, oče. Samo budi tu, samo budi tu - zaplakala je devojka, polako dolazeći sebi i vraćajući se trezvenom razmišljanju. Predrag nije hteo da je dodatno uznemirava pričom da je takvog čoveka sreo juče i da je i sam imao besanu noć. Nije smeo ni da pomisli šta će biti ako Ana sretne tu utvaru u Polinu, ukoliko ona stvarno bude došla u njega.

III

Predrag je odlučio da toga dana ne ide u ribolov, osećajući potrebu da još uvek štiti ćerku i da bude kraj nje. Negde oko podneva javio mu se jak osećaj da je stranac ipak došao u grad i on odluči da krene do Darinog hotela i proveri da li je možda tamo odseo. Bio je gotovo siguran da će ispred te oronule zgrade, koja uz gostionicu ima još nekoliko soba za izdavanje, videti onog istog crnog konja na kome je jahao taj čovek koji sa sobom, kako se Predragu činilo, nosi neko zlo. Na trenutak je pomislio da je sve što se desilo od proteklog dana na ovamo samo splet okolnosti koji strancu daje sliku koju mu je Predrag namenio, ali, sa druge strane, trgavši se, ipak osetio strah, nadajući se da ispred hotela neće biti te životinje koja je bila besna i mračna, u skladu mistike koja se širila oko stranca.

Spustio se putem do jedne od četiri ulice koje su izlazile na trg od koga je Darin hotel bio udaljen stotinak metara. Predragu je srce gorelo od neizvesnosti. Kao da je znao da će dešavanja u Polinu biti u korenu drugačija ukoliko vidi ata. A on je zaista stajao privezan za drvo ispred hotela. „Taj čovek je ipak došao!“, pomislio je Predrag, pokušavajući da se ne preda strahu i da sačuva prisebnost. Razmišljao je da uđe u hotel ne bi li se do kraja uverio da je osoba koju je juče sreo stvarno tu. On sam je vrlo retko svraćao u ovu kuću i osećao je izvesnu dozu zebnje i neugodnosti da baš zbog tog čoveka uđe u hotel, sa namerom da samo proveri da li je on tu. Ipak, sakupio je hrabrost i ušao u hotel da bi se ponovo suočio sa tom osobom i proverio da li je ona zaista toliko zla i moćna da je prošlu noć stvarno proveo boreći se sa njenim duhom. U gostionici koja se nalazila ispod dela zgrade sa sobama nije bilo nikoga. Predrag sede za jedan sto blizu vrata, osećajući u sebi hrabrost da se suprotstavi strancu u njegovim zlim namerama, koje je Predrag pretpostavljao da ovaj ima. Ipak, u njemu se osećala premala sila koja bi se suprotstavila ovom čoveku. Kada je razmislio o noćasnoj borbi, za koju još uvek nije bio siguran da je direktno povezana i inicirana ovom osobom, shvatio je da je bio potpomognut nekom božanskom silom, uz čiju pomoć se sve završilo na određen način. U svojoj skrušenosti, koja ga je odjednom preplavila, Predrag je poželeo da popije jedan rum, tako da se, onako pomalo preznojavajući, spremao da pozove Daru, ali tada ču gromoglasan smeh, smeh koji mu je od juče bio dobro poznat. „On je!“ pomislio je Predrag. „Gore je u sobi“, mislio je vidno se uzbudivši i uznemireno se vrpoljeći po stolici koja je, onako stara, krckala pod njim. Vrlo brzo smeh je prestao, a na stepenicama se pojavila starica Dara. Bila je nasmejana i raspoložena, možda zadovoljna što je napokon neko posetio Polin, donoseći joj izvesnu zaradu. Predrag se, začudio Dari zbog smeha, a onda joj, kad im se pogledi sretoše, postavi pitanje.

- Je li to izvestan čovek srednjih godina, obučen u crno, sa dugom bradom i kosom odseo kod vas?

Dara, pomalo iznenađena Predragovom posetom, pogleda ga onako starački pronicljivo ne bi li se uverila da neće pokvariti nešto u vezi njenog gosta.

- Baš taj! - pomalo ljutito i povišenim tonom odgovorila je.- A što to vas interesuje?

Predrag se našao u situaciji da ne zna ni sam sebi u potpunosti da objasni zašto je došao ovde i šta zapravo namerava sa time što je saznao da je stranac došao u grad.

- Sreo sam ga juče ujutro kada sam išao u ribolov... Rekao mi je da će doći u Polin...- počeo je da zamuckuje Predrag, ni sam ne znajući koji odgovor da

da gazdarici.- Pri pozdravu mi je rekao da ćemo se videti u gradu - pravdao je Predrag svoju posetu Dari.

- Pa imate li neki dogovor da se vidite ovde? - bila je uporna starica.

- Ne... Samo sam hteo da vidim da li je stvarno došao u grad.

- Došao je u moj hotel u cik zore. Rekao mi je da će ostati duže.

Predraga su ove reči razočarale. Moglo bi se reći da mu je, osim što ga se pomalo plašio, stranac delovao vrlo antipatično. Tada pomisli da će svoju znatiželju zbog koje je došao u hotel, ne bi li proverio istinitost vezanu za njegov dolazak, morati nekako da plati, zapravo već je sada bio u nezgodnoj situaciji, u kojoj se našao pred Darom. Osećao se kao da je zabadao nos u tuđa posla i to iz njemu sasvim nejasnih razloga. Mislio je da bi bilo bolje da je sačekao da se stvari odvijaju svojim tokom i na trenutak mu se ponovo učini da je stvar u vezi dolaska stranca shvatio isuviše imaginarno, da je možda nepravedno optužio ovog čoveka za zloslutnost. Onda je, u sledećem trenutku, poželeo da ode iz hotela, izbegavajući tako susret sa strancem. Ustao je zbunjeno sa stolice, rekavši Dari da ide. Ona ga pogleda pogledom kojim osuđuje njegovu dečiju znatiželju i reče:

- Dakle, sada kada ste saznali da je ovde kao neki inspektor, idete odavde.

- Ja se izvinjavam... Ja se izvinjavam... - ponavljao je Predrag, našavši se u koži špijuna koji kao da prati tog čoveka. Nije hteo da tako ispadne, ali ga je njegova zainteresovanost stavila u nezavidan položaj da mu se vlasnica hotela ujedno podsmeva i prebacuje mu, koreći ga povodom njegovog postupka. Dok je ustajao sa stolice, osećao se neprijatno, nekako postićeno. Onda se u sledećem momentu osetio kao da beži od stranca koji bi mogao u svakom trenutku da se pojavi. U panici je napustio Darin hotel, užurbanim korakom koji je ukazivao na njegovu ponovnu uzrujanost povodom ovog čoveka. Osećao se kao da beži od neke zveri, koja kao da ne sme nikako da ga vidi toga jutra jer bi, u suprotnom, mogla da se okomi na njega, čineći mu neko zlo. Za kratko vreme je stigao kući, a usput je ponovo razmišljao o strancu kao o nekoj pojavi koja nikako nije trebalo da se nađe u Polinu. Još jednom je u vezi sa njim vazduh treperio nekom nelagodnom mističnošću, opominjući Predraga na moguću, a nevidljivu opasnost od toga čoveka.

„Kako se zove ta osoba, da mi je znati... Mora da ima neko ime koje odaje enigmu koja ga prati“, razmišljao je Predrag, a onda je, kao kakav sudija, pomislio da će pravda i istina na kraju izaći na videlo, da će stranac, posle svega, biti kažnjen i priveden nekoj imaginarnoj pravdi, koja je samo Predragu bila jasna. Više nije sumnjao u zlokobnost stranca i njegove nečastive namere koje bi, možda, mogle da se ostvare baš u Polinu. Tada je, zauzimajući neprijateljsku stranu prema strancu, koja je bila strana dobra,

odjednom shvatio koliko je on sam u stvari mali u odnosu na osobu koju je sreo prošlo jutro.

Došao je kući i uveliko sedeo za stolom kada ga je u razmišljanima prekinula Ana.

- Oče, šta je sa tobom?

Predrag je pogledao ćerku začuđeno, kao da je ona neka sušta suprotnost strancu. Praktično nije ni čuo pitanje koje mu je, tek kao odjek, postalo jasno. Setio se borbe koju je vodio sa strancem oko nje prošle noći, i kao da je zaključio da neka vrsta takvog okršaja tek treba da se desi, da je zapravo on taj kojem je predodređeno da od neznančeve zlokobnosti sačuva Anu. Ona ga je pak gledala tako zamišljenog, sa utiskom da je pitanje koje je postavila otišlo u neku prazninu, koju do sada nije viđala kod oca. Predrag se, istovremeno, nadao da eventualni susret između Ane i čoveka koji ga je samo u roku od jenog dana toliko uplašio neće na nju delovati zastrašujuće. Zapravo samog je boga molio da stranac ne izgleda kao osoba iz Aninog sna.

- Izgledaš zabrinuto, tata... Da li se nešto desilo? - nastavila je Ana, i sama postajući zabrinuta za oca koji je gotovo bio bleđ.

- Ništa posebno, ćeri. Samo sam se zamilio. To je sve - Predrag je pokušavao da sakrije svoju brigu ili, možda bolje rečeno, strah.

- Ništa bitno - nastavio je sa odlukom da svoju uznemirenost ne prenese na Anu i sa nadom da se njegovoj porodici neće desiti nikakva nedaća, uzrokovana tim zloslutnim čovekom koji, kako se u trenutku učinilo Predragu, ima moć da parališe žrtvu nekom hipnozom pod kojom se i on sam našao.

- Jesi li za kafu, tata? - pitala je Ana oca, primećujući da nešto nije u redu sa njim. Predrag se nasmejao.

- Da popijemo po kafu kažeš?

- Ako mogu da ti pomognem, oče, slobodno reci šta treba da radim?

- Ništa ćeri, ništa. Eto skuvaj nam kafu - rekao je Predrag naglas dok je u sebi ponavljao: „Čuvaj se, Ana, čuvaj se, molim te.“

- Dobro, da li mogu barem da znam zašto jutros nisi otišao u ribolov? - navaljivala je Ana na oca, ne bi li tako izvukla barem delić onoga što je tištilo Predraga, sa ciljem da mu pomogne.

- Nisam se najbolje osećao jutros. Znaš i sama da ponekad preskočim pokoji radni dan.

- Oh, oče! - uzviknula je Ana kao da je otkrila šta tišti njenog oca.

- Pa tebe je uzdrmala moja noćna mora. Zar ne?

- Malo - tiho je progovorio Predrag, osećajući se nezgodno što izbegava da ćerki kaže istinu.

- Ništa posebno, oče. Znaš i sam da ponekad imam neprijatne snove - sa olakšanjem je počela da komunicira sa ocem, misleći da je pronašla razlog njegove uznemirenosti, a istovremeno i sama menjajući svoje raspoloženje.
 - Sada ćemo ti i ja da popijemo kafu - nasmejala se radosno Predragova kći, poljubivši ga.

- Važi - sa osmehom rekao je Predrag, na čijem licu se pojavio setni izraz koji kao da je govorio: „Ja te štitim Ana!“

Ostali deo dana ribar se trudio da ne razmišlja previše o strancu. Došao je do zaključka da je njegova psiha praktično postala opsednuta tim čovekom od kada ga je prvi put video. Naime, shvatio je da samo bespotrebno opterećuje sebe nečim što, možda, kako je ponovo na momenat pomislio, i nije tako. Možda je stranac samo neko ko sa sobom nosi utisak od kojeg se on uplašio. Možda on takav utisak ostavlja i na druge, razmišljao je, a u stvari je, verovatno, ništa više od običnog čoveka koji u sebi krije izvesnu mističnu harizmu. Ono što je bila istina jeste da je Predrag shvatio da njegova sumnja u stranca i u njegovu dobronamernost, to jest zlonamernost, tek treba da se potvrdi ukoliko bi taj čovek duže ostao u Polinu. Ana je, istina, ostala pod utiskom sna koji je bio veoma upečatljiv i sećala ga se kao nečega što je doživela, a što je bilo vrlo stvarno, možda više od sna. Lik iz njenog košmara nije podsećao, osim u nekim crtama, na stranca koji je ostao već skoro nedelju dana u Polinu, osvojivši simpatije i intrigirajući mnoge žene. Čak je i Ana imala stav da je ovaj čovek veoma zgodan i da ima nečeg privlačnog u njemu. Njen otac se trudio da na stranca gleda kao i ostali Polinjani koji su u njemu videli turistu, koji je došao, kako je sam rekao, da se odmori u mestu ispod trozube stene.

Bilo je tačno to što je Predrag primetio - da čovek sa bradom i dugom kosom, obučen u crno koji je odseo u Darinom hotelu ima nešto mračno u sebi, što su primećivali i ostali stanovnici malog mesta. Međutim, od očekivanja nekog većeg zla koje bi došlo od njega, u Polinu nije bilo straha. Bio je to običan gost koji se čak svideo meštanima, izvrsno se uklapajući u atmosferu Polina. Stranac je spavao i obedovao u Darinom hotelu, šetajući se preko dana po okolnim brdima, dok bi predveče znao da ode do najveće i najposećenije kafane „Maestro“, gde bi popio po jednu ljutu, posle čega bi se vratio u hotel, udubljujući se u knjige koje je doneo sa sobom. Sve u svemu, stranac je vrlo lako pronašao način da se uvuče pod kožu Polinjana, uspevajući da ne privuče previše pažnje na sebe. Uživao je u prolećnim danima, držeći se podalje od gradskog tračarenja. Ali, kako su u stvari žene bile te koje su, između ostalog, zbog njegove lepote zapazile stranca, žene koje su u njemu pronašle neku satisfakciju svojih neostvarenih potreba, oko tog čoveka je tek trebalo da se razvije priča u Polinu. Stranac koji, uzgred

rečeno, nikome nije rekao svoje pravo ime, svima koji bi ga upoznali rekao je da ga mogu zvati Karlo, što je bio njegov nadimak kojim ga prijatelji nazivaju u mestu u kome živi. Karlo nikada nije pričao ništa detaljnije o sebi i, zaista, onima koji su se trudili da ga bolje upoznaju, odavao je mističan utisak. Mnogi Polinjani su smatrali da se radi o izvesnom monahu koji je iz ko zna kojih razloga došao u njihov grad. Tek posle nepunih mesec dana stranac Karlo je počeo da obznanjuje da mu boravak u Polinu prija i da ima potrebu da se odmori od dotadašnjeg života.

Takođe, ono što je Ivan primetio, a što je i Banetu bilo jasno, jeste da se njegova ćerka Elizabeta upadljivo zagrejala za Karla. Ovo se desilo nekako na brzinu, i kao što je ta devojka osvojila Ivana, tako je i ona postala zainteresovana za stranca. Ivan je bio u nekoj vrsti bunila u vezi ove novosti, moglo bi se reći da se previše odvojio od onoga što se naziva duševno zdravlje, tumačeći na najrazličitije načine Elizabetinu zaljubljenost u Karla. Prvo što mu je palo na pamet jeste da ga Elizabeta provocira drugim muškarcem. Da je on sam, u stvari, taj koga hoće, ali da pokušava da mu da do znanja nešto što on treba da shvati kako bi mu dozvolila da je osvoji. Ivan je dane provodio u razmišljanju o Elizabeti. Zapravo, toliko je voleo da je njegovo razmimoilaženje sa realnošću pomerilo granicu ka nekoj vrsti ludila, ka opsednutosti ženom, što je Ivanovu već postojeću sklonost ka imaginarnosti uvećalo do krajnosti. Krajnosti koja se ispoljava kroz njegovo čudno ponašanje, koje su njemu bliski ljudi primetili. Naročito je Petar bio zabrinut za sina. Još uvek nije bio siguran, ali bio je blizu zaključku da je Elizabeta u strancu, koji se, uzgred rečeno, ni njemu samom nije sviđao, pronašla muškarca, i bilo mu je jasno da bi on mogao da je ima ukoliko bi je hteo u bilo kom smislu.

Elizabeta je bila spremna sa Karlom na bilo kakav odnos koji ima veze sa ljubavlju. Bila je posvećena strancu na način koji je sveobuhvatno okupirao njenu ličnost. Nešto mistično, možda mračno, blisko iskonskom, privlačilo je njeno biće njemu, i ona je već postala Karlov obožavalac koji je spreman na svaku vrstu poslušnosti. Stranac pak dosta stariji od Elizabete, kovao je planove vezane za nju, uživajući u njenoj posvećenosti. Tačnije govoreći, hteo je da je iskoristi, možda da zadobije njenu dušu, a možda i telo, i kako mu se činilo, Banetova ćerka nije imala ništa protiv čak i takve vrste odnosa. Možda je negde u sebi i očekivala da bude samo iskorišćena i posle toga možda odbačena, ili zauvek podjarmljena, posvećena svom gospodaru, koji joj je predstavljao nešto uzvišeno, nešto u čemu ona nalazi svoje ostvarenje.

Za posebnu je priču to što je Elizabeta pronašla u strancu. Kao da je htela da bude posedovana, da se odvoji od sebe i preda se nečemu mračnom što je u tom čoveku pronašla. Nije tačno znala sebi da opiše šta je to vuče ka

njemu, ali to kao joj i nije bilo bitno. Za nju je Karlo predstavljao nekog koga ona mora da ima i da osvoji, možda je čak živela u nadi da će pri tome izgubiti samu sebe, odlazeći u neki drugi svet koji joj je ocrtavao svoje obrise od kada je upoznala stranca. Uvek kada bi ga srela pogledala bi ga uplašenim pogledom, koji, u stvari, na neki način, provocira muškarca kao lovca na lane koje treba da ustreliti. Karlo je, sa druge strane, bio uzdržan, trudeći se da ne iskaže nikakvu emociju prema Elizabeti. Ipak joj je uzvraćao pažnju, na svoj specifičan način, posmatrajući je sa visine, kao neko biće koje je već pod kontrolom. Elizabetu, izgleda, nije varala intuicija da će pripasti toj, po njoj začuđujuće harizmatičnoj osobi.

Njen otac Bane nije video nikakvu nezgodu u tome što se njegova ćerka zainteresovala za Karla. Čak je nekoliko puta i razgovarao sa njim, uvidevši da se radi o sposobnoj osobi koja zna šta hoće. Ipak, stranac je i njemu ostao tajanstven i, može se reći, da je i Bane primetio tu energiju misterije koja ga je okruživala. Nadao se da Karlo neće učiniti nikakvo zlo Elizabeti i da će, ukoliko uopšte bude hteo nešto ozbiljno sa njom, to biti časno i pošteno. Možda mu je jedino malo smetalo što je stranac bio dosta stariji od njegove ćerke, ali Bane bi lako prešao preko toga ukoliko bi on bio uzrok njene sreće u ljubavi. Ono što je bila istina jeste da je stranac zaista bio osoba koja je bila sračunata na način koji nije prezao od podmuklosti i nepoštenja. On je u Elizabeti video lutku sa kojom je mogao da radi sve što hoće. Mogao je da je povede sa sobom, mogao je da se poigra sa njom na kratko, mogao je uništiti ili učiniti da procveta, a na ono što će uraditi sa njom sama Elizabeta nije imala nikakav uticaj. Ona je, u stvari, bila ta koja se stavila na raspolaganje, založivši sebe u Karlove riznice.

Ani se Karlo takođe dopao. Bila je istina da je on bio pravi inicijator tamne strane žene, i da su mu žene bile naklonjene upravo iz svojih pobuda, koje su se ticale njihovih sujeta. Sa druge strane, one to nisu primećivale i stranac je bio prijatna i zanimljiva pojava za njih, dok je on pak znao da njihovu zaintrigiranost prikloni sebi u korist. Opet, muškarci su ga baš zbog ove njegove osobine smatrali rivalom koji, pored toga što je privlačan muškarac, ima i izvesnu primesu mističnosti koja pak, kako se manjem broju njih činilo, pripada tamnoj strani. Ovo poslednje je izmicalo ženama, a izgleda da je bilo istina. Tek je trebalo da se otkrije dokle žena, na primer Elizabeta, može otići daleko sa ovim strancem. Polin je, može se reći, prihvatio Karla na svoj specifičan način. Udenuo ga je u kutak u kome mu je baš i bilo mesto. Sa jedne strane privlačan ženama, sa druge odbojan muškarcima, on je u Polinu sa svojom enigmom izgleda kod svih uživao poštovanje. Kod izvesnog broja stanovnika izazivao je možda i preterani strah. Taj strah kao da i nije bio od samog Karla, već je stranac bio povod da

se nešto, već duboko prisutno u čoveku, njegovim prisustvom razotkrije, plašeci ga.

Jedino je Ivan ovu osobu gledao na specifičan način. Ona je za njega predstavljala nekoga ko je vredan nipodaštavanja, pa čak i prezira. Ovakav stav je imao jer se, kako je on to gledao, Karlo isprečio između njega i Elizabete. Bio je čak uvređen, smatrajući da stranac nije dorastao njemu kao suparnik, u imaginaciji koju je Ivan sam sebi predstavio i u koju je verovao. Mislio je da je Elizabeta mogla da nađe nekog drugog, koristeći ga kako bi provocirala i iritirala njega, u smislu neke osobe koja treba da stavi na ispit Ivanovu privrženost svojoj izabranici. Sve u svemu, leto nije ni počelo, a Ivan je još uvek gledao na Elizabetu kao osobu koja mu je suđena i kojoj je suđen on. Zapravo, njegova ljubav je tek sada postala neustrašiva goropad koja je pretila da ga proguta, u potpunosti ga zaokupivši. Njegov otac Petar je znao da se to osećanje lako može pretvoriti u mržnju ili, sa druge strane, u ludilo i zbog toga se boja za sina. Njegov strah je bio opravdan jer se Ivan udaljio od realnosti, voleći Elizabetu toliko da je praktično već mesecima živeo destruktivno, naročito od kada se pojavio Karlo. Petrov sin je na prvi pogled možda bio i simpatičan udvarajući se Elizabeti. Pravio je razne dogodovštine, znajući često da prolazi njenom ulicom ne bi li je tako sreo. Često je inicirao razgovor sa njom, međutim od kako je došao Karlo, Ivan više nije bio toliko interesantan Elizabeti. Ona ga je sa izvesnom dozom sažaljenja gurala od sebe, pokušavajući indirektno da mu da do znanja da je ne zanima. Ali mladić je bio neustrašiv i nepokolebljiv u svojoj fikciji da je ta devojka njegova, da kosmički pripadaju jedno drugom.

Uglavnom, negde pred leto, tačnije krajem maja, Ivan je imao svoju predstavu o svetu, koji je bio gotovo isključivo vezan i iniciran Elizabetom, a ona je bila izvan realnog i graničila se sa blagom ludošću, preteći da se još više produbljuje na po Ivana poguban način. Petar je osetio da je u vezi njegovog sina vrug odneo šalu i počeo je da planira kako da osvesti sina i vrati ga u realnost. On sam nije ni slutio dokle će otići Ivanova opsednutost i dokle će ga dovesti posvećenost Elizabeti. Zapravo, stvar između njegovog sina i stranca je takođe, što se tiče mladića, prešla granicu normalnog, dovodeći Ivana do toga da počinje da misli da je Karlo ne samo neka vrsta njegovog ispita pred devojkom, već i neko ko Elizabeti želi zlo, neko ko pokušava da je opsedne. Nikada sa njim do tada nije progovorio ni reči, ali je znatiželjno pratio svaki njegov pokret, nesvesno možda žaleći što nije na njegovom mestu. Moguće je da je Ivan nešto u sebi, što ima veze sa ljubavlju, izvrnuo naopačke, tako da se deo njegove ličnosti veoma zaneo ka nerealnom. Tada, nije samo njegova predstava o Elizabeti i njemu bila nerealna, već je počeo, neshvatljivo za normalnog čoveka, da sagledava i

stranca. Pridavao mu je različite epitete magijskog koji su bili irealni. Skoro da je smatrao da je Karlo tu samo da bi iskušavao Elizabetu, komplikujući stvar između njega i nje. Njegova razmišljanja su išla toliko daleko da je u jednom trenutku pomislio da će devojkicu zadobiti eliminacijom stranca na bilo koji način, pa možda čak i ubistvom.

Sve ovo znao je stranac koji je najviše vremena provodio čitajući čudne knjige u svojoj sobi, u koju niko osim gazdarice nije ušao, od kada je on bio tu. Dara se, s obzirom na to da joj je on bio jedini gost, pretvorila u njegovu služavku, pokušavajući da svojom ljubaznošću zaradi svoju nagradu.

Zapravo, Karlo joj je za naročitu pažnju prema njemu obećao duplo veću svotu novca od predviđenog za boravak u njenom hotelu. I posle gotovo tri meseca provedenih u Polinu niko od meštana nije ništa konkretno znao o ovom čoveku. On je svima bio misterija koja im je manje ili više prijala. Štaviše, moglo bi se reći da je ženski deo, za razliku od muškaraca, bio zadovoljan njegovim prisustvom i da im je on godio. Muškarci su pak u njemu uglavnom videli osobu koja je, iako ne toliko pozitivna, dostojna poštovanja.

I dok je povučeno živeo u Polinu, Karlo je kovao svoje planove znane samo njemu. Niko drugi nije ni slutio šta taj čovek, u stvari, zaista radi u njihovom gradu. Mnogi su smatrali, iz kratkih razgovora koje je Karlo retko vodio, da je samo došao da se odmori. Inače, čime se bavi, šta mu je profesija, odakle potiče, gde će posle, niko nije mogao ni da pretpostavi. Dojam koji je stranac ostavljao o svom životu bio je u skladu sa njegovim karakterom, a bio je obavijen velom tajni i nekim čudnim sitnicama koje kao da su, kao fragmenti mističnosti, ostajali iza njega. Za njegove knjige nije znao niko osim starice Dare, koja je svako veče spremala njegovu sobu i kojoj je bilo praktično naređeno da ćuti o tome; uz to bilo joj je i zabranjeno da pretura po njegovim stvarima. Karlo joj je rekao da će sigurno znati ukoliko ona bude gurala svoj nos tamo gde ne treba i ona mu je uplašena poverovala, tako da je samo čistila njegovu sobu trudeći se da ništa ne primećuje i da ćuti. Dara je postala praktično Karlov sluga u sopstvenom domu. Kuvala mu je jela specijalno po njegovim receptima, a Karlove poslastice bile su prilično sirova mesa iz kojih nije bila ispuštena krv. Možda je bilo čudno to koliko se stranac lako uklopio u grad i zauzeo prilično dostojanstveno mesto za kratko vreme. Bio je praktično neznanac koga svi znaju, a niko ga konkretno ne poznaje. Imao je tri istovetna odela, koja su se sastojala iz crne odeće, a koja je menjao po potrebi. Njegov konj je bio odveden u štalu, u selo kraj Polina, kod jednog starca koji je imao zadatak da se za, takođe dobru svotu novca, brine o njemu. Ova crna životinja kao da je pronašla mir u odsustvu gospodara, ipak pomalo pateći za njim. Naime, Karlo konja

nijednom nije obišao od kako ga je ostavio kod starca, koji je nekako zavoleo tu životinju sažalivši se na nju. Seljak se čudio velikom broju zuba koji je konj imao. Često je mislio kako nikada nije video tako starog ata, a da je toliko snažan kao da ima pet ili šest godina. Ono što se dalo primetiti jeste da je konj ipak nekako vezan za stranca, sam Karlo kao da mu je slao neku energiju koja ga je činila vitalnim i snažnim i u njegovim poodmaklim godinama. Konj je to, kako se seljaku činilo, osećao i znao da ceni. Zapravo, čovek koji je bio zadužen za njegovo čuvanje počeo je da sumnja da stranac nekom magijom uspeva da ga podmlađuje, plašeći se čak i od ata, koga je možda baš zbog njegove snage i veličanstva ipak zavoleo.

Proletnji dani su polako odmicali, a vreme je postajalo sve toplije i toplije. Leto je najavljivalo svoj dolazak, a Karlo je uživao u mračnom duhu Polina uglavnom odmarajući se. Nekoliko žena je pokušalo da se približi strancu, što iz znatiželje, što zbog njegove privlačnosti. Međutim, on je bio neumoljivo gordo usamljen i svoj. Kao da je uspevao da u životu koji vodi do najmanje sitnice prilagodi okruženje svojim željama. Kao da ga je sve slušalo i sve bilo baš onako kako je on to hteo. Kao da ga je podržavao neki mračni i moćni bog, ili je to možda i sam donekle bio. Ukratko, Karlo je za nepuna tri meseca provedena u Polinu ostavio utisak moćnog i neumoljivog čoveka koji živi u svom strogo disciplinovanom svetu, gde nijedna sitnica ne izmiče kontroli. Njegov stil je pre odavao moć nego bogatstvo, ali je, isto tako, bilo očigledno da mu novac ni u kom slučaju nije predstavljao problem, i svima je izgledalo da ga ima u neograničenim količinama. Iako nije imao nameru da tu vest proširi, Predrag je, u nekoliko navrata, u razgovorima o ovom čoveku pomenuo da će ostati duži period, tako da je taj podatak bio poznat svim Polinjanima. Zapravo, Karlo je dužinu svog ostanka u gradu najavio samo starici Dari i šta znači to duže, odnosno koliko je to - u Polinu niko nije znao. Mnogima u gradu je izgledalo da stranac sve sa čime se sretne potčinjava sebi, tako da su neki tajno očekivali da će njegov ostanak što kraće trajati. Zapravo, stranac je samo razotkrivao Polinjanima njihovu sopstvenu tamu, koje su oni inače bili nesvesni. Tamu koja je dolaskom Karla postala jasna svim stanovnicima Polina od kojih su mnogi krivili baš njega za svoje sopstveno mrtvilo. Opet, Karlo je u tom mračnom polinjanskom duhu uživao, praktično se stopivši sa njime i, može se reći, da je, na neki način, pretio da postane najzapaženiji Polinjanin, iako sam nije bio stanovnik toga grada. On je svojim autoritetom i harizmatičnošću postao neko na koga gledaju kao na najuglednije i najimućnije građane. Opet, baš gazde u Polinu čudile su se strancu i skoro svi su ga smatrali za bogatog čoveka koji poštuje neki samo njemu znan kodeks. To je, između ostalog, podrazumevalo i strah, ali i podelu koja je

pretela da se napravi, na Karla i ostale, one niže koji nemaju magijsku moć koju ima stranac. Nekoliko gazdi je jednom prilikom među sobom pričalo da će Karlo, ukoliko bude ostao duže, promeniti hijerarhiju u Polinu, postajući njegova glava. Neka vrsta gospodara koji nema ništa konkretno sa svojim podanicima, a opet neko kome je sve podređeno i čija se, samo njemu poznata pravila, nesvesno poštuju od svih.

Polin kao da je bio stvoren za Karla, a on je pak u njemu praktično od dolaska, bio kao na svojoj teritoriji, naslađujući svoj pogled trozubim stenama koje kao da su, kako je nekima padalo na pamet, bile jednako veličanstvene kao i on sam. Praktično, Polin je strancu predstavljao neku vrstu prestola na kome on sedi, naslađujući se sopstvenom veličinom i magijskim duhom, koji je zajednički i njemu i tome gradu. Za one promućurnije, Karlo kao da je znao gde dolazi i kakva ga atmosfera čeka, a izgledalo je da je došao u svoju drugu kuću. Za one druge, kojima mudrost nije bila naklonjena, stranac je bio gost koji je verovatno došao na duži odmor, noseći sa sobom sve ono što čovek poseduje u sebi i nosi sa sobom kada negde odlazi.

IV

Bio je to prvi dan leta, predveče. Karlo je sedeo u kafani „Maestro“ pijući rakiju. Skoro uvek je naručivao po jednu čašicu koju je ispijao u nekoliko gutljaja, međutim tog dana na stolu se našla i treća čaša.

- Gazda! - viknuo je Karlo, i za nekoliko trenutaka pojavio se vlasnik kafane koji je sa svojom ženom obavljao sve poslove.

- Imate li krvav biftek?

- Možemo spremati - odgovorio je gazda, koji je bio začuđen time da stranac ima nameru da večera kod njega.

- Pa izdinstajte jedan i malo ga zapecite, sasvim malo da bi bio što krvaviji. Pazite, bitno je da bude pun krvi - zapovedio Karlo, isto onako gromoglasno i zapovednički, dubokim glasom kao što se obraćao i Predragu, koji ga je sreo pri dolasku u Polin.

Gazda se malo uplašio zbog ovakve narudžbine koja je zvučala skoro kao pretnja, ali pribravši se na brzinu reče:

- Biće kako ste hteli. Želite li još nešto?

Karlo se prvi put nasmejao u javnosti od kada je u Polinu, kao da slavi neki događaj. Međutim, njegovo raspoloženje, ako je ono uopšte izražavalo sreću ili neku vrstu zadovoljstva, ostali koji su ga posle tri meseca konstantne

ozbiljnosti videli u drugačijem stanju, nisu shvatali kao neku olakšicu već kao nešto vezano za prepređenost, koja se krila u njegovim zubima koji su se na trenutak pojavili.

- Može još jedna ljuta - uozbiljio se stranac progovorivši posle dužeg osmeha koji je gazdi ličio pre na keženje vuka koji pokazuje svoje očnjake, razotkrivajući svoju snagu.

- Evo, odmah stiže!

Sa nelagodnošću koju je počeo da oseća, i nekom neizvešnošću da takav čovek kao što je stranac radi nešto neuobičajeno, udaljio se od stola uslužitelj, praktično pobjegavši.

- Pazite da biftek bude zaista krvav! - ponovo ga je ka sebi okrenuo Karlo.

- Da, da... Dosta krvav... - odgovorio je vlasnik kafane idući unazad, nesvesno počevši da se klanja.

Stranac je na ovaj gazdin gest sa još jednim osmehom klimnuo glavom, što je ovoga osvestilo šta zapravo radi, i on se, pomalo zatečen svojim ponašanjem, ponovo okrenuo leđima, krenuvši da što pre kod žene naruči biftek i donese rakiju. Karlo je sedeo za stolom koji je, inače, pre njegovog dolaska skoro uvek bio prazan, onako zadenut u ugao koji je nepodoban za komunikaciju sa ostalim gostima i pomalo izdvojen od ostalih. To je bilo njegovo mesto i on, kada bi obično predveče došao u kafanu, koju je u tom trenutku, kao nekim plaštom svoje harizmatičnosti prekrio, vladao je sa autoritetom tim mestom silom koja je samo njemu bila poznata.

U „Maestru“ su ponekad znale da zasednu i neke gradske dame kojima to nije bilo ispod časti, i po običaju, koji je vladao među njima, popiju po čašu vina. Međutim, već negde posle osam sati uveče, pogotovo u hladnijim danima, kada noć pada ranije, žena u kafanama nije bilo. Tako je i Elizabeta stvorila sebi običaj da petkom uveče dođe na piće. A toga dana bio je petak i ona je sedela za stolom sa svojom prijateljicom koja je poticala iz one porodice koja je prodala kuću Vranjićima.

- Čudan je ono čovek - rekla je Elizabeta Vanjić, gledajući ga onim svojim uplašenim pogledom.

- Da, zaista je čudan... i nekako privlačan, simpatičan.

- Moram da ti priznam meni se jako sviđa.

- Sviđa se i meni, draga Elizabeta, ali on je tako nedodirljiv u svojoj veličini.

- Ne razumeš, Vanja. Moram nekome da se poverim. Ja sam gotovo opsednuta njime!

- Kako misliš opsednuta?

- Tiše, molim te, da nas neko ne čuje - treperela je Elizabeta u neizvesnosti i tremi.

- Jednostavno, on meni predstavlja nekog ko prevazilazi samo simpatiju.

- Elizabeta, ja mislim da se on sviđa svakoj ženi!
 - I ja sam to primetila. Samo što sam ja spremna, da budem iskrena, sve da mu dam.
 - Elizabeta! - začuđeno je pogledala prijateljicu Vanja.
 - Kako to misliš sve?
 - Nisam sigurna, ali mislim da ga volim.
 - Misliš da ga voliš?
 - Da... od kada je došao, od trenutka kada sam ga prvi put videla, nešto u meni kao da je probudilo ženu - krijući pogled od svih, i samo na trenutak gvireći prema Karlu, ispovedila se Elizabeta.
 - Tako sam i mislila - rekla je Vanja.
 - Kako to misliš tako si i mislila? - začudila se Elizabeta, dok se njena drugarica neprimetno smeškala.
 - Pa mislila sam da ti predstavlja nešto više nego ostalim ženama koje u njemu vide neku vrstu čarobnog ogledala, koje ih ulepšava i zadovoljava.
 - Da, lepo si to opisala - na trenutak se uozbiljila Elizabeta, koja je znala da Karla simpatišu i druge žene.
 - Samo što Vanja, ja u tom ogledalu vidim prelepog čoveka koji je osvojio moje srce.
 - Misliš njega?
 - Da, tog vruga, bog mu puteve smeo šta je uradio od mene...
- Bila je na ivici da zaplače kada je Vanja uhvatila za ruku dajući joj do znanja da to ne bi bilo prikladno u ovoj situaciji. Elizabeta je podigla pogled uvis, kako bi sprečila da joj krenu suze kada je ugledala crvenkasto nebo koje kao da joj nije bilo naklonjeno. Pomislila je kako bi noć i zvezde više odgovarale situaciji u kojoj se našla, apsolutno se zanevši osećanjima koja su je preplavila. Kroz misli su joj prošla sva ona sanjarenja o Karlu, koja je imala pre počinka u krevetu, i kao da je odlučila da učini sve samo da mu pripadne. Zatim je ponovo obratila pažnju na stranca kome je gazda donosio još jednu ljutu. Nije čula o čemu pričaju, ali je primetila da vlasnik kafane i Karlo vode neki kratak razgovor i učinilo joj se da bi dala sve samo kada bi čovek u koga se zaljubila ili koga je zavolela, na možda jedini način koji se taj čovek može voleti, pokorno i pripadajući mu svim bićem, možda razgovarao o njoj.
- Možda pričaju o meni! - u trenutku joj se lice ozarilo kad je videla da obojca gledaju ka njoj. Vanja je pak našla za shodno da umiri Elizabetu, koja se, kako se njoj činilo, previše uzbudila u situaciji u kojoj se našla.
 - Polako, draga - ponovo je uhvatila za ruku i nastavila da govori.
 - Karlo je sigurno primetio da si zainteresovana za njega i preporučujem ti da igraš na žensku kartu. Jednostavno otmeno i dostojanstveno čekaj.

- A šta ako ode iz grada ostavljajući me usamljenom i njegovom?
 - To znači da te ne zaslužuje i da mu nije stalo do tebe.
 - Da, Vanja, ali meni je izrazito stalo do njega i ne bih želela da propustim njegovo prisustvo, čekajući kao neka primadona. Nije on Ivan, pa da se mogu igrati njime.
 - Onda znaj da bi se on mogao poigrati tobom - kazala je Vanja odsečno i ukoravajuće zbog toga što njena prijateljica krši norme ponašanja u gradu.
 - Nisi devojčica, Elizabeta, pa ni devojčice se ne ponašaju tako. Znaš da, ako žena stvarno hoće nekog muškarca, mora preuzeti praktično stvar u svoje ruke, a ne kao što to muškarci obično rade - uzdati se u sreću.
- Elizabeta je ispitivački pogledala Vanju posle ovih reči.
- Jesi li ti svesna, Vanja, da se ne radi o običnom čoveku? - rekla je potom, pomno je posmatrajući i napeto očekujući šta njena prijateljica ima da kaže na njene poslednje reči. U sledećem trenutku Vanja kao da je shvatila u kakvoj se poziciji, u stvari, našla Elizabeta. Shvatila je da je ona, i pored svojih devojačkih maštarija, ozbiljno sagledala svoju situaciju, trezveno razlučivši moguće od nemogućeg. Vanji kao da je postalo jasno da je Elizabeta već razmišljala o savetima koje joj je ona davala, da je u njenom domenu koji nije bio mali, proračunala sve moguće kalkulacije vezane za nju i Karla, i da se, uz sav svoj ženski karakter koji nije bio nimalo naivan, našla u situaciji u kojoj ne zna više koji sledeći korak da napravi.
 - Ne znam kako da te savetujem, draga moja.
 - Moram da uradim nešto da bih imala tog čoveka - nekako smireno je nastavila razgovor Elizabeta, verovatno zadovoljna time što je njena prijateljica razume.
 - Samo, čuvaj se - uzvratila je Vanja prihvatajući da problem koji je imala sagovornica postane i njen i da joj se nađe pri ruci, što joj je i rekla. Elizabeta kao da je bila zatečena ovom Vanjinom susretljivošću, uzimajući u obzir njenu ponudu.
 - Dakle, mogu da računam na tebe? - pitala je potom da bi potvrdila njenu eventualnu pomoć oko svog problema.
 - Tu smo da pomognemo jedna drugoj - odgovorila je Vanja. - Možda ćeš i ti meni trebati - nastavila je predusretljivo, gledajući Elizabetu, koja joj se zahvalila, zamolivši je da ostanu još neko vreme u kafani ne bi li što bolje odmerila Karla.
- Stranac je dobio biftek koji je po njegovoj želji zaista bio krvav i spremljen baš onako kako njemu odgovara. Jeo ga je u slast, posebno obraćajući pažnju na krv koja se nalazila u mesu. Izgledalo je da u njoj najviše uživa. „Bravo gazda, bravo!“, mislio je u sebi, sav posvećen jelu i oduševljen

ukusom. U toku obeda nekoliko puta je pogledao Elizabetu, koja se trudila da ne izgleda kao osoba do koje je lako doći, a opet pokušavajući da ostavi širom otvorena vrata strancu. Ona kao da je znala da Karlo već zna njene namere prema njemu, što je, prilikom tih nekoliko pogleda koji su im se susreli, činilo da se oseća praktično gola pred njim. Stranac je završio svoj obed i pozvao gazdu da plati. Novčanica koju je dao bila je dosta veća od iznosa usluge, međutim, on je rekao da je u redu, na šta mu se vlasnik kafane zahvalio. Ustavši sa stola i krenuvši prema vratima, pogledao je još jednom Elizabetu, pogledom koji kao da joj je govorio: „Još ne znaš šta te čeka sa mnom!“ Ona je pak shvatila tu njegovu poruku i kao da je rekla u sebi: „Bilo šta. Samo da sam tvoja.“

Odmah zatim su i njih dve napustile „Maestra“ posle čega se završio prvi letnji dan koji je prošao u lukavstvu, posedništvu, prevejanosti... Polin je bio pred još jednom noći koja je mnogima u njemu bila teret. Petar se okretao u krevetu nemogavši da zaspi zbog svoga sina, Bane se brinuo o Elizabeti takođe imajući nesanicu i teško dišući zbog svoje bolesti, Predrag je razmišljao o svojoj ćerci pitajući se hoće li se ikada udati... Možda je samo Karlo spokojno provodio vreme u nekoj okultističnoj molitvi koja je bila poznata samo njemu. Istina je bilo da je stranac bio posvećen tami, međutim on je to na njemu svojstven način uvio u eleganciju koja je njegovu posvećenost činila nespoznatljivom i ne dozvoljavajući da i jedna njegova privatna stvar izađe na videlo.

Nije bio mali broj ljudi koji te noći nisu mogli da spavaju i mislili na Karla. I Elizabeta se vrpeljila u krevetu nošena nekom vrstom besa povodom toga što ne može da ostvari svoje namere u vezi sa strancem onako kako bih ona to htela. Ni samoj njoj nije bilo jasno da li da moli boga ili đavola da Karlo bude njen, a sama je osećala pripadništvo ovom drugom baš povodom svoje ljubavi koja je poput njenog izabranika odisala nekom vrstom mračne mistike. Njen život je postao u tih četiri meseca od kada je Karlo u gradu prava drama i ona onako slomljena pristala je da ostane bez duše samo da ima toga čoveka. Još su poneki pramenovi mašte šarali njene misli a onda je utonula u san zajedno sa celim Polinom. Samo je Ivan napolju pod mesečinom u svom dvorištu razmišljao o Elizabeti. I dalje je bio onako sumanuto ubeđen da ona pripada njemu prikupljajući snagu da joj prilikom poklanjanaj broša koji je još uvek bio kod njega izjavi ljubav. Nekako je smatrao da bi to mogao biti poslednji korak pred ostvarenje njegovog odnosa sa Elizabetom, korak pred njihov konačni spoj i brak koji je Ivan toliko začarano očekivao. Gledao je u mesec i razmišljao o svojoj ljubavi. Kao da se dogovarao nešto sa njime. Nešto što su znali samo njih dvojica. I mesec je izgleda počeo da mu se smeje povodom njegove želje da bude sa ženom

koju je izabrao. Ivan je ljutito uzeo nekoliko kameničića, pogledao u beli krug na tamnom nebu počevši da ga gađa i da se ljuti na njega kao da je on zaista podrugljiv i kao da mu se zaista smeje. Onda je legao na travu u sred noći i počeo da plače. U suzama su mu se presijavale zvezde i on je zajecao za Elizabetom isto onako kao što je Ana imala običaj da plače za njime. Moguće da mu je kroz taj plač prvi put palo napamet da je nema, da ona još uvek nije njegova. Onda je seo na travu počevši da slaže u krug grančice koje su se nalazile na zemlji. Ni sam nije znao zašto je to radio. A ono što je bilo očigledno je da je ludilo ozbiljno zakucalo na njegova vrata. Što je možda bilo najgore, on nije ni primećivao razliku između sebe od pre godinu dana i onoga što je postao. Praktično je počeo da se dogovara nešto sa travkama dodavajući kameničiće u centar kruga koji je napravio od granja. Može se slobodno reći da tamo gde je trebalo da se pojavi Elizabeta kod njega se pojavilo ludilo koje je te večeri bilo zapečaćeno mesečinom koja mu je bila svedok. Ivan je definitivno izgubio niti koje čoveka čine normalnim odlutavši u neki svet u kome je Elizabeta samo njegova, u kome ga u stvari ona voli i u kome iz ko zna kojih njenih razloga još uvek ne želi da bude sa njim. Mladić je još uvek smatrao da samo treba da sačeka da se nešto dogodi pa da mu izabranica padne u zagrljaj i u njemu se iskristalisalo da to nešto ima veze sa Karlom.

Ponovo je legao na travu i počeo da zuri u nebo. A na nebu roj zvezda. Svemir koji je bio isto toliko zanesen kao i Ivan, ali koji je bio stvaran i koji je postojao negde daleko, sigurno i dalje nego svet koji je Ivan svojom lucidnošću predstavljao sebi a vezano za Elizabetu. „Neću spavati celu noć“, mislio je. „A već ću sutra pokloniti broš Elizabeti i ponuditi joj brak. A ona, ona će me verovatno poljubiti. Da, bićemo sretni od sutra.“ Gledajući u zvezde, prstom je pisao po nebu: „I ona mene voli kao i ja nju. Ja sam u to siguran!“ Posle ovoga je sklopio oči uživajući u uverenju koje je upravo objavio svemu što postoji. Osećao je čudan mir koji je nalazio izvor u njegovoj posvećenosti toj devojci, i on se doboko opustio utonuvši u sebe. Tada je jako zažmurio stegnuvši pesnice radujući se što je sutrašnji dan presudan u njegovom životu kako je mislio. Činilo mu se da je u tom stanju ostao nekoliko minuta, međutim, kada je otvorio oči, bilo je već svetlosti na istoku koja je najavljujivala da će sunce iza planine uskori posetiti još jednom Zemlju. Ivan se začudio i umesto da preispita sebe i događaj koji mu se desio, on je oduševljeno smatrao da je to znak da su reči koje je ispisivao prstom istina koja je učinila da jutro dođe ranije. Počeo je mahnito da se smeje odjurivši u kuću da pogleda broš. Tada kao da mu je neki glas podlog razuma rekao da treba da bude što tiši da ne bi probudio oca jer je prošla noć tajna koju zna samo on i koja je u stvari providenje koje potvrđuje njegova

uverenja. Uvukao se u svoju sobu i izvukao broš iz fioke. „Predivan je!“ mislio je gledajući ga. Onda se glasno nasmejao rekavši:

- Lepota lepoti!

Zaista, broš je bio prelep. Sastojao se od nekog platinastog cveta koji kao da je bio izvezen i malog plavog srca od plavog kamenčića koji je kupio od vračare Jelke. Ivan se zapitao kako to da do sada nije poklonio ovaj dar Elizabeti. Kako to da se nije ranije ukazala prilika da to učini. Tada je doveo u pitanje odluku od prošle noći. Mislio je da možda još nešto treba da sačeka. Neki događaj koji će mu dati neku vrstu dozvole da direktno izađe sa svojom ponudom pred Elizabetu. Bacio se na krevet iznerviran ovim mislima koje su dovodile u pitanje njegovu već donetu odluku. Međutim, kod Ivana više ništa nije bilo moguće predvideti i on sam bi često učinio nešto što mu nije bilo pre toga ni na kraj pameti a opet ne bi uradio stvar koju je trebalo da uradi.

Petar se probudio, ustao i obukao se spremajući se da sinu i njemu napravi doručak. Može se reći da mu je zamerao što se udaljio od rada toliko da jedva da je po sat vremena dnevno provodio u radionici i tada uglavnom ne radeći ništa. Sa druge strane, više je bio zabrinut za sina nego što je bio ljut na njega osećajući se kao čovek koji ne zna kako da pomogne najrođenijem. Ivanovo ludilo je zaista nekako bilo podmuklo. Najgore je bilo što on sam nije imao ni najmanju predstavu koliko je njegova ljubav prema Elizabeti izobličila njegov svet. A opet, nalazila se ta devojka sa svim onim što je nosila sa sobom i Ivan, koji u svemu tome ne mogavši da se snađe, nošen bujicom koja ga baca pod površinu vode ne dozvoljavajući mu da udahne vazduh i prikupi se. Petru je sve to bilo jasno, ali on jednostavno nije znao kako sina da izvuče na obalu jer je voda koja je nemilosrdno davila njegovog sina u stvari bila njegova sopstvena ljubav prema ženi.

Spremajući doručak, Ivanov otac je ipak pokušavao da pronađe neko rešenje. Može se reći da bi bio najsretniji kada bi mogao jednostavno da opali šamar Ivanu i ukaže mu da ga Elizabeta ne voli onako kako je on to umislio. Ali znao je da to nije rešenje i da takvim i sličnim postupcima kao što je direktno predstavljanje činjenica Ivanu ne bih pomoglo. Trebalo je pronaći neki način koji bi indirektno ovestio njegovog sina. Možda bi Ivan i, kada bi spoznao realnost vezanu za Elizabetu, opet ostao u svom svetu koji je nastanio a koji je sadržao isuviše lucidno ponašanje da bi bio normalan. Zapravo, razmišljao je Petar da bi stvar nekako trebalo možda ostaviti da sama od sebe dođe na svoje mesto. U sledećem trenutku, Ivanovog oca je protresla jeza kada mu je prvi put palo na pamet da bi stanje kod njegovog sina moglo da postane još gore i da bi Ivan mogao završiti u ludnici. Pri ovoj pomisli zadrhtala mu je ruka i on se našao u očaju. Činilo mu se kao da nije

dovoljno čuvao sina, da ona ljubav koja je trebalo da odagna zlo od Ivana nije bila dovoljna i da je trebalo mnogo više da bdi nad njime i ne dozvoli da stvari odu toliko daleko da ih je sada tako teško popraviti, da bi u stvari i pored velike brige koju je Petar osećao mogle postati još gore. Petar je hteo da porazgovara sa sinom i to mu se činilo najlogičnijim, međutim nije znao kako da počne, kako da inicira razgovor pa čak ni šta tačno da mu kaže. Sa jedne strane goreo je od pomisli da Ivan ima velikih problema a sa druge definitivno nije bio dorastao situaciji u kojoj se našao. Dok se problem nije pojavio, Petar je bio i više nego dobar otac, ali sada kao da je bio nemoćan i to je uz bol koji je osećao prema svojoj izgubljenoj ženi pretilo da ga dotuče. Ispržio je malo slanine i pozvao Ivana, koji se izležavao u svojoj sobi.

- Evo me odmah, Petre!

Čulo se iza zatvorenih vrata kao nekada kada je Ivan imao čist duh.

- Požuri, sine, ohladiće se!

Petar je blago doviknuo i seo za sto na kojem se nalazio hleb, dva tanjira, tiganj sa slaninom, dve čaše i boca sa vinom. Ivan se pojavio istog trena.

- Otkud ti tako brzo?

Pitao je sina očekivajući da se ovaj tek obuče i ode do kupatila.

- Ustao sam malo ranije, Petre.

Sa namerom da sakrije ono što je po njemu bila tajna, da nije spavao tokom cele noći, Ivan je slagao suzdržavajući emocije u sebi da se ne ispolje na njegovom licu. U sebi se suprostavljao pomisli da ne bi trebalo da laže jer bi to po njegovom shvatanju moglo loše da utiče na njegov odnos sa Elizabetom.

- Izvoli sedi. Vreme je da doručujemo.

- Hvala, hvala - rekao je Ivan sedajući za sto.

- Ja ću prvo čašu vina. - nastavio je zatim.

Petar je uzeo bocu i nalio mu pola čaše gledajući ga brižno u oči ne bi li za sebe otkrio neki tračak nade koji je možda udenut u pogledu njegovog sina. Ivan se nasmejao.

- Ako može punu?!

- Prvo doručuj, sine, pa popij još jednu čašu ako hoćeš.

Ivan se zamislio a onda odjednom rekao kao da se to podrazumevalo još od kada je seo za sto.

- Oče, ja u stvari nisam gladan. Popio bih samo čašu vina, možda dve.

Petar se začudio rečima svoga sina. Od kada je Ivan odrastao, nije se desilo da oni ne doručuju zajedno.

- Ivane?

Petar je tužnim pogledom posmatrao sina sa bolom u srcu.

- Jedi, sine, molim te.

Hteo je da se zaplače dok je izgovarao ove reči. Ali Ivan to nije ni primetio bivstvujući u svojoj atmosferi koja je bila totalno drukčija od očeve.

Primitivši da ih je duh jedinstva napustio i da je Ivan u svome svetu, koji nema veze sa zajedništvom koje su oni gajili pri obedu, Petar je stavio ruku na čelo dok je njegov sin dolivao vino. Ivan je uzeo gutljaj i nasmejao se rekavši:

- Čudo je to koliko je u stvari vino očaravajuće piće!

Otac ga je pogledao začuđen njegovom izjavom. U nadi da će i on postati deo Ivanovog sveta i iz te pozicije mu pomoći da dođe sebi, odlučio je da započne razgovor.

- To je piće bogova.

Nasmejao se i osetio da je možda pronašao način da pomogne sinu.

- Ima nešto mistično u tom prevrelom soku od grožđa.

- Šta je to po tebi? - pitao je Petar.

- Šta ti misliš? - odgovorio je pitanjem Ivan posle kraćeg ćutanja gledajući u čašu koju je držao podignutu u visini grudi.

- Možda je to piće ljubavi - sa željom da razgovor skrene na temu kojom je njegov sin bio opsednut, Petar je šapnuo i sam se nadajući da postane deo Ivanovog sveta kao što je to i nekada bio. Zapravo, želeo je da bude sa sinom pa makar i u njegovom ludilu takođe otkidajući od sebe komad realnosti.

- Eh, kada bi čovek mogao da se samo napije i time ostvari sve svoje želje! - poskočivši sa stolice sa pomišlju da danas ipak otkrije svoje karte Elizabeti, Ivan je praktično viknuo.

- To bi bio dobro, sine, ali nije tako.

- Kako bi bilo dobro da se stvari u životu rešavaju tako jednostavno.

Petrov sin se zamislio ne primećujući negaciju svoga oca i njegovu insinuaciju da stvari ne zavise samo od nas već da su kolaž sklopljen od različitih ruku koji često ne izgleda prijatno.

- Sine, stvari ne zavise samo od nas - u nameri da razgovor vrati u realnost i da činjenice budu te koje određuju stav čoveka, Petar je možda uzaludno rekao.

- Opet, neke druge su nam predodređene baš na naše zadovoljstvo.

Stariji sagovornik je shvatio da Ivan misli u stvari na sebe i Elizabetu osećajući da je možda u najbitnijem delu razgovora.

- Opet ,neke druge silno želimo, a one se ne ostvare.

Polako je izgovorio sa iščekivanjem šta će njegov sin reći.

- Da, ali ove koje sam ja spomenuo nam čine život sretnim i osmišljenim.

- Znaš i sam da i te stvari, Ivane, ponekad krenu nizbrdo. Pa ja sam ti očigledan primer.

Pognute glave Petar je tiho šaptao. Ivan kao da se našao na raskršću koje ga je upućivalo na to da njegov otac možda ima nešto protiv njegove ljubavi i bezobzirno je prkosio.

- Nije svako baksuz! Postojimo i mi rođeni pod srećnom zvezdom!

Ivan je ustao sa stolice i napustio kuću. Petar je ostao sam za stolom i, kako mu se činilo, sam u životu. Osetio se pogođeno, ali se nije ljutio na sina, nekako je njegovu izjavu shvatio sa pedagoške strane. „Nije Ivan kriv“, ponavljao je u sebi pokušavajući da ostane pribran i da ne izgubi nadu da će na kraju sve stvari doći na svoje mesto. Tada je ne dovršivši doručak sipao sebi vino. Pritom se zagledao u Ivanovu čašu koja je bila do pola ispijena i pomislio: „Ko bi rekao da će Ivan duševno da zastrani?“ Zatim je i on ustao i otišao u radionicu.

Umesto da radi sa ocem, mladić je otišao da prošeta Elizabetinom ulicom. Prvo je zavirio u nju ne bi li ugledao devojkicu. Pošto je nije video, krenuo je laganim korakom. Nosio je broš sa sobom i imao utisak koji mu je neko njegovo lucidno providenje govorilo da će je videti. „Sada, sada će se pojaviti!“ pričaio je sam sa sobom, shvataivši svoje reči kao predodređenje koje se mora ostvariti. „Ona sada mene vidi skrivena iza prozora“, razmišljao je. „Verovatno je pitanje momenta kada će se odlučiti da izađe meni u susret.“ Hodao je uznemireno i u iščekivanju da sretne Elizabetu. Približavajući se njenoj kući, mislio je da će se ona pojaviti u trenutku kada on bude baš pred njenim domom. Usporavao je korak na desetak metara do kapije. „Krenula je sigurno“, pomislio je kada je bio tik pred njenom kućom. „Sada će da izađe.“ Stisnuo je pesnicu. Međutim, Ivan je već prošao utvrđeno mesto na kojem je Elizabeta trebalo da se pojavi, ali nje nije bilo. Došavši do kraja ulice, odlučio je da se vrati natrag istim putem i ovog puta siguran da će je sresti. Praktično se sve ponovilo. Elizabete nije bilo. „Šta li je sada smislila? Očigledno da još uvek nije spremna. Možda večeras“, pomalo iznevereno, ali i dalje ubeđen da će je sresti, mislio je mladić. „Idi u 'Maestro', tamo te čeka“, rekla mu je njegova sopstvena misao odvojena od njegovog razuma, i on je, pomislivši da je to glas istine, pošao u kafanu. Hodao je nekoliko minuta dok nije došao do nje, ali devojkice nije bilo. Odlučio je da pita gazdu da li je video.

- Bila je sinoć ovde, sedela je sa prijateljicom negde do sedam sati, ali danas je nisam video.

Ivan je dobio odgovor.

- Sa kojom prijateljicom je bila? - pitao je Ivan počinjući nesvesno da je proverava.

- Sa Vanjom - kratko je rekao vlasnik „Maestra“.

- Pa šta su radile? Znete li možda o čemu su pričale? Jesu li bile same? - navalio je pomalo mahnito Ivan. Gazda ga je pogledao začuđeno donekle.

- Ništa neuobičajeno, mladiću. Jednostavno je došla po običaju na čašu vina.

- Sigurno nije bila sa nekim mladićem? - primetno uznemiren nastavio je razgovor Ivan.

- Ne. Rekao sam vam da je bila sa prijateljicom - znatiželjno je pogledao mladića.

- A što to vas toliko zanima? Mislim, šta vi imate sa Elizabetom?

Pitao je potom ne bi li upotpunio svoju upućenost u dešavanja u Polinu. Ivan je shvatio da bi njegov iskren nastup mogao biti predmet tračarenja i suzdržao se od odgovora. Na to je gazda podigao svoju desnu obrvu smeškajući se.

- Vi se, dakle, raspitujete za Elizabetu zato što vam se sviđa.

Ivan je i dalje ćutao dok ga je neprimetan bes obuzimao povodom toga što se vlasnik kafane, kako mu se činilo, sprda sa njime.

- Ah, mladiću, ona se sviđa mnogima!

- Da, ali ja sam za nju nešto posebno - nije izdržao Ivan.

- Kako to mislite? Hoćete reći da imate nešto sa njom?

- Još uvek ne, ali...

Ivan je zaustavio sebe u govoru jer je počeo da se oseća neprijatno. Tada se okrenuo sa namerom da ode odjednom završavajući na svoju inicijativu razgovor.

- Ali šta? - očekujući nešto što bih moglo da se pretvori u zabavnu priču za goste znatiželjno će gazda. Mladić se ponovo okrenuo ka njemu popreko ga pogledavši.

- Šta se to ustalom vas tiče! - rekao je glasno i hitro napustio kafanu bez pozdrava.

„Ovaj mladić se pomalo čudno ponaša u zadnje vreme“, razmišljao je vlasnik kafane koja je bila u tim kasnim jutarnjim časovima još uvek prazna. „No, nije ni izbliza toliko čudan koliko je to Karlo... Ma ima nas svakakvih“, zaključio je bucmasti patuljak koji je bio jedan od imućnijih ljudi u Polinu, vlasnik „Maestra“. Ivan je još neko vreme lutao svojim mestom u nadi da će sresti Elizabetu. Njegove misli koje su ga vodile sa kraja na kraj grada su bile komadići njegovog bunila koje je odavalo čoveka koji ponovo podseća na napušteni ukleti brod koga morske struje nose svuda po svetu. Već umoran i od spoznaje da se Elizabeta, u stvari, igra sa njime čineći time što slađu ljubavnu predigru, Ivan se uputio kući, tačnije u radionicu.

Otprilike u to vreme na drugom kraju grada Bane je razgovarao sa ćerkom o Karlu. Vodili su prilično polemičnu diskusiju o tome šta im je činiti u vezi sa strancem i da li on uopšte ima ikakve konkretne namere sa

Elizabetom. Mogla bi se donekle povući paralela između nje i Ivana. Oboje su bili zaslepljeni i zaljubljeni; Elizabeta u Karla, koji je ko zna šta planirao sa njom iz ugla poznatog samo njemu a koji je bio daleko sračunatiji od devojčinog, i Ivan u Elizabetu, gde se ludilo ljubavi ocrtavalo sa druge strane menjajući normalnu svest mladića. Ocu Banetu je bilo jasno da je njegova ćerka veoma zainteresovana za stranca, ali kada bi ugao gledanja na stvar prebacio na Karlovu stranu, situacija koju je sagledavao mu se nije nimalo milila, i Bane je bio opravdano zabrinut za svoju ćerku. Elizabetin otac nije krio neodobravanje izbora njegove ćerke suprostavivši svoj uticaj u odnosu na njene namere. Međutim, čuvši šta ona ima da kaže na to, video je da se Elizabeta toliko posvetila strancu da je bila spremna na sve samo da dobije ono što hoće. Bane u njenim stremljenima nije video ni ljubav ni strast a ni nešto što bih moglo da bude između ta dva pojma i to je ono što ga je najviše brinulo u celoj stvari. Karlo kao da je bacio neke čini na nju privlačeći je kao magnet. Jednostavno, Elizabeta je imala fikciju da mora da pripadne tom čoveku. Ni sama nije znala da objasni ocu šta tačno oseća i zbog čega je toliko izgubila glavu, ali njena odluka kao da je bila zapisana u njenoj sudbini i protiv nje se nije moglo ništa.

- A što ti meni ne pomogneš da privolim Karla sebi umesto što mi se suprotstavljáš? - pitala je oca u raspravi koja je već postala žučna.
- Zašto ti pre toga ne raščistiš sa svojim osećanjima i sa distance ne razmisliš o svemu? Možda kad bi upotrebila svoj pileći mozak koji se toliko zaneo za njim... Možda bi shvatila da ti njega u stvari ne voliš.
- To što ti u svojim očima vidiš kao opsednutost nekim za mene je ljubav i, ako si ti protiv nje, ja mogu samo da žalim za ocem koji mi je okrenuo leđa - praštale su varnice između Elizabete i Baneta.
- Ha, ha - ironično se nasmejao Bane - Ja pokušavam da joj pomognem, a ona meni govori kako sam joj okrenuo leđa.
- Tvoja pomoć nije ništa drugo nego okretanje leđa ćerci koja nekog voli i koja pokušava da ostvari tu ljubav.
- Elizabeta, ja samo pokušavam da sve sagledam i procenim situaciju, iz toga izvučem zaključak i predstavim ti činjenice onakvim kakve jesu! - počeo je bukvalno da se dere mašuci rukama čiji su pokreti pratili njegove žustre reči.
- Činjenica je da je Karlo čovek sumnjivih namera!
- Sumnjivih namera?
- A i stariji je od tebe najmanje petnaest godina, ako ne i više.
- Neka je stariji i neka ima namere kakve hoće. Ja sam mlada i moje su namere jasne a ti se odluči da li ćeš biti na mojoj strani ili protiv mene! - prodrala se i Elizabeta demonstrativno odlazeći u svoju sobu i zalupivši

vrata za sobom. Bane je ostao u gostinskoj sobi sa jedne strane iznerviran i besan, dok se sa druge kajao što je bio toliko agresivan u razgovoru. Palo mu je na pamet da odmah krene do Karla i zatraži od njega da pokaže karte, ali već u sledećem trenutku shvatio je da time ne bi ništa postigao, stranac bi i dalje ostao onako prokleta tajanstven kako je to do sada neumorno bio. Sa druge strane, Banetu je bilo jasno da stranac planira nešto sa njegovom ćerkom, međutim, njemu nije bilo jasno šta, i ono čega se plašio je da je ne iskoristi i ne povredi još više. Tada je počeo da razmišlja o Elizabetinim rečima da treba da se odluči da li će biti na njenoj strani ili protiv nje. Bilo mu je jasno da je uz nju u svakom slučaju jer kao otac brine za nju. Kao da se pred njim postavio izbor hoće li zaista biti za to da njegova ćerka bude sa strancem ili će se apsolutno posvetiti negiranju njihovog odnosa i time verovatno ući u veliki, možda totalni konflikt sa ćerkom.

U sledećem trenutku u sobi se pojavila Banetova žena Jelisaveta. Stajala je nasuprot njemu dok je on sedeo za stolom. Inače, ona je čula diskusiju koja se desila između njenog muža i ćerke i pomalo flegmatično je odmahivala glavom pokušavajući da Banetu da do znanja da je preterao.

- Zar još uvek nisi upoznao žensku prirodu? - pitala je odmeravajući ga zabrinutim pogledom zbog njegovog zdravlja. Bane, koji je i sam shvatio da nije trebalo da se otvoreno suprostavi ćerci, odmahnuo je rukom.

- Ah, žene! Ko li vas je stvorio?

- Eto tu smo. A tu ste i vi! I ta dva sveta se susreću.

- Ja samo znam da to sa našom ćerkom i strancem neće izaći na dobro - sa šakom ispod brade zamišljeno i zabrinuto već smirenim tonom progovorio je Bane.

- Možda si u pravu, ali naša ćerka se vrlo zagrejala za toga čoveka i ne verujem da će se tako lako ohladiti. Naročito sam pri ubeđenju da se razgovorima kakav si ti na primer malopre vodio sa njom to sigurno neće postići.

- Što se mene tiče, ja bih sutra napravio svadbu kada bi to Karlo hteo, ali taj čovek... Uh, on je tako neukrotiv da ne verujem da i jedna žena može od njega očekivati dobro. Eto tebi malo muške psihologije pa se ti razmišljaj šta nam je činiti sa Elizabetom.

Ponovo se uzbudio Bane dok je Jelisaveta, shvatajući da joj je muž verovatno u pravu, pokušavala da stiša emocije i da barem malo stvar učini fleksibilnom.

- I da je stranac nekakav imućan čovek, što izgleda da jeste, ne verujem da će njegovo bogatstvo sa njegovim karakterom učiniti našu ćerku sretnom, pa makar je i odveo sa sobom.

- I šta ćemo sada? - pitala je ozbiljno Jelisaveta muža koga je barem ona još uvek smatrala glavom porodice.

- Mislim da je najbolje da sačekamo da se stranac izgubi, ode iz grada a da Elizabeta ostane sa nama. Iskreno govoreći, ona će ga lako preboleti i za nju će se vremenom pojaviti bolja prilika... A mogla je da bira među momcima njenih godina.

- Mogla je, to je istina.

Jelisaveta se složila sa mišljenjem svoga muža u sebi pomislivši da samo mogu da se nadaju da će tako i biti.

Prošlo je još nekoliko nedelja. Leto je već uveliko počelo a Ivan se vrteo kao u začaranom krugu oko onoga što je očekivao i onoga što se stvarno dešavalo, onoga što je bio realan svet. Još uvek nije nijednom pričao sa Karlom iako ga je često sretao, jer ga je pratio kao nekog ko je našao svoje mesto u njegovim imaginarnim shvatanjima. Stranac je u njegovim umišljajima predstavljao produženje pa i povod za njegove sumanute fantazije. Karlo je, naime, u Ivanovom svetu bio nešto što još uvek nije iskristalisano, ali stranac je počinjao u mladićevim očima da postaje neka vrsta oličenja zla koje je opselo Elizabetu, i Ivan je smatrao da je on taj koji treba da je spase. U početku samo suparnik, neko ko se delimično isprečio između njega i Banetove ćerke, stranac je postao osoba koja pripada svetu zla i košmara koji je pretio da se obruši na Elizabetu kako je Ivan mislio. Možda je mladić i imao u korenu neku sliku koja je bila realna, ali onako proširena ona je predstavljala verovatno nadrealnu fantaziju vezanu za Ivanov svet. Sve ovo bilo je samo njegova predstava koja se za sada nalazila samo u njegovom umu i koju je Petar delimično nazirao.

Ivanovog oca je nastala situacija dovela do toga da bude neka vrsta lekara svome sinu, i on je nabavio nekoliko knjiga o psihologiji. To su uglavnom bili spisi sa tumačenjima razni svetih otaca koji su smetenost uma uglavnom tumačili kao opsedanje demonima, ali i kao izvesnu neravnotežu sopstvenog uma i Boga. Bilo je tu i savremenije literature koja je malo dublje sa naučne strane analizirala psihičke devijantne pojave. Petar je krišom čitao ove knjige ne bi li uspeo da odgonetne šta je sa njegovim sinom i indirektno došao do zaključka da je Ivan u izvesnom smislu toliko zaslepljen ljubavlju da svet ne sagledava realno već je stvorio neki samo svoj u kome on vodi glavnu reč i koji je vezan za Elizabetu. Takođe, počeo je da planira kako da osvesti sina i vrati ga na stari put. U jednom momentu mu je palo na pamet da bih možda bilo najbolje rešenje da Karlo povede Elizabetu sa sobom. Tako bi, kako je Petar to video, njegov sin tehnički bio sprečen da mašta o devojci koja ga je toliko zanela. Verovatno bi njegov sin bez prisustva Elizabete polako došao sebi ponovo ostvarujući ispravan kontakt sa

realnošću. Međutim, Petar nije video kako bih mogao da utiče na to da se stvar baš tako desi, čak nekako je smatrao da ne bi bilo ni pošteno sa njegove strane da se meša u tuđe poslove i utiče na živote koji ne treba da ga se tiču. Ipak, potajno se nadao da će se događaji odigrati baš u tom pravcu. Opet još jedna ideja mu se vrzmala po glavi, a to je da Karlo bez Elizabete napusti Polin a da ona, kad se ohladi od njega, pripadne ipak Ivanu. Sve ostale opcije su Petru izgledale nepogodne po njegovog sina. Nije retko pomišljao na to da bi, ukoliko se uskoro stvari ne počnu odvijati povoljno po Ivana, njegov sin mogao zauvek napustiti realan svet.

Posmatrajući Polin i prateći dešavanja u njemu, Karlo se sladio svakim pokretom koji bi neko od građana načinio uživajući u njihovim grčevima da postignu ono što žele. Njemu je bilo dovoljno da pomisli na određen pojam koji se odnosi na neku osobu pa da mu sve bude jasno i raščlanjeno u detalje u vezi toga čoveka. Uz pomoć tog svog dara stranac je znao sve kako o Elizabeti, tako i o Ivanu, a i o svakom Polinjanu kojeg je put vodio kroz njegovu sudbinu. Tu činjenicu niko nije još uvek primećivao, ali Karlo je poznao, za par meseci koje je proveo u gradu, Polinjane bolje nego što su oni sami sebe poznavali. A iz te pozicije bilo mu je lako da događaje nekim čudnim koncima onako iz potaje predodređuje onako kako to njemu odgovara ne otkrivajući svoje namere i planove nikome. U Polinu Karlo je bio kao medved u svojoj pećini; udobno smešten, poštovan, uticajan i, iako su ga se mnogi donekle plašili, naročito od strane ženskog sveta bio je i glorifikovan baš onoliko koliko je to njemu odgovaralo i prijalo. Naročito mu je bilo interesantno Ivanovo mišljenje o njemu. I možda je jedino Ivan imao sliku koja je, iako iz ugla nerazumnog sagledavanja, bila najvernija pravom opisu stranca, jedino je ona odisala razbuktalom maštom koja je dovoljno moćno opisivala Karla. A on kao da se pomalo pribojavao od tog mladića i njegovih eventualnih izjava koje bi mogle da uslede posle izvesnog vremena, i odlučio je da se potruđi da te reči budu shvaćene kao reči čoveka koji je sišao sa uma. Ispalirao je da Elizabeta bolje sagleda Ivana, barem u onoj meri u kojoj ga je sagledao otac i sve to razglasi u skorije vreme. Odlučio je da joj priđe znajući da će naići na susretljiv prijem kod nje s obzirom na to da mu je njena očaranost njime bila više nego očigledna. Ponovo je otišao u sledeći petak u kafanu negde oko četiri sata uveče.

- Dobar dan! - kazao mu je gazda nekako radostan to popodne.

- Izvolite - nastavio je zatim, naišavši na hladnoću kod stranca na koju kao da je zaboravio, iako je bio praktično stalan gost.

- Kao i uvek, jednu ljutu - ne trudeći se da sakrije da nešto smeru ove večeri, rekao je Karlo.

- Stiže porudžbina!

Nedozvoljavajući da ga mračan plašt gosta prekrije, još uvek razmišljajući u sebi o ugodnim stvarima, gazda krenu po rakiju.

- Još nešto! - vratio je Karlo za svoj sto majušnog debeljka kome se izglačan i od prljavštine mastan okovratnik presijavao na suncu.

- Da, izvolite! - još uvek spokojan i neubičajno zadovoljno nasmejan ponovo se pored stranca našao gazda. Karlo je sa izvesnim gađenjem gledao u njegovu košulju koja se osećala na znoj izražavajući to u svojoj mimici lica.

„Ah, zar uvek mora sve da bude pod njegovim mračnim uticajem?“

pomislio je vlasnik kafane promeniivši raspoloženje i skoro se naljutivši.

Karlo mu je pak uputio pogled koji mu je dao do znanja da je sam kriv za neprijatnu situaciju u kojoj se našao pitavši.

- Večeras dolazi Elizabeta?

- Trebalo bi. Ne sećam se da je prošao u zadnje vreme neki petak, naročito od kada su dani topliji, a da ona nije došla sa svojom prijateljicom.

- Da, da, da - mrmljao je stranac.

- Ona obično dođe kada vi odete. Možda nekih pola sata, sat kasnije - već iznenađen i začuđen time da se Karlo o nekome raspituje nastavio je gazda.

- Onda ću je sačekati - i dalje je hrapavim glasom koji se graničio sa mrmljanjem rekao stranac i dodao: - A vi mi umesto rakije donesite bocu crnog vina s obzirom na to da ću duže ostati ovde.

V

Nameštajući bradu koja mu je dolazila do pola grudi, Karlo je čekao da bude uslužen. Negde duboko u sebi se smešio, tačnije cerekao kao neki podli đavolak koji je smislio neku pakost. Opet u srcu je osećao divljački nemir koji ga je neprimetno pratio u svakom trenutku. Ovaj njegov, pa može se nazvati varvarizam, bio je perfektno prikriven, ili bolje reći, stilski doteran do savršenstva koje se ogledalo u tome da stranac u stvari izgleda kao neki spokojan čovek, osoba koja odiše, doduše mračnom, ali i dubokom harmonijom. Ono što je bila istina je da je on bez obzira na svoje duševne crte koje su možda na prvi pogled izgledale delimično u suprotnosti bio osoba koja je oslikavala moć i snagu. Ta njegova primućstva u odnosu na druge ljude su u stvari bila slika koja je odavala čoveka neverovatno čvrstih namera i stremljenja, a koja je Karlo gotovo uvek opravdavao dostizanjem postavljenih ciljeva. On sam kao da od spoljašnjeg sveta nije ništa očekivao, a opet ljudi su mu se delimično nesvesno klanjali i klečali pred njegovim karakterom povinujući svoju volju njegovoj. Mnogi u Polinu su se pitali

kakav je Karlo u svome domu i koliku silu ima na svojoj teritoriji kada je tako brzo uspeo da u tako relativno statičnoj sredini nametne sebe kao nekog ko je neprikosnoven, nekog ko je više nego kombinacija moći, bogatstva, autoriteta i harizmatičnosti, nekog ko podseća na neodređenog velikog i mračnog vladara iz prošlosti. Isti ti uglavnom stariji i promućurniji ljudi shvatali su da je stranac umetnik prestiža i na njemu svojstven način veliki manipulator. Opet sve te njegove osobine kao da nisu bile prisilno ugrađene u Karla već je više izgledalo da je on u svojoj prirodi takav. Ništa na njemu nije izgledalo veštačko i sve sitnice koje su ga pratile bile su spontana posledica onoga kakav je on. Opet, svakome je bilo jasno da Karlo ima harizmu koja je poticala iz onog magijskog što ga je okruživalo, ili je pak tama vezana za stranca bila ta koja je činila da njegova pojava bude upečatljiva. Uglavnom stranac je u Polinu bio neko ko se udenuo u sam vrh onih koji se najviše poštuju i to je bilo tako iako je, za razliku ostalih moćnih Polinjana, bio neko ko je samo trenutno tu. Štaviše, s obzirom na njegov aristokratski pedigre, Karlo je bio najmoćnija osoba koja se ikada pojavila ili živela u Polinu, barem su tako mislili stariji stanovnici toga grada. I kao i skoro svakog dana stranac je sedeo u „Maestru“ pretvorivši svojim prisustvom duh kafane koji je znao da odiše vrevom i žagorom gostiju, u tišinom zavijen kutak gde se jedva čuje po koja reč. Gazda je doneo bocu vina.

- Izvolite, gospodine - uz naklon je rekao gostu dok je u sebi razmišljao kada li će Karlo otići iz grada.

- Hvala! - uzvratio je stranac popreko pogledavši čiču koji se kao paralisiran poklonio malo više. Hteo je da upita Karla da li želi još nešto kada ga je ovaj preduhitrio:

- Ponovo bih večerao ovde. Ako možete da na isti način spremite biftek kao prošli put, opet bih vas častio.

- Biftek dakle, krvav pretpostavljam?

- Mislim da sam bio jasan! - svojim dubokim glasom koji je u grlu stranca dobijao pomalo rezak zvuk nezadovoljan time što se gazda pravi bespotrebno i bezuspešno ljubazan rekao je Karlo.

- Isti kao prošli put.

- Da, da. Isti kao prošli put. Spremićemo isti po vašoj želji - rekao je vlasnik „Maestra“ izvinjavajući se ponovo, i neprimetno počeo da se klanja povlačeći se unazad i udaljavajući se tako od stola.

- Tako je već bolje - odmahnuo je rukom stranac, uzeo bocu vina i napunio čašu. Popio je nekoliko gutljaja zaključivši da se radi o dobrom vinu. Zatim se prepusti njegovom dejstvu i ukusu koji mu je ostao u ustima. Gazda je

otišao do šanka na kome je naizmenično radio sa ženom koja je, za razliku od njega koji je usluživao goste, radila i u kuhinji.

- Sećaš se onog krvavog bifteka koji je naručio stranac? - pitao je gazda.

- Da, sećam se - odgovorila mu je kratko žena.

- Da li možeš da ponovo napraviš isti takav?

- Pa imam jedno dobro parče telećeg buta.

- Gledaj da bude onako krvav. Mislím da je taj Karlo spreman da pije samu krv.

- U redu, biće krvav! - nasmejala se gazdarica shvatajući ove reči kao šalu iako se njen muž nije šalio.

- Ne smeš se, luda glavo, nego na posao! - podviknuo je gazda kao da on vodi glavnu reč, na šta ga je žena samo pogledala dajući mu do znanja gde mu je mesto.

Bilo je prošlo skoro više od pola sata od kako je Karlo došao u „Maestro“ i smireno je čekao da se pojavi Elizabeta pijući sa užitkom svoje vino. Ono mu se pak toliko svidelo da je ponovo pozvao gazdu.

- Da, izvolite - ponovo se za Karlovim stolom pojavio majušni debeli čiča sa osmehom na licu koji je ovoga puta poticao ne iz njegovog raspoloženja već čisto iz ljubaznosti.

- Vidim, imate dobro vino!

- Specijalno sam ga zbog vas naćeo! - odgovorio je zadovoljno gazda brišući znoj sa ćela.

- Zaista? - prvi put susretljivo i, može se reći, pomalo krotko pitao je Karlo.

- Koliko zapravo imate ovog vina?

Uputio je potom oštar pogled prema gazdi dajući mu do znanja da hoće da ćuje istinu kao odgovor.

- Kako to mislite koliko ga još imamo? - na neuobićajno pitanje je pitanjem nastavio razgovor vlasnik kafane.

- Vi znate da ja plaćam sve ono što vredi višestruko samo ako vredi.

- Da...da. Tako se prića.

- A i vi ste imali priliku da se uverite u to.

Zbunjeno je potvrdio gazda klimajući glavom uozbiljivši svoj izraz lica.

- Rakija vam nije nešto naroćito, ali vino je odlično. Bolje nego ono koje pijem u hotelu.

- Eto, slučajno imamo izvesnu kolićinu dobrog vina i ja sam vas sa njime uslužio.

Posle ovih reći sagovornika Karlo je na kratko zaćutao i dao priliku gazdi da shvati o ćemu se radi. Zatim je uzeo još jedan gutljaj koji je nekoliko sekundi držao u ustima njišući napola ispijenu ćašu i rekao:

- Ono što bih hteo je da ovo vino pijem i u hotelu.

Strogo je praktično naredio Karlo izazvavši ponovo osmeh kod gazde koji je nastavio da ga sluša.

- Zapravo, mislio sam da jednom nedeljno Dara dolazi po otprilike tri litre ovog vina kod vas, a ja ću vam platiti svu količinu koju imate.

- Mislite, platili biste unapred ovu vrstu vina...

- Da, da! - prekinuo je gazdu Karlo pitavši koliko litara on toga zapravo ima.

- Oko pedeset litara - iskreno je odgovorio već zaplašeni čovek koji nije skidao osmeh sa lica, a koji je pre bio grč nego iskazivanje ljubaznosti ili raspoloženja.

- Hiljadu novčića za svu količinu ako ima otprilike toliko! - lupio je o sto rukom Karlo smatrajući da je platio sasvim dovoljno. Gazda pak kao da ga je pitao očima da li sme da se sračuna a onda je shvatio da je ta cifra višestruko veća nego ona koju bi dobio prodavajući vino u kafani.

- Pristajem! - odgovorio je praktično se zahvaljujući Karlu koji mu je rekao da će Dara već sutra doći po prvu isporuku. Gazda se zatim našao zatečenim. Ugledao je Elizabetu kako dolazi sa prijateljicom.

- Evo i njih dve - tiho je rekao očekivajući da će mu stranac dati uputstvo šta mu je sledeće raditi.

- Kasnije, kasnije - odmahnuo je rukom Karlo piljeći u Elizabetu, koja ga je ugledala na svoje zadovoljstvo, i odmah se pretvorila u poslušnicu koja je spremna na sve. Vanja je drmnula za ruku kad je ugledala stranca.

- Evo ga Karlo.

- Da, znam. Videla sam ga već... Molim te, ne pilji u njega.

- U redu. Neću, ali on pilji u nas, to jest u tebe.

Obe su ipak netremice gledale u stranca koji je progovorio još nekoliko reči sa gazdom davši mu znak rukom da ga ostavi samog.

- Šta ćemo sada? - pitala je Vanja.

- Moraš izgleda ti pokrenuti inicijativu. Vreme je da tako nešto pokušaš.

- Sačekaj, tek smo došle... Molim te, ne pilji u njega, već sam ti rekla.

- U redu, u redu - skrenula je pogled sa stranca Vanja očekujući konobara.

Ovaj se pak pojavio posle nepun minut.

- Šta žele mlade dame? - pitao je ljubazno gazda.

- Po jednu čašu vina - rekla je Vanja kada je Elizabeta prekinula:

- Čašu vina i jednu rakiju tačnije.

- Elizabeta, rakiju?! - iznenađeno je prošaptala Vanja pokušavajući da da izvesno opravdanje prijateljici i pri tome ne krijući želju da će se predomisлити.

- Da. Meni jednu rakiju! - rekla je Elizabeta kao da time hoće da da znak da će večeras učiniti nešto posebno. Njena prijateljica je ponovo opomenula, ali

zaljubljena devojka je gotovo izgubila svaku kontrolu i udarivši pesnicom u sto rekla:

- Jednu ljutu, gazda! Treba li da ponovim sto puta?!

Ovaj Elizabetin gest nije prošao nezapaženo od strane ostalih gostiju koji su se svi okrenuli ka njoj u čuđenju i komentarišući između sebe kako to da žena pije rakiju u kafani.

- U redu, u redu. Stiže čaša vina i jedna rakija za dve dame - i sam iznenađen i pomalo uplašen kazao je debeli patuljak koji je služio goste. Tada je udaljavajući se od stola za kojim su sedele Elizabeta i Vanja pogledao Karla, koji je ispod oka posmatrao sve i tada mu je palo na pamet da je Elizabeta uradila to što je uradila baš zbog stranca. Otišao je do žene da naspe ova dva pića kada mu je ona rekla:

- Biftek je gotov... I vrlo je krvav - smejala se gazdarica.

- Ništa nije smešno, ženo luda! - ukrućenim pogledom pogledao je muž. Ona je pak zastala i odmerila ovog debelog patuljka koji je već odavno po njoj bio za staro gvožđe.

- Zar se i ti plašiš stranca?

Gazda je gledao nefokusiranim pogledom koji je samo naizgled bio uperen u njene oči. Hteo je nešto da kaže, ali nije bio spreman da ispadne kukavica tako da je samo nastavio da bulji u ženu sada već strogo i svađalački.

- Ah, matora drtino, isti si kao i svi vi muškarci. Svaka čast pojedincima kao što je taj Karlo, koga se izgleda i ti plašiš.

- Kako to misliš, moliću lepo? - naduren i već totalno iznerviran odbrusio je gazda. Žena je odmahнула rukom i pogledala ga na njoj svojstven način koji mu je bio odvratan i koji je oslikavao zasićenost dvoje ljudi jedno drugim. Kao i toliko puta do sada vlasnik „Maestra“ se osetio bedno i iznevereno. I uvek je ovaj ženin pogled tumačio kao priželjkivanje njegove smrti i samo što nije izustio psovku, ali se suzdržao zbog gostiju.

- Hajde, nosi porudžbinu i smiri se - možda sa trunkom kajanja i pokušajem da se izvini a u stvari u nadi da će se ova rasprava što pre završiti progovorila je ova takođe debela žena. Gazda je uzeo biftek i krenuo ka Karlovom stolu.

- Krvav biftek za gospodina - rekao je spuštajući porudžbinu na sto.

Karlo ga je pogledao kao neko niže biće i uslužitelj se osetio pomalo uvređeno a u isto vreme i poslušno. Hteo je da pita kao ugostitelj da li gost želi još nešto, ali mu se to učinilo suvišnim. Opet je mislio da nekako treba da ispuni svoje posluživanje što kulturnije kada je shvatio da Karlu do toga uopšte nije ni stalo. Karlu je, kako je gazda mislio, bilo bitno samo to da njegovi prohtevi budu ispunjeni dok je na suvišnu ljubaznost ili na poltronstvo gledao sa prezirom, a vlasniku kafane se činilo da je baš iz

njemu inače nepoznatih razloga pokušavao da se uvuče pod kožu strancu, da mu se sviđi, da mu udovolji. Ovaj patuljak se prvi put u trenutku zapitao ili, bolje reći, primetio kako je dospeo pod izvesnu vlast Karla, kao da mu je stalo da zadovolji stranca obraćajući pažnju na njega više nego na ostale goste. Ipak, rekao je sa strahom da će njegove reči izgledati, iako blago upućene, nepoželjne za stranca:

- Da li gospodin želi možda još nešto?

- Hm - začuđeno ga je pogledao Karlo dajući mu do znanja da očekuje izvesnu uslugu od njega.

- Jedna sitnica zapravo.

- Samo recite – rekao je čovečuljak znojeći se i sa velikom dozom neprijatnosti koju je osećao zbog kontradikcije u koju je bio doveden, jer se našao u poziciji koja mu je prijala, a istovremeno mu se činila suvišnom iz perspektive stranca.

- Recite mi, dokle Elizabeta ostaje ovde?

- Oko sat vremena gospodine.

Karlo je zatim prstom pozvao svoga sagovornika da mu se približi kako bi mu nešto šapatom kazao. Ovaj je pak, shvativši da se to tako od njega očekuje, neprimetno prineo svoje uvo Karlovim ustima i sagnuo se blago prema njemu.

- Donećete mi parče papira i olovku posle čega ćete se udaljiti od mene pošto vam ja platim vino i biftek, a onda ćete ponovo kroz nekoliko minuta doći po poruku koju ćete isto ovako neprimetno odneti Elizabeti.

- Razumem, razumem - tiho je ponovio dva puta gazda sa tendencijom da se nakloni svaki put kada bi to izgovorio. Zatim se udaljio od stola nastavljajući posao u grču koji je ukazivao na to da se vrlo neprijatno oseća u ulozi koja je pod sugestijama stranca. U kafani su se pojavila dva čoveka koja je gazda krenuo da usluži. I upravo kada je napravio nekoliko koraka prema njima, setio se da nije odneo piće Elizabeti i Vanji, tako da se sav zbunjen okrenuo ponovo ka šanku gde je natočio čašu vina i jednu rakiju.

- Za mlade dame! - rekao je prišavši za njihov sto i stavljajući piće na njega.

- Dobro ste se setili - promrljala je Elizabeta sama za sebe. Gazda, misleći da se očekuje još nešto od njega, reče:

- Nisam Vas dobro čuo, da li biste mogli da ponovite?

- Ništa, ništa. Elizabeta meni nešto govori - nasmejala se Vanja.

- Možete ići! Ništa za sada! - sa čudnim sjajem u očima ovoga puta jasno i odsečno mu je sa nekim sličnim zapovedničkim tonom koji je imao i stranac odbrusila Elizabeta. Mlada devojka je zatim čvrsto levom rukom uhvatila čašu rakije. Pokušala je da je stegne toliko jako da ona pukne, ali nije imala

dovoljno snage. Ovo čak nije primetila ni Vanja, koja se osećala još uvek neprijatno zbog toga što njena prijateljica pije rakiju.

- Elizabeta, sve, sve, ali da žena pije rakiju u kafani, to se već dugo nije desilo u Polinu! - tiho, ali razgovetno kazala je Vanja pokušavajući da naglasi i jasno izgovori svaku reč.

Elizabeti su se oči napunile suzama. Kao da je shvatila da je načinila budalu od sebe, a i dovela prijateljicu u nezgodnu situaciju. Ipak, njena namera da učini nešto nepredvidivo je, i pored stida koji je osećala, ponovo obuzela njene namere i ona je pogledala prema Karlu spremna da ustane, priđe mu i sedne za njegov sto. I baš u trenutku kada je odlučila da se digne i krene ka njemu, vlasnik „Maestra“ je preduhitrio prišavši strancu i neprimetno mu dodavši olovku i parče hartije. Karlo je pak onaj njegov prodoran i zapovednički pogled u tom trenutku uputio ka Elizabeti mahnuvši kažiprstom desne šake kao da želi da joj da do znanja da se ne glupira već da sačuva prisebnost, zatim je nastavio kratak razgovor sa gazdom kome je platio biftek i vino. Ovaj patuljak je na trenutak pogledao Elizabetu i ona kao da je shvatila da ovaj put zaista pričaju o njoj. Ono što joj je bilo još jasnije je da Karlu nije nimalo po volji da se vezano za njega dešavaju čudne stvari, tako da je negde u sebi prigušila nameru da mu skrene pažnju na sebe naivnim ponašanjem. Čak se u sledećem trenutku pokajala što je uopšte naručivala rakiju i uopšte dozvolila sebi da joj stvar izmakne kontroli u njenom osvajanju stranca. Pogledala je Vanju pitavši je koliko je preterala i pokušavajući da joj ukratko objasni o čemu se zapravo radilo.

- Da mi nisi prijateljica, naljutila bih se na tebe - sa smeškom koji je govorio da oprašta Elizabetinu ishitrenost, Vanja je uhvatila za ruku prvi put pomislivši da je težnja njene drugarice prema strancu u izvesnoj meri paradoksalna. Shodno njenim mislima, način na koji je gledala devojkicu sa kojom je sedela za stolom je bio nekako tužan i Vanja je sebi opisala Elizabetu kao dete koje se izgubilo i ostalo bez zaštite onih koji brinu o njemu. A to dete sada kao da se igralo sa nekom opasnom životinjom, tako je Vanji izgledala Elizabetina zaljubljenost. Posmatravši Karla koji je nešto zapisivao Elizabeta je progovorila:

- Piše nešto!

Ćušnula je nogom ispod stola prijateljicu.

- Da, vidim. Piše - sa namerom da da do znanja znatiželjnoj devojkicu da se verovatno ne radio o njoj, Vanja je odmahнула rukom. Karlo je pak u istom trenutku upiljio pogled prema Elizabeti kao da hoće da proceni šta tačno da zapiše. Pogledi su im se sreli i devojkica, kojoj je poruka bila pisana, kao da je spoznala da je taj list hartije sa porukom namenjen njoj.

- Piše nešto meni, Vanja! Sigurna sam!

Sa srećom u očima kao da prisustvuje nekom čudu u svom životu poskočila je malo sa stolice. Vanja kao da joj je poverovala. Naime, već je dovoljno poznavala svoju prijateljicu da može da razlikuje kada je njena inače odlična intuicija ne laže. U nervoznom iščekivanju popila je prvi gutljaj rakije koju je prethodno odlučila da ne pije. Zatim je spustila čašu na sto i položila svoje dlanove paralelno. Neprijatan ukus joj je bio u grlu i ona se stresla od jačine alkohola dok joj je on već grejao stomak. I na kraju, kao da proslavlja nešto, Elizabeta se nagnula prema prijateljici pri čemu je i dalje imala pravilan položaj i šapnula da je izgleda došlo i njenih pet minuta.

Vanja je i sama osećala da je istina da Karlo piše nešto njenoj drugarici, ali je ipak htela da se stvar prvo desi pa onda da se pridruži Elizabetinom zadovoljstvu. Završivši tekst, kratku poruku devojci koja je gorela od neizvesnosti, do Karla je došao gazda „Maestra“. Elizabeta je sve to upadljivo pratila pokušavajući da se strancu dojmi kao simpatična devojčica koja zna da se svet napokon ponovo, kako je izgledalo, zavrteo oko nje.

- Nosite ovo onoj maloj veštici i recite joj diskretno da se ne ponaša upadljivo u vezi nas dvoje.

Pomalo ljut što je Elizabeta dozvolila sebi da se oseća na trenutak srećnom i upadljivo dobro raspoloženom Karlo je poslao poruku. „Možda je trebalo da se diskretno pri odlasku približim toj klinki i dam joj papir a ne da ga šaljem preko ovog smotanog čoveka“, mislio je stranac dok se gazda teturao prolazeći između stolova u nameri da dođe do Elizabete.

- Ovo vam šalje Karlo - tiho je rekao debeljan ponašajući se kao da stoji na staklu i nastavio:

- Molim vas shvatite ovo ozbiljno. Ja ne znam šta vam je napisao, ali me je zamolio da budete neupadljivi i da ova poruka bude tajna između vas dvoje. Elizabeta je neprimetno uzela papir, na trenutak pogledala u Vanju a zatim počela da čita.

„Već na početku bih vas upozorio da je sve vezano za ovo pismo tajna. Njegovu sadržinu koja je, kao što vidite, kratka ne smete pokazati ni svojoj prijateljici, jednostavno joj recite da ćuti i zaboravi na to da ste bilo šta primili od mene, siguran sam da će vam ona izaći u susret. Povod kojim vam šaljem ovu poruku jeste taj da, ako želite, svratite sutra uveče u devet časova do mog hotela. Ja ću vas tamo čekati.” U potpisu se nalazilo strančevo ime - Karlo

Elizabeta je pročitavši poruku gotovo panično sklopila hartiju i stavila je u džep. Zatim je počela da se smeje u sebi kipteći od sreće. Ovo svoje stanje je sasvim uspešno prikrila za spoljašnjost u kojoj se primećivao samo njen osmeh ispod leve ruke koja joj je bila na čelu.

- Šta piše? - šapatom je pitala prijateljica.

- Piše da te zamolim da zaboraviš na sve ovo, i molim te da tako i bude. Dakle, ništa se nije desilo!

Vanja je pogledala Elizabetu, koja je imala njoj nepoznati izraz lica. Na njemu se još uvek moglo razaznati zadovoljstvo povodom prijema poruke od stranca, ali je sa druge strane ono već postalo hladno i gotovo neprijateljski nastrojeno.

- Sećaš se, rekla si da ćeš mi pomoći oko Karla.

- Da, to stoji - začuđeno i posle nekoliko trenutaka razmišljanja o tome šta Elizabeta zahteva od nje progovorila je Vanja. Njena prijateljica je pak sa najstrožom ozbiljnošću nastavila:

- Dakle, zaboravićeš da se ovo desilo! Ti i ja smo jednostavno izašle po običaju u „Maestro” i to je sve. Štaviše, ne moraš da spominješ ni da sam naručila rakiju, sigurna sam da se već sutra toga niko neće sećati.

Vanja je nekoliko trenutaka ćutala pokušavajući da sagleda situaciju onako kako bi to trebalo, kako to Elizabeta očekuje od nje. Na trenutak je neupadljivo pogledala stranca koji je mirno jeo svoj biftek nimalo ne obraćajući pažnju na njih dve. Zatim je rekla kratko:

- U redu, ništa se nije desilo. Obećavam ti da neću nikome ni reći reći o poruci koju si dobila.

- Hvala! - kratko je završila Elizabeta razgovor o događaju koji je prvo učinio sretnom, a zatim je naveo na to da se ponaša kao da je pronašla zlatnik koji treba da čuva i za koji samo ona sme da zna. Zatim je, kao da se ništa nije desilo, počela da razgovara sa Vanjom o totalno drugim stvarima.

Karlo je pojeo svoju večeru i otišao. Desetak minuta posle njega otišle su i Elizabeta i Vanja. Vlasnik „Maestra” sedeo je za stolom za kojim je obično provodio vreme kada oko gostiju nije bilo posla i razmišljao o današnjoj poruci koju je predao. Još uvek mu je pred očima bila slika stranca koji mu izričito zabranjuje da ikom govori o usluzi koju mu je učinio. „Ah, neka bude proklet taj Karlo. Jedva čekam da ode iz grada i da zaboravim na njega... Da, tako će i biti; on će otići a ja ću ponovo biti slobodan.“ Lupkao je prstima o sto. „Ma šta ja to bulaznim, kao da je on neki faktor ovde, ja sam i sada slobodan kao što sam i bio”- natezao se sa svojim mislima gazda ne primećujući da je upravo čovek o kome je razmišljao izmenio živote skoro svih Polinjana na ovaj ili onaj način. Pa on lično se osećao smeteno i opterećeno svaki put kada bi Karlo došao predveče u „Maestro“. Imao je utisak da uslužuje nekog bezobzirnog generala kome je lično potčinjen i odgovoran za svaki svoj pokret. „Šta li hoće sa Elizabetom? Šta je pisalo u poruci?“ I dalje je lupkao pristima stariji debeli čovek koji nije ni primetio da je vreme postalo sveže i da je prestao da se znoji.

Sunce je bilo skoro na zalasku kada su se tamni oblaci pojavili nad istočnom planinom. „Biće kiše!“, pomislili su skoro svi Polinjani. I zaista, pravi letnji pljusak se u večernjim časovima obrušio na grad. Ivan je izašao napolje i pustio da krupne kapi padaju na njegovo lice koje je okrenuo ka nebu. Čudno je bilo to njegovo stapanje sa svetom u kome je njegova ljubav prema Elizabeti izmenila njegovo bivstvo pomerivši ga u stranu koja je odisala nekim novim Ivanom; čovekom koji bi verovatno da nije imao prihvatljivu i adekvatnu prošlost od strane Polinjana bio proglašen za čudaka i kao takav sasvim opušteno živeo u njemu. Međutim, naviknuti na običnog momka koji je imao svoje mesto u društvu, Polinjani su, kako je vreme prolazilo, sve češće pokazivali prstom na njega kao na nekoga kome se ponašanje izmenilo postavši upadljivo i nenormalno. Sam Ivan za sada nije ništa primećivao i nije ni slutio da će Karlo uz pomoć Elizabete učiniti da se Polin obruši na njega proglašavajući ga ludakom. On je trenutno uživao u kiši i stapanju sa svetom koje je bilo koliko irealno toliko i nadahnuto baš tom lucidnošću. Uživao je u tamnim oblacima koji su prekrili nebo ne dozvoljavajući da i ono malo svetlosti koje ostalo padne na zemlju. Baš u tom trenutku, može se reći, Ivan je pronašao i onu pozitivnu stranu neostvarene ljubavi. Ni ovaj fakat on nije ispravno protumačio kao što je to, na primer, uradila Ana, ali izgleda da je baš u tome bila čar Ivanove samopredaje vetru ludila koji je pojačao kišu, noseći njene kapi u naletima. Ono što je bilo istina je da je Ivan nekako uspeo da obavije plemenitošću svoju bezumnost čineći je time koliko-toliko smislenom. Naime, kiša koja je padala učinila je da taj momak nekako izbriše granicu između čovekovog unutrašnjeg i onoga što se dešava van njega, postajući time sličan mnogim podvižnicima koji su u religiji zabeleženi kao sveci. Da, Ivan se stopio sa svetom u tom trenutku i, iako je to njegovo dostignuće bilo inicirano ludošću, ipak je bilo nešto na čemu bi mu mnogi duhovnjaci pozavideli. Preplavila su ga osećanja mira i spokojstva. Bio je apsolutno svestan svake kapi koja mu je pala na lice stojeći onako raširenih ruku i smeškajući se. Njegova ubeđenost da je Elizabeta njegova i ljubav koju je osećao prema njoj učinili su da on na neki način prevaziđe ludilo u onom njegovom prostom obliku i da postane prosvetljen novim granicama svesnosti koje su se otvorile pred njime. Ovaj put primetio je da se promenio, i baš u tom trenutku shvatio je veličinu čoveka i bio ponesen izlivima ljubavi koje je osećao kako prema Elizabeti, tako i prema drugima, a i prema sebi.

Kiša je sve Polinjane oterala pod krov, a Ivan se vrteo u svom dvorištu sasvim moker od nje. Ipak, njegovo nadahnuto ushićenje nije dovelo do prepravljavanja njegove svesti, to jest osvešćenja. On je i dalje bio momak koji je imao pogrešne pretpostavke u koje je verovao svom svojom

snagom, snagom čiji je intenzitet bio toliki da ga je praktično bez imalo njegove inicijative gurnuo u nešto novo. Nešto što je u ispravnom smislu bilo pravilno natčovečno. Počeo je polako da se njiše na kiši a zatim da se vrti u krug. Ovi njegovi pokreti su se vrlo brzo pretvorili u ples, neku vrstu igre na koju je Ivan bio iniciran i koju je igrao stopivši se sa bogom u izvesnom smislu, slaveći time ono što je doživljavao. A doživeo je ljubav samu. Onakvu kakva ona jeste kada se rastereti svih ovozemaljskih stega, kada se u vezi nje ništa ne pretpostavlja već kada se ona samo oseća i pojmi čulom duha koje je zaduženo samo za nju.

Petar ga je gledao sa prozora i sam shvativši i osetivši u velikoj meri ono što njegov sin doživljava. I plakao je. Plakao je Ivanov otac kao malo dete. Čak je i sam dobio želju da izađe napolje na kišu i kao mladić raširi ruke i počne da se njiše lagano se vrteći u krug, ali shvatio je da je ovaj trenutak nešto što se retko kome ikada desi u životu i da je njegovo mesto upravo tu gde je bio, da mu nije dana spoznaja i sreća ljubavi koju je Ivan doživljavao već da je bio emotivni svedok toga. Tada se Petar setio svoje žene shvativši da će ovo iskustvo koje je njegov sin upravo doživljavao, imati kratak vek, i da će trajati najduže dok pada kiša. Tada se sklonio sa prozora i seo za sto brišući suze i izgovarajući usnama koje su se jedva micale ime svoje pokojne žene. Možda baš u tom trenutku Petar je prihvatio život onakvim kakav on jeste pogledavši ga iniciran sinom iskreno u oči.

- Lep je ovaj svet! - rekao je naglas, a zatim brišući poslednju suzu dodao - Lep je poput crvene ruže!

Prošao je možda minut kako je čovek sedeo za stolom ne mislivši ni o čemu i sam se pomalo osećajući kao njegov sin, kada se ovaj sav mokar pojavio na vratima.

- Pozdrav, Petre! - sa srećom koja je blistala u njegovim očima rekao je Ivan ocu. Petar ga je pak posmatrao toplim pogledom koji je Ivanu govorio skoro sve što je moglo najbiranijim rečima da se predstavi nekome. Mladić je na trenutak shvatio i to da njegov otac ne deli njegovo mišljenje da je Elizabeta njegova, ali sebi to nije uspeo da prizna. Takođe, Ivan je zračio nekom energijom koja je bila božanske prirode.

- Nikada te nisam video takvog - tiho je rekao Petar smešeći se.

- Znači, gledao si me dok sam stajao na kiši! - počeo je da se smeje Ivan.

- Kako znaš? - povišenim tonom iznenađeno i oduševljeno će otac.

- Ipak ima smisla, ipak ima...

Petar je i dalje bio prožet iskrenim odnosom prema Ivanu ne očekujući ništa od njega i bez osude, što mu je pomoglo da ga shvati baš onako kako je trebalo. Zatekavši se u ovom duševnom stanju jasnog razumevanja svoga sina, on je u kutak svoga srca zapisao to što mu je tada bilo jasno.

- Idi, presvući se, sine - sa satisfakcijom u duši koja mu je donela neku vrstu mira, koji bio je izgubio vezano za Ivana i njegovu bolest, kazao je Petar. Zapravo, činilo mu se da je uspeo barem u jednom, a to je da je pojmió Ivana onako kako je to u stvari nesvesno želeo, postajući time deo njegovog sveta i ponovo je bio neko ko ga razume. Ivan je otišao da se presvuče i pre nego se vratio kiša je stala, a sa njom je nestao i onaj njegov utisak da je jedno sa svime dobrim što postoji. Ipak, sećanje na doživljaj te letnje večeri mladić je više nego dobro zapamtio utiskujući ga duboko u svoje srce iz kojeg je izgleda i došao.

- Hoćeš da večeraš, sine?

- Neka Petre, nisam gladam. Nego, da mi zalijemo čašom vina ovaj dan?

- Hajde, čaša vina nikome još nije škodila.

Ivan je doneo bocu i seo za sto sa ocem.

- Petre, da te pitam!

- Pitaj.

- Imaš li ti nešto protiv da se ja oženim Elizabetom?

- Ako ti je Bog namenio tu ženu, i ako ona tebe hoće kao ti nju - nemam.

- Znaš, ja nameravam da je zaprosim.

Petar nije hteo da se u ovom trenutku suprostavlja sinu, verovatno upravo iz tog razloga što mu je postalo jasno da Ivan sumanuto veruje u ljubav prema Elizabeti.

- Ja te podržavam i nadam se tvome uspehu.

Ivan je zastao na momenat pogledavši oca. Izgleda da je i on uočio to da se kod Petra nešto promenilo i, kako mu se činilo, on je ovaj put bio na njegovoj strani svim svojim bićem.

- Hvala, oče! - zahvalio se Ivan ponizno sav obavijen osećanjima ostvarenosti i gotovo religiozne ushićenosti.

- Idem da upalim lampu!

Petar je ustao sa stola i upalio svetiljku, zatim se nasmejao i ponovo seo za sto.

- Tako, sada se bolje vidimo.

- Ima nešto što greje tvoje srce, Petre - rekao je Ivan na izvestan način postavljajući pitanje i očekujući komentar od oca koji se zbunio.

- Šta je to po tebi? - i sam ne znajući na šta njegov sin misli, zamišljeno ali opušteno sa rukama ispod brade podlakćen za stolom pitao je Petar.

- Nešto te čuva, oče.

- Misliš na anđela čuvara!

Oboje ih je nasmejao rekavši ovo posle čega se Ivan zamislio.

- Ne baš tako jednostavno. Mislim da se to više tiče lično tebe. Kao da tvoje neodustajanje od ljubavi čini da si uvek na strani dobra.

Petar se povukao unazad naslonivši se na stolicu. Nekoliko sekundi je razmišljao o tome što mu je sin rekao. Tada je pomislio da je on na Ivanovom mestu a da je Elizabeta njegova pokojna žena, kako bi se ponašao, koji bi stav zauzeo. I zaključio je da bi verovatno bio sličan Ivanu - uporan u svojoj ljubavi možda skoro toliko da bi i on takođe izgubio niti koje čoveka spajaju sa realnošću. Naime, baš u tom trenutku i Petar se zapitao zašto postoji neuzvrćena ljubav i koliko je to pravedno i uopšte moguće.

Pomislio je na Anu i svog sina i sa druge strane na Elizabetu, uporedivši ih sa sobom koji je imao sretnu ali kratku ljubav, i ponovo se zapitao zašto je to toliko komplikovano. Onda je shvatio da je to veče iniciran Ivanom na kiši napravio još jedan korak u životu iako je već duže vreme mislio da ih neće biti više. Sledeće što mu je palo napamet je da život traje do samog njegovog kraja i da najlepši trenuci koji su možda već prošli ostaju u nama do kraja produbljivajući našu priču bivstva. Neki drugi nas pak iznenade svojom ljupkošću u vreme kada to od njih najmanje očekujemo. Petar se smešio.

- Možda ta stvar čuva i tebe - rekao je potom.

- Ne znam, možda. Tebe sigurno čuva!

Ivanov otac se iz duše osmehnuo i usput progovorio:

- Ja sam stariji. Duže sam se borio. Moguće je da sam zbog toga jači, a tebi se čini da te to dobro o kome govorimo manje čuva.

- Znači li to, Petre, da ja treba da čuvam dobro da bi ono čuvalo mene?

Ovaj put odzvonio je jači smeh u ušima obojice. Grohotnom je odgovorio Petar:

- Izgleda da sam to ja saznao od tebe!

Posle desetak sekundi smejanja zavladao je tišina, a onda je Ivan progovorio:

- Da, Petre, ali ti si naučio da čuvaš dobro, a mislim da ja to još uvek ne znam. Bojim se da ga ne izgubim negde tokom života. Da se ne promenim i postanem loš ili još gore - zao. I još, Petre, znaš i da mislim i to da, ako dobro ne uspe da sačuva mene, postoje velike šanse da ja od njega odustanem, i izgubim ga.

Ivanov otac je zamišljeno gledao sina kada je ovaj nastavio pitanjem.

- Jesi li ti sačuvarao dobro, ili je dobro prvenstveno čuvalo tebe?

- Mislim da je dobro dobro, kako god se okrene.

- Nisam siguran da te razumem, ali ipak nazirem šta si hteo da kažeš.

Petar se ponovo nasmejao:

- Nije ni meni baš jasno šta sam tačno hteo da kažem iskreno govoreći, ali recimo da se te dve stvari uzajamno potpomažu. Dobro čuva tebe ukoliko ti čuvaš njega i pomaže ti da ga sačuvaš ako hoćeš. Pretpostavljam da na kraju ispada tako.

Ivan se zagledao u oca prodornim i pažljivim pogledom:

- Istina! Tako je.

Zatim se okrenuo ka lampi tako da je Petar mogao da vidi kako mu se plamen svetiljke presijava u očima. Duboko je uzdahnuo pri tome poželevši nešto čega nije bio ni sam svestan i kazao:

- Neka me bog sačuva ukoliko me težnja ka tom dobru napusti.

- Sine moj, siguran sam da te neće napustiti ako si dobre volje.

- I tu si u pravu, Petre! Da znaš da si u pravu! - glasno je govorio Ivan i dalje gledajući u svetiljku sa sada već nekim ludačkim sjajem u očima. Tada se okrenuo ka ocu i podigao čašu poput nekog ratnika koji se bori u mističnom ratu između dobra i zla.

- Za dobru volju, Petre!

- Za dobru volju i sreću u tvome životu, Ivane.

Nazdravili su otac i sin promenivši temu i do spavanja razgovarajući o lepim uspomenama iz njihovih života.

Sledeći dan je osvanuo. Još uvek je mirisalo na kišu dok se sunce igralo negde iza planine najavljujući svoju pojavu i u Polinu. Čudna su bila ta jutra u tome gradu, kada bi se uveliko razdanilo a sunca nije bilo. Kao da je Polin bio uskraćen za igru zraka svetlećeg nebeskog kruga i njegovu toplotu koja se skrivala ustručavajući se da se pojavi. Ipak je bilo svetlosti dovoljno za dan, za pogled u nebo koje je bilo plavo i čisto. A to plavetnilo kao nanesena boja na nebeskom platnu očarala je Elizabetu, koja se tek probuđena pojavila na prozoru gledajući u visine ka istoku. Znatiželjno je očekivala da ugleda prve snopove svetlosti iznad trozube stene. I to se desilo. Elizabeta je sklopila oči zaslepljena zracima koji su gvirili donoseći iz neke dubine i smisla prirode blagi vetrić koji je njihao grane u njenom voćnjaku ujedno poigravavši se sa njenim loknama. „Šta li Karlo to hoće od mene?“, pitala se Elizabeta dok joj je osmeh blistao kupajući se u jutru. „Ne verujem da je sa njegove strane ljubav u pitanju, ali je to izvrsna prilika da se zbližim sa njime i uđem u neki konkretan odnos, koji će mi stvoriti priliku za ono što hoću.“ Posle ovih misli Elizabeta je još više bila raspoložena. Po ko zna koji put zamislila je kako se nežno ljubi sa Karlom. Tada je spustila glavu otvorivši oči i pogledavši u svoju baštu. Bilo joj je dovoljno da samo ugleda cveće pa da oseti njegov miris koji je izgleda stvorila njena mašta.

- Zar je moguće da miriše čak dovde! - rekla je naglas sama sebi naginjući se kroz prozor i pokušavajući da pronađe slavuja u voćnjaku koji je u trenutku osvojio njenu pažnju. „Gde li je?“ tražila je pažljivo prelazeći pogledom od grane do grane na svakom drvetu. Nasmejala se sama sebi jer je htela naglas da pita slavuja gde se sakrio, kada je on u momentu poskočio otkrivajući joj se i odajući mesto na kome se nalazi.

- A tu si, pile milo! - ponovo je tiho progovorila povukavši se unazad sa prozora zadovoljno se bacila na krevet. Elizabeti je ovo jutro izgledalo čarobno i ona je bila svesna svoje sreće koju je osećala uglavnom povodom odlaska kod Karla uveče. „Karlo! Moj Karlo!“ ponavljala je u sebi onako ležeći na krevetu i podsećajući na pupoljak ruže koji samo što nije procvetao.

- Doručak! - u sledećem trenutku je povikala njena majka dole iz kuhinje. „Šta li ima za jelo?“ u trenutku je pomislila Elizabeta

- Dolazim! - odgovorila je potom, nadajući se slanini zaprženoj sa jajima, što je inače bilo njeno omiljeno jelo.

- Samo da se spremim! - usledila je još jedna rečenica u dovikivanju sa majkom. Pošto se na brzinu obukla i očešljala, Elizabeta je sišla u prizemlje iz svoje sobe koja se nalazila na spratu kuće.

- Dobro jutro! - rekla je ušavši u kuhinju gde je bio postavljen sto sa doručkom. Pridružila se braći i ocu koji su već sedeli.

- Dakle, šta ima za doručak? - pitala je još uvek zadovoljna trudeći se da svoju devojačku sreću koju je trenutno osećala podeli sa porodicom.

- Pita sa jabukama – odgovorio je Bane kroz kašalj ne primećujući da je njegova ćerka posebno raspoložena.

- I čaj - dodao je Vranjić, koji je za razliku od Elizabete toga jutra bio sumoran i teško disao.

- Oče, nešto nije u redu?

Primetivši da sa ocem nije baš sve najbolje, promenila je raspoloženje i zabrinuto nastavila:

- Kako se osećaš?

- Malo me bole pluća, inače sam dobro.

Ponovo se ovoga puta ozbiljnije nakašljao Bane. Onda se okrenuo ka deci i kazao:

- Da me vaša majka Jelisaveta nije dovela ovde, već bih bio mrtav.

- Oče! - sa prekorom ga je pogledala ćerka.

- Ne govori tako, molim te.

- Pusti ti to - odmahivao je rukom Vranjić - Pred tobom je život. A ja, ja sam već pred krajem.

- Bane, ne bulazni! Lepo ti je rečeno! - uključila se u razgovor Jelisaveta sa namerom da prekrije stvarnost vezanu za Baneta i udahne mu još malo volje za životom.

- Živećeš ti barem još deset godina, videćeš - nastavila je dajući mu do znanja da se ne predaje već da iz sebe izvuče sve što je moguće ne bi li ispunio ovu ženinu molbu.

- Eh, ja bih voleo iskreno da doživim stotu, ali snaga me izdaje, pluća bole.

Elizabeta se ražalostila. Tužno je nekoliko sekundi gledala u pleh sa pitom ne usuđujući se da se posluži.

- Uzmi ćeri, uzmi - pomilovao je otac.

- I sama znaš da sam uvek, kada sam vam bio potreban, bio tu. Tako će biti do kraja. Obećavam vam.

- I gledaj da bude tako. Jer si nam zaista potreban - sa izvesnim naporom rekla je Jelisaveta poslužujući ih sve čajem.

- Uzimajte pitu slobodno. Nisam je pravila da biste je gledali - pomalo ljuta na Baneta nastavila je njegova žena. Svi su je poslušali i doručak je počeo. Elizabeti je palo na pamet u trenutku da se pohvali da će uveče posetiti Karla, kada se u trenutku stresla setivši se da on očekuje od nje da sve bude u tajnosti. „Samo što se nisam izlajala. Prokleta bila”, pomislila je. Ipak, dok je jela pitu, zaboravila je na oca i mislima odlutala u svet koji je nameravala da ostvari. Svet koji je bio vezan za stranca i u kome je sve bilo naklonjeno njemu. „Kada bih mogla da mu se prepustim. Skoro da bih htela da bespogovorno izvršavam svaku njegovu zapovest. Ali pod uslovom da me on prihvati kao svoju, da postanem značajan deo njegovog sveta. A on, on je tako divalj, neukrotiv, kao da je dovoljan sam sebi. Ono u šta sam sigurna je da nema ženu, a uz malo sreće ili, bolje rečeno, pameti, ja bih možda mogla da ga osvojim, i tačno znam kakav bih stav u životu trebalo da zauzmem da ne promenim njegovu mističnost.“

- Gde je odlutala Elizabeta? - pitao je Bane smeškajući se dok je ona još uvek žvakala prvi zalogaj.

- Mladalački snovi - umešala se iznenada Jelisaveta, koja je izgleda prozrela da njena ćerka misli o Karlu.

- Ma ne! - trgla se devojka pokušavajući da spreči eventualni razgovor o strancu.

- Samo sam se prisećala kako sam jutros gledala baštu i voćnjak sa prozora.

- U redu, ako ti tako kažeš - još uvek se smešio Bane.

- I da li je to bio veseo događaj? - pitala je majka.

- Pa bio je. Zapravo, pokušavala sam da pronađem jednog slavuja.

- Pa zašto si onda tako setno zamišljena? Meni se ipak čini da si ti razmišljala o nekom momku.

Elizabeta se našla u neprijatnoj situaciji u koju je dovela Jelisaveta. Ipak, bila je čvrsta u odluci da ne spominje Karla, tako da je stvar skrenula u totalno dugu stranu.

- Iskreno rečeno, razmišljala sam o Petrovom Ivanu.

- Fin dečak - pomalo uznemireno nastavio je Bane.

- Fin, ali malo lud.

- Meni se čini da je poludeo za tobom - odbrusio je Elizabeti otac.

- Ustalom, šta se to mene tiče!

- Pa zašto onda razmišljaš o njemu? - ponovo se u razgovor uključila Jelisaveta ovog puta sigurna da je njena ćerka razmišljala o strancu. U istom momentu gotovo refleksno dajući joj do znanja da to nisu njena posla, Elizabeta je uzviknula:

- Majko!

- Dobro, dobro, svako ima pravo da misli o čemu hoće i da to ostane tajna ukoliko on to želi - uključio se stariji brat u razgovor.

- O tome se radi! - poskočio je sa stola mlađi završavajući doručak i krenuo u svoju sobu da uči. Uskoro su i ostali završili obed i Elizabeta se na svoje zadovoljstvo povukla i ponovo došla do prozora sa kojeg je dočekala sunce toga dana. Bila je u nekom melanholičnom raspoloženju osećajući da se njenim devojačkim danima možda bliži kraj. Nekako je imala utisak da će od večeras njen život krenuti drugim putem, putem odrasle osobe koja je sračunatost stavila na prvo mesto, i od čije kalkulacije zavisi šta će se zapravo dešavati. U slikama koje su se nizale, prolazilo joj je pred očima njeno detinjstvo. Sećala se nekih stvari koje su joj izmamile mali smešak na inače setnom licu. Tada je gledajući kroz prozor zamišljeno pokušala prvi put da sa distance odmeri svoju odluku da pripadne strancu. Pregršt haotičnih misli joj je tada prošao kroz um i njoj je na neki način bilo krivo što je izgleda baš na način koji je sama htela predodredila svoju sudbinu. Samu sebe je videla kao osobu koja je izgleda ishitreno dozvolila svojim osećanjima da je preplave i navedu na određene stvavove od kojih više nije bilo moguće lako odustati. Onda je izgleda zadovoljsto, ona druga strana, provladalo i Elizabeta se uzbuđeno protegla dignuvši ruke uvis. Ponovo je obuzela sreća i ona je odlučila da nastavi sa ljubavlju prema Karlu. Ono što je bilo možda razlog njene trenutne zabrinutosti, kako je mislila, bilo je to što nije znala šta je tačno očekuje sa strancem. Tačnije bi se moglo reći, da Elizabeta skoro nimalo nije poznavala Karla a da je oko toga što joj je bilo nepoznato isplela sebe, svoje namere i svoj budući život čiji je nastavak baš zbog tog nepoznavanja stranca bio emotivno neizvestan. Ta devojka nije mogla ni da pretpostavi kakva je budućnost čeka ukoliko bi je njen izabranik prihvatio, to jest izašao u susret njenoj ljubavi, i zbog toga je baš toga dana kada je trebalo prvi put da se vidi sa njime izgleda bila malo zabrinuta. Ali bila je spremna na sve te večeri. Bilo joj je jasno da će učiniti bilo šta što Karlo od nje bude tražio i to bez pogovora. Sa druge strane, nadala se da će moći da dobije priliku da mu se udvara, da na neki način možda postane njegova prijateljica ili ljubavnica kojoj će vrata biti otvorena za sve ukoliko se pokaže dostojnom. I Elizabeta je stiskala pesnice sada već gledajući prkosno u nebo. Imala je utisak da je spremna da se suprostavi svoj onoj

milini koju je toga jutro doživela i ostavi je iza sebe samo da ostvari dublju vezu sa Karlom. Sama je primetila kako joj je pogled postao nemilosrdan i nekako grub i, sa druge strane, suočila se sa time da će njena duša živeti pod uticajem stranca sasvim drugi život, da će je obuzeti neki novi duh koji će biti takođe mračan i podređen u odnosu na harizmatičnog gorostasa koji je zagazio u Polin i smrskao i ono malo svetlosti koja je bila u njemu. „Obući ću crvenu haljinu“, razmišljala je Elizabeta. „Ne, ne, ne. Tako ću biti upadljiva“, zaključila je potom. Zatim je krenula do ormara sa odećom ne bi li pronašla nešto što bi nosila u hotelu. Berala je haljine obraćajući pažnju na to da u isto vreme bude neupadljiva i dovoljno lepa. Odjednom, pošto nije pronašla šta bi obukla, kao da je upala u paniku koja je bila vezana ne samo za izgled već i za celokupni događaj koji je večeras čekao. Osećala je ogromnu tremu i primetila je kako joj ruke podrhtavaju dok joj se lice kočilo od nekog besa koji je najednom obuzeo a kome nije mogla da pronađe uzrok. „Oh, bože!“, kao da je kriknula u sebi. Zatim je dohvatila prvu haljinu koju je videla izgovarajući naglas:

- Ma kakav bog!

Od tog trenutka Elizabeta je bila svesna da je kročila u neki svet koji se vrlo razlikovao od onoga u kome je do tada živela. Osećala je izvesne čudne mračne sile koje kruže oko nje, i otkrila je još jednu stvar: Karlo je prihvatio. Međutim, nije bila srećna povodom toga kao što je to očekivala. Umesto toga, osećala se nekako starom i iskorištenom. Imala je utisak da je ono najlepše već prošlo i da je čeka neka trajna sumornost koja ju je već bila obuzela. Oči su joj se napunile sa suzama i ona je pomislila na Ivana kao na nekog ko bi joj za razliku od Karla doneo sa sobom veselost duše umesto čežnje za slobodom koju je već osećala. „Šta će meni taj pekmez Ivan!“, odbrusila je sama sebi. „Za mene je Karlo, i gotovo!“ Prikupljajući snagu i započinjući neku vrstu borbe sa sobom, iskezila je zube kao vučica. Zatim je pronašla neko zadovoljstvo u tim mračnim silama koje su je obuzimale otkrivajući neka njoj nepoznata osećanja - osećanja moći i predanosti ciljevima koje je imala. Već u sledećem trenutku pred njom se rasplamsalo čitavo prostranstvo i celokupan novi svet koji joj je u momentu bio otkriven i u koji se zaljubila zanesena energijom koju joj je, kako je mislila, slao baš Karlo. „Čudesno!“, pomislila je ova mlada devojka. „Čudesno, zaista čudesno“, ponavljala je u sebi, susrevši se sa ovim novim pojmovima koje nije očekivala i koji su dražili izvesne dubine njene duše radujući je nekom srećom koju do tada nije iskusila. „Zar postoji ovako nešto?“, upitala je samu sebe gotovo se našavši u izvesnom transu koji, i pored toga što joj je bio kristalno jasan i koji je veoma dojmio, nije isključivao njeno svagdašnje i uobičajeno zaključivanje. Sela je na krevet sa namerom da sredi utiske o

ovom novom poimanju stvari koje je zapljusnulo kada je shvatila da je već sve sređeno samo od sebe i da se tom duhovnom iskustvu ili načinu rezonovanja ne može ništa dodati niti oduzeti. Sve što je uradila je da je konstatovala da je u svom životu prihvatila neka druga merila koja su joj do tada bila nepoznata, i da je bez sopstvene namere da tako nešto učini, a zbog stremljenja ka Karlu, zakoračila u neke nove životne pojmove koje je tek trebalo da otkriva i ispituje. I kao da je sve to već bilo tu izgovoreno u trenutku glasno i jasno, i kao da je to što je bilo rečeno bilo apsolutno i dominantno u odnosu na ono što je bilo ranije, tako da se Elizabeta samo nasmejala shvativši da je progovorila nekim novim jezikom kojim se mnoge stvari koje joj do tada nisu bile jasne daju objasniti. Može se reći da je devojka bila zadovoljna onim što je dobila. Možda to nije bilo ono što je očekivala, ali verujući da je ušla u neku zajednicu u kojoj je bio i Karlo, nije se nimalo pokajala. Čak se radovala ulasku u taj novi svet koji joj se spustio na dlan nenajavljen i sudbinski predodređen, pun tajni a opet jasan, bez ljubavi, barem ne onakve na kakvu je navikla, a opet nekako sretan i nadasve moćan.

Izabrala je svetlosivu haljinu i spremila maramu za glavu koju je nameravala da stavi kada bude krenula kod stranca. Ostale stvari koje je rasturila sa čudnom predanošću je ponovo slagala stavljajući ih na svoje mesto. Zatim je pogledala u časovnik. Bilo je tačno dvanaest. „Za devet sati ću ga videti, biti sa njim u njegovoj sobi.“ U sledećem trenutku je zastala shvativši da je odavno trebalo da bude u kuhinji i pomaže majci oko ručka, tako da je odjurila dole znajući da će taj novi svet kome je odjednom pripala ostati njena tajna koju samo Karlo zna.

Čudno je to kako su Elizabeta i Ivan na različite načine zakoračili u svetove za koje nisu ni mogli da pretpostavljaju da postoje. Ivanov, koji je bio isuviše lucidan i nadrealan da bi bio normalan, i Elizabetin isto toliko čudan, ali nekako čvrst i neprimetan za druge. Ono što je bilo sigurno to je da su oba načina tumačenja realnosti bila mistična i čudna. A opet, kao da su se totalno razlikovala preteći da se sudare i izazovu neku vrstu sukoba između ove dve osobe. A kako je izgledalo, s obzirom na stranca, to bi možda lako moglo da se desi. Opet sa Ivanove strane to je možda bilo nemoguće jer je on voleo Elizabetu i nikada nije ni pomislio da joj nanese bilo kakvo zlo. Elizabeta je bila spremna na tako nešto iako su joj odnosi između Ivana i Karla bili strani, tačnije smatrala je da tu ni nema neke značajnije komunikacije kako je to svima delovalo. Ona nije slutila šta će stranac te večeri tražiti od nje. Takođe, nije slutila ni da je Ivan otišao toliko daleko u svom sopstvenom doživljaju Karla da ga je smatrao za oličenje nekog zla koje njoj pretilo.

Sve u svemu, podne je brzo prošlo i sumrak se približio. Bilo je oko osam časova i Elizabeta se sva ushićena spremala za sastanak. Međutim, iz nje je zračio taj neki novi svet koji je toga dana obuzeo i kome je pripala, i njeno uzbuđenje nije bilo ni približno onoliko veliko koliko je sama očekivala prethodne večeri. Tačnije, imala je neku granicu koja joj je jasno bila povučena oko toga koliko sme da se uzbuđi, koliku tremu sme da ima, i ta granica se poštovala sama od sebe. Zapravo, Elizabeta nije imala potrebu da uloži ni najmanji trud da bi ostala prisebna, a sama nije krila iznenađenje povodom toga koliko je postala sigurna u sebe. Sa druge strane, inicirana tim istim načinom pojmanja stvari, nekako je znala da će je Karlo to veče prihvatiti i da će postati njegova prijateljica, a, kako se nadala, na kraju i njegova žena. Bilo joj je jasno da treba da se dokaže, da dovoljno pokrene svoju volju i time pokaže strancu da je i ona postala slična njemu, da i ona pripada svetu u kome je po njenom mišljenju bio sam Karlo. Toliko stvari joj je padalo na pamet koje bi možda mogla da kaže svome izabraniku. Zapravo, htela je da otelotvori svoje otkrovenje odnosom sa strancem i nije ni slutila da se možda tome delu bivstva u koji je tako naglo i smelo zakoračila pripada samo duhom, da je telo nešto što je zabranjeno upotrebljavati u tome svetu, i da same reči koje bi se upotrebile u njegovom opisivanju nisu poželjne. Možda Elizabeta još uvek nije bila do kraja upoznata sa biserima njene nove stvarnosti, ali je, kako je to kod sebe nazirala, bila je spremna na svaku promenu i svaki čin. Puna sebe, smatrajući da je zaslužila da napokon progovori sa Karlom, krenula je u Darin hotel. Iskrala se iz kuće. Tada joj je palo na pamet da ne ide direktno u hotel onim putem koji je bio najbliži već se uputila okolnim ulicama koje su bile gotovo bez prolaznika. Kako joj se činilo, uspela je da prođe nezapaženo i verovala je da je niko nije prepoznao u trenutku kada je došla do hotela. Brzim pokretima se popela uz tri stepenika, hitro otvorila vrata i ušla. Odmah je ugledala Daru.

- Dobro veče - rekla je tiho gazdarica.

Elizabeta se na trenutak uplašila i baš u tom momentu izgubila sigurnost koju je imala, ali Dara je već mahala rukom dozivajući je da se popne uz stepenice rekavši:

- Gospodin Karlo vas čeka u svojoj sobi.

- Da, da. Evo idem - tiho je kazala Elizabeta pokušavajući da povрати samopuzdanje.

- Slobodno se opustite! Osim nas troje ovde nema nikog! - začuo se dubok glas sa sprata.

„O, bože, kakav glas“, pomislila je devojka koja kao da je tom Karlovom izjavom dobila izvesnu silu i ponovo nastavila sigurna u sebe da korača kao

što je to radila i prilikom dolaska u hotel. Pela se uz stepenice pridignuvši svoju haljinu koja je na svojim krajevima imala belu čipku. Kada se popela, videla je nekoliko vrata koja su bila zatvorena i zapitala se šta će sada. Sa jedne strane, sve što je radila radila je automatski a, sa druge, kao da je imala sasvim jasan uvid u svoje postupke. Jedna vrata se otvoriše.

- Ovamo, gospođice! - rekao je Karlo.

Elizabeta je na trenutak zastala gledajući ga onim svojim uplašenim pogledom. Kao da joj je bio potreban još jedan podstrek da nastavi. To je stranac primetio i osmehom joj je izašao u susret. Krenula je ka njemu i pružila ruku u nameri da se zvanično upozna sa strancem.

- Ja sam Elizabeta Vranjić! - rekla je ljubazno trepćući.

- Nemam običaj da se upoznajem na taj način, ali evo ruke - dubokim glasom koji je prosto drmao tlo na kome je stajala devojka posle kraće pauze u kojoj je odmerio Elizabetu, rekao je Karlo.

- Kao što verovatno znate, ja sam Karlo. Barem me tako zovu ovde u Polinu, tako da me i vi možete tako zvati.

- Drago mi je! - poklonila se Elizabeta, koja je zračila nekom pozitivnom energijom. Zatim je pre nego što će ući u strančevu sobu skinula maramu.

- Uđite! Evo, sedite ovde - pokazao joj je mesto Karlo sam se uvalivši u udobnu fotelju koja je bila u uglu sobe.

Elizabeta je sela na krevet, mesto koje joj je stranac odredio. Zapravo, to je bio kauč koji je imao naslon, tako da se devojka posle samo nekoliko trenutaka opustila. Skoro ceo minut trajala je tišina potom se Elizabeta usudila da progovori.

- Dakle, evo nas! - kazala je još uvek onako vedro raspoložena.

Stranac je i dalje ćutao prekrstivši levu nogu preko desne i spojivši vrhove prstiju obe ruke. Znatiželjno i na svoj način moćno je gledao devojku ćuteći. Protekao je skoro ceo minut a Karlo se nije pomerao. Iako ukočen, delovao je nekako na svoj način opušteno. Kao da je atmosfera u kojoj su se nalazili odisala nekom elegancijom i Elizabeta je bila zapanjena tom misterijom koja je kružila neprimetno između njih dvoje. Imala je utisak da vode ljubav na neki način koji je dozvoljavao samo upotrebu uma. Nežno je sklopila oči uživajući u čaroliji koja je zadesila. Stranac je pak posmatrao onako čežnjivu uživajući i sam u njenoj pojavi. One mistične sile sa kojima se devojka danas prvi put sreća ove večeri su se poigravale sa njom i ona kao da je osećala njihovu prisutnost svuda po telu, i u srcu. Njene misli su plovile nekim nepoznatim tokovima, što je činilo da se oseća predivno, možda lepše neko ikada do tada. Neprimetno je počela da se njiše inicirana ovom energijom zaboravivši na sve kada je Karlo, koji se inače izgleda na ovaj način malo poigrao sa Elizabetom, namerno nakašljao.

- Izvinite, izvinite! - zatečena pomalo uznemireno rekla je devojka. Karlo je nastavio sa ćutanjem gledajući Elizabetu u oči. Prvih nekoliko trenutaka ona je gledala dole ispred sebe nameravajući da posle svega započne razgovor kada je shvatila da stranac želi njen pogled. I ona ga je pogledala kao što je on gledao nju. „Kakva lepota!“, mislila je Elizabeta obraćajući pažnju na svaku šaru u Karlovim očima kojih je bilo pregršt. Osećala se kao da pije neko dobro vino posmatrajući lice stranca koji je pak nju gledao više sa ispitivačke strane. Međutim, mlada žena to nije primetila i ona je bila ta koja je uzimala i upijala u sebe ono što joj se nudilo. Na trenutak se pitala da li se ovo osećanje, ovaj izliv emocija i dražesne lepote može nazvati ljubavlju. Ili je to nešto više? Posle ovog pogleda između Elizabete i Karla, ona kao da se bacila njemu u naručje sigurna da će biti prihvaćena. Ono na šta nije ni pomišljala je da bi, ukoliko je stranac ne uhvati, to mogao biti pad u provaliju. Ili je sam Karlov zagrljaj po sebi bio neka vrsta provalije iz koje nema povratka?

- Jeste li za čašu vina? - odjednom pitao je stranac vraćajući sve na početak. U njegovoj sobi je zavladao atmosfera u kojoj nije bilo ni traga od one poetične melanholije u kojoj je Elizabeta uživala nekoliko minuta.

- Čaša vina? Može čaša vina! - zbunjeno je odgovorila pokušavajući da se pribere donekle i vrati svoju svest u normalnost, da bi mogla normalno da komunicira.

- Naručio sam iz „Maestra“ odlično vino, morate ga probati! - nastavio je Karlo ustajući iz svoje fotelje i sipajući u dve vrlo elegantne čaše crno vino.

- Za našu stvar! - rekao je potom siguran da će ispravno biti shvaćen sa podignutom čašom uvis. Elizabeta ga je na trenutak pogledala čudno ne svatajući o kojoj se stvari radi, ali odgovor joj se već u trenutku sam od sebe nametnuo. Ta stvar bila je sva ta promena u koju je zakoračila toga dana, ta energija koju je delila na svoje zadovoljstvo sa Karlom i ono što je čeka kao neka vrsta zaduženja i obaveze u njenom budućem životu vezano za njeno otkrovenje. U momentu se samo nasmejala shvativši sve ovo, kao da povlači izvesnu crtu ili bolje rečeno granicu između onoga što je bilo i onoga što će biti. Skočila je u taj simboličan zagrljaj rekavši isto što i Karlo.

- Za našu stvar!

Zatim je pogledala čašu i pomislila kako je prelepa.

- Da li vam se sviđa vino? - pitao je Karlo.

Elizabeta je uzela još jedan gutljaj i pitala:

- Rekli ste da ste ovo vino dobili iz „Maestra“?

- Da. Inače za moj ukus - odlično vino.

- Čudno - zamislila se devojka.

- Već neko vreme odlazim petkom u „Maestro” na vino a sa ovako dobrim me nikada nisu uslužili. Zaista je dobro. Ima neku jarku gorčinu a opet je veoma pitko.

- Tamo odakle ja dolazim vino tek ima svoju čar. Ah, prosto sam ga se uželeo.

Karlo je vrteo čašu u ruci.

- A odakle vi dolazite?

Drznula se da pita Elizabeta. Stranac se nasmejao i rekao:

- Znaite, retko se smejem, zapravo može se reći da izbegavam to da radim, ali vi ste mi danas oživeli sećanja na moj dom i malo me proveselili.

- Pa gde je vaš dom? - bila je uporna mlada dama.

Karlo se ponovo ovaj put naglas nasmejao svojim dubokim glasom i odgovorio da to nije bitno.

- Barem za sada! - dodao je i stao pred ogledalo na trenutak. Onda se okrenuo ka Elizabeti:

- Po mom mišljenju, ogledalo ne predstavlja istu stvar muškarcu i ženi!

- Kako to mislite?

- Razmislite malo.

Preko ogledala je posmatrao razgovarajući sa njom.

- Pogledajte i vi u ogledalo.

Elizabeta se okrenula ka ogledalu videvši u njemu Karla i pogledi im se sretoše.

- Vidite, i vi i ja praktično posmatramo vas.

Elizabeta se nasmejala.

- Da, zaista je tako!

- Vi očekujete da ja u vama vidim ženu a ja to i vidim.

Elizabetini obrazi su se zarumenili. „Nemoj samo sada da se ponašaš kao devojčica!“ kazala je samoj sebi osetivši da joj srce kuca kao detetu.

Pokušala je da se uozbilji i ne dozvoli da se emocija koja je obuzela, a koja je ličila na to da na momenat u Karlu vidi oca, oseti i od strane toga čoveka. Ipak, stranac je to primetio, ali je odlučio da na mladalački duh ove devojke ne obraća pažnju tako da je razgovor koji je započeo nastavio prelazeći preko Elizabetinog rumenila.

- Uvek sam se pitao zašto je to tako i ko u stvari između muškarca i žene vodi glavnu reč u njihovom odnosu?

Devojka se začudila ovim Karlovim rečima i shvatila da se osetila nekako majušnom zbog toga što o tome sama nikada nije razmišljala. Poželela je da da neki odgovor koji bi bio na nivou rasprave koju je otpočeo stranac i iz nje su izletele reči:

- Možda je odgovor na to pitanje skriven upravo zbog toga što ga žena krije kako od muškarca tako i od sebe.

Karlo se vratio u svoju fotelju i nastavio sa pričom u cilju da otkrije dokle Elizabetina ženska dvoličnost koju je po njemu imala svaka žena može da ide.

- Znači li to da ne bi bilo fer da od vas tražim sud o tome, hoću reći odgovor na to pitanje. Zapravo, da li biste me udostojili i ipak pokušali da mi date barem svoje uopšteno mišljenje o toj stvari?

Elizabeta se nasmejala zadovoljna sobom i rekla:

- U tom slučaju bih svoju ženstvenost morala da uskratim za jedan argument koji je inače izgleda na mojoj strani.

- Hm - zamislio se Karlo.

- Vidite, ja znam da vi žene manipulišete tom enigmom i iskorišćavate muškarca u cilju delanja na način koji vama odgovara, ali mislim da baš time svoju volju pokoravate njemu i gubite mogućnost da u potpunosti vladate u odnosu između polova.

- Ako ste u pravu i kada bismo mi zaista u potpunosti vladale, taj odnos više ne bi bio isti. Ja mislim da je ovako najbolje: vama zvanična a nama skrivena vlast.

Karlo je ćutao nekoliko trenutaka a onda tiho rekao:

- Čudi me da đavo nema ženu.

Elizabeta je bila iznenađena ovim rečima. Nije znala šta da kaže na to. Na trenutak su je ponovo obuzele emocije koje je osećala nekoliko minuta ranije shvativši da one zaista dolaze iz neke mračne dubine iako joj prijaju i iako liče tako puno na ljubav. Tada je iz njenih usta izletelo:

- Možda i Đavo ima ženu! Šta mislite o tome?

Karlo se grohotno nasmejao, i kao da se smejao prvi put iz dna duše, ili barem iz nekog njenog dubljeg dela. Zatim se na trenutak zaustavio tako da je tišina koja je nastala bila neprirodna i usiljena. Nagnuo se prema Elizabeti kazavši joj tiho ali značajno:

- Možda ih ima više!

- Možda. Ko to zna? - nastavila je sagovornica izgubivši nit u razgovoru i osećajući da je kratkoj diskusiji između nje i stranca o međusobnom odnosu između dva pola došao kraj.

- Nego, recite mi, draga Elizabeta, pre nego što pređem na stvar zbog koje sam vas zapravo pozvao da dođete kod mene, jeste li za još jednu čašu vina? Devojka se ponovo zarumenila u obrazima. Osetivši toplinu na licu, shvatila je da se čisto iz detinje kurtoazije suzdržala da nastavi sa pićem a opet sada je već bilo kasno da se postavi kao odrasla i da potvrdan odgovor Karlu iako je to želela.

- Ne, hvala. Mislim da je bilo dosta.

Pokušala je da sa druge strane ipak ispadne dama dajući strancu do znanja da ima meru.

- Kako hoćete. Ja ću lično uzeti još jednu čašu - rekao je Karlo već sipajući vino, a zatim provokantno ponovo pitao:

- Jeste li sigurni da nećete?

Elizabeta se osetila pomalo uvređeno, međutim već u sledećem trenutku je shvatila da od Karla ništa ne može da sakrije i da je sve ono što je radila pokušavajući da prekrije istinu stranac odmah prozreo, ali isto tako joj je bilo jasno da joj on takvo ponašanje dozvoljava i da ga čak očekuje čineći time da dominira.

- Sigurna sam! - rekla je sa ženskim ponosom koji je oslikavao osobu koja drži do sebe.

Stranac je uzeo gutljaj uspešno se potrudivši da učini odnos između njih dvoje opuštajućim.

- Moram vam priznati, draga Elizabeta, da se ja vama u izvesnom smislu divim!

Zatim je nastavio kao da vodi monolog:

- Zaista, sa moje strane ne bi bilo fer i ja ne bih prešao preko toga da vam to ne izjavim, ali ja zaista mislim da ste vi jedna jaka i nadarena osoba baš u onom smislu koji meni odgovara.

Elizabeta se zapitala o čemu tačno stranac govori. Da je htela, mogla je otvoriti potpuno novu temu za razgovor, međutim ona je već bila odlučila da se na diskretan način na kraju razgovora ponudi Karlu i smatrajući da razrađivanje onoga što je on započeo ne bi bilo po njenom planu, tako da je samo rekla: "Hvala na komplimentu!" Stranac nije bio iznenađen ovim njenim kratkim komentarom i odlučio je da verovatno kasnije nastavi o tome što je započeo. Uzeo je još jedan gutljaj vina zagledavši se u čašu. "Doduše, možda si malo detinjasta", pomislio je u sebi dok se devojka osećala pomalo neprijatno zbog toga što je rekla samo nekoliko reči povodom neke takve stvari koju je izjavio njen sagovornik.

- Dakle! - odjednom je posle kraće tišine bukvalno viknuo Karlo.

- Zašto sam vas zvao?

Ustao je iz fotelje i počeo ubrzano da se šeta po sobi mašući rukama.

- Ja, draga Elizabeta, od vas očekujem izvesnu uslugu. Zapravo, postoji nešto što biste mogli da učinite za mene.

- Recite šta? - već spremna na scenario koji je stranac isplanirao kazala je devojka.

- Vi poznajete Ivana.

- Da poznajem - pomalo stidljivo će Elizabeta.

- On je inače zainteresovan za vas, koliko sam ja upućen u stvari.

Elizabeta je u tom trenutku zažalila što je ikada srela Ivana.

- Potvrдно bih odgovorila na vaše pitanje. Zapravo, znate, on me progoni.

- Da li to znači da vam smeta?

Posle ovog sračunutog pitanja dama nije imala gde i samo je klimnula glavom u znak potvrde.

- Znači li to da imamo zajedničkog neprijatelja? - nedvosmisleno je insinuirao stranac dajući do znanja svojim ponašanjem Elizabeti da od nje očekuje potvrđan odgovor.

Elizabeta se zamislila a onda je rekla:

- Može se tako reći. Samo ne razumem zašto je on i Vaš neprijatelj.

Karlo je prestao da šeta po sobi i ponovo se zagledao u ogledalo. Ovaj put posmatrao je sebe i bio vidno uzbuđen, može se reći besan. Zatim je pogledao u Elizabetu i, smirivši se u trenutku, rekao:

- Vi to ne biste mogli da razumete, ali će vam vremenom možda postati jasno.

Elizabeta je napravila zbunjen izraz lica kao da očekuje da joj se stvari ipak pojasne.

- Sve ću vam ukratko objasniti!

Ponovo malo besan spremio se Karlo da precizira šta zapravo hoće.

- Znae, ja nisam Ivanov neprijatelj, ali sa njegove strane očekujem napad na moju ličnost i odlučio sam da prvi zadam udarac!

Devojka je samo klimnula glavom na ove strančeve reči očekujući da sada sazna šta on zapravo očekuje od nje.

- Moja namera je da Ivanu moć obezvedim pred drugim ljudima i da učinim da sve ono što kaže deluje kao reči čoveka koji je u potpunosti poludeo, da svako na prvi kontakt sa njime odmahne rukom kao prema osobi do čijeg mišljenja i stavova nikome nije stalo.

- On jeste osoba koja je i po mom stavu malo luda, ali...

- Bez ali! - odmahnuo je obema rukama Karlo. Zatim je na brzinu sipao još jednu čašu vina i popio je na iskap.

- Vi ćete mu se lično približiti kao žena i, u trenutku kada ja to od vas budem tražio, napraviti uzbunu oko njegovog već poljuljanog statusa u Polinu i time mu zadati krajnji udarac.

- Kako mislite da mu se približim kao žena?

- Postaćete mu devojka!

- Oh! - poskočila je na krevetu Elizabeta prekrivši levom rukom usta.

- Ali, ja njega ne volim - rekla je potom tiho.

Karlo joj se pak približio na par koraka i nagnuo prema njoj.

- Ja sasvim dobro znam šta vi želite, i osim toga mogli biste da dobijete još puno više, ali to se mora zaslužiti.

- Kako mislite da mu postanem devojka, koliko daleko da idem u tome?

Ništa ne razumem, dragi Karlo.

Stranac je ponovo seo u svoju fotelju i sa priličnom dozom zapovedništva kazao Elizabeti:

- Nema tu šta da se razume. Jednostavno se treba delati. Ja ovde imam nameru da se odmorim, a ne da se prepucavam sa nekakvim imbecilom. A eto, mislio sam da biste vi bili voljni pomoći mi oko rešavanja mog problema.

Ovim kratkim razgovorom oko Ivana Karlo je praktično Elizabetu doveo pred svršen čin dajući joj do znanja da može da ga zasluži ukoliko se pokaže dovoljno sposobnom i korisnom.

- Pristajete li? - bukvalno je prošaptao stranac gladeći rukom bradu i dodao:

- Nemate izbora, uveravam vas.

Elizabeta nije očekivala činjenje ovakve usluge Karlu, ali sama je još možda i pre nego što će je on pozvati kod sebe bila spremna da ode verovatno i dalje samo da dobije tog čoveka.

VI

- Pod jednim uslovom! - rekla je potom glasno gledajući da se pri tome izbori za barem trunku časti.

- Da ne moram da spavam sa njim.

Karlo je poskočio.

- Evo ruke! - rekao je potom glasno i praktično čestitao Elizabeti, kako je to njoj izgledalo. Mnogim ženama bi se muškarac zgadio u ovakvom trenutku, ali ova dama je smatrala da je dobro prošla.

Stranac je seo u fotelju i počeo da se njiše dok ga je Elizabeta gledala pomalo zgranuto. „Šta li sada radi“, pomislila je. Tada joj se učinilo kao da čuje tonove neke umilne muzike koja tera Karla da se klati. Bila je zbunjena posmatrajući ovog čoveka koji kao da se odjednom našao u nekoj ekstazi. On je pak izveo jedva primetan pokret ruke koji joj je dao znak da i ona sklopi oči. Kako je nekako već prilično naučila da prepozna ono što stranac od nje očekuje, Elizabeta se opusti i ponovo se prepusti čaroliji koja je izvesno vreme obuzimala neposredno posle dolaska kod Karla. Ovaj put zanos je bio puno veći i Elizabeta je praktično mogla da oseti strančeve usne na svojim. Znala je da je to samo mašta, izvesna iluzija koju stranac inicira

svojom magijom. „Čarobnjak i umetnik!“, rekla je samoj sebi. „Da, da. Čarobnjak i umetnik“, same od sebe su nadolazile reči dok je uživala u nečemu što nije očekivala da će se desiti to veče. Zapravo, sve je bila samo obostrana fantazija koja je trajala dok su oboje samo sedeli. Elizabeta kao da je odlučila da krene dalje, da se sasvim preda čoveku koga voli. Ovo je poželela verovatno i zbog toga što je sve bila samo imaginacija. Krenula je da traži Karlovu ruku ne bi li je prinela svojim grudima, ali nje nije bilo i ona je shvatila da je to što joj se dešava samo virtuelno vođenje ljubavi koje je pod kontrolom stranca. Ne, nikako se nije naljutila na njega zato što joj nije dozvolio ništa više od poljubca i emotivne čarolije već se na sve samo nasmejala blaženim osmehom koji joj je govorio da je ovo već drugi put od kako je kod Karla a da se oseća lepše nego ikada u životu. Možda je prošlo i nekoliko desetina minuta u, za Elizabetu, iznenađujućoj i zadivljujućoj meditaciji. Imala je utisak da može da razgovara sa strancem, što joj je pak bilo omogućeno snagom njegove volje. Tada posle prelepih i intenzivnih osećanja koja su joj ulazila kao neka droga u telo, odjednom je zavladala tama i devojka, spoznavši da se sve pretvorilo u gotovo svoju suprotnost, vrsnula je pomerivši se sa kreveta. Pogledala je direktno u Karla. On je ispitivački skoncentrisan i napet procenjivao situaciju. Kao da je u tom intervalu dok je Elizabeta još uvek bila u šoku razlagao njenu dušu na komade. I desilo se ono što je očekivao. Elizabeta je pomislila da su ovo sa strancem čudna posla. Bila je uplašena i htela je da zatraži objašnjenje za ono što se desilo dok joj je opet bilo sasvim jasno da se oko toga po nekom uzvišenijem zakonu čuti. Čak nije uspevala, iako se u trenutku vrlo skoncentrisala, ni da prekine tišinu nekim komentarom ili izjavom. Jednostavno je sedela na kauču gledajući u stranca više od jednog minuta od kako je u vrisku otvorila oči.

- Možda još jedna čaša vina? - odjednom je rekao Karlo opustivši atmosferu koja je bila toliko napeta da je devojka praktično pokušavala da dođe do vazduha.

- Ostalo je za još dve čaše vina u bokalu, verujem da bi vam prijalo. Elizabeta se ponovo pretvorila u ono lane koje je lovac trebalo da ustrelji, i postala je napokon njegova žrtva. Samo što je taj lovac u stvari bila neka vrsta ogromne zmije koja svoj plen parališe svojim natprirodnim moćima čineći ga pri tome žalosnim što je ulovljeno, ali sa druge strane sretnim jer je poslužilo svojoj svrsi.

- Čaša vina kažete? - izvukla je iz sebe reči koje je trebalo da uvere da je sa njom sve u redu.

- Verujem da bi vam vino u ovom trenutku prijalo - već pomalo ljubazno sa podrškom u svom glasu prema Elizabeti umirujuće i tiho kazao je stranac.

- Da. Može još jedna čaša - i dalje pokušavajući da povрати snagu i pomalo teško dišući tiho je progovorila Elizabeta.

- Izvolite - sipavši vino i došavši do devojke rekao je Karlo.

I kako je tečnost punila čašu, tako se u devojku vraćala snaga. Pomislila je u tom času da sve ono lepo što je virtuelno doživela sa Karlom se pretvorilo u ponor koji je zavladao njenom psihom. Osetila je da je u tom poslednjem dahu sladunjavosti dotakla dno izvesnog ambisa koji je u trenutku kad je vrisnula hteo da zapečati njen život poništenjem.

- Popijte gutljaj i sve će biti u redu - vraćajući se u fotelju došapnuo joj je stranac na način kao da joj u svest usađuje pomisao koja je bila neprikosnovena.

- Dakle prija? - upitao je devojku koja se već gotovo sasvim oporavila ponovo se nalazeći u stanju svesti koje je bilo za nju uobičajeno. Elizabeta se na jednom nasmejala, zakikotala zatečena svime što joj se desilo.

- Znao sam da ćete se nasmejati!

- A kako ste to znali? - još uvek se smešeci sada ponovo raspoložena upitala je ova lepotica.

- Vi kao da sve znate - nastavila je potom prvi put preuzimajući inicijativu.

- Vi mora da ste neki veštac! Mag... Šta li već!

Ponovo je počela da se kikoće oprobavajući odnos snaga sa Karlom prvi put od kada ga je videla. Za to vreme je njhala u krug čašom i pravila vir od vina. Karlo se uozbiljio na neki način prelazivši preko ovog Elizabetinog nastupa. Tada je najednom prekinuo u njenom njihanju i ženskoj zanesenosti u koju je upala čudnim pitanjem.

- Vidite li taj vir koji se pravi od vina uvijajući se kao spirala i zabadajući svoj špic u dno čaše?

- Vidim - zastala je Elizabeta prekinuvši svaki pokret i netremice gledavši što u Karla što u piće.

- I šta vam to govori?

„Da sam na trenutak bila u paklu“, pomislila je u sebi devojka shvativši da je uz poštovanje u tišini skrušenosti svoga sopstvenog duha jedino moguće biti u zajednici sa strancem. Ne, tu nije bilo mesta nekoj nevinoj igri koja je trebalo po nekim Elizabetinim skrivenim željama da podseća na detinjastost ili inicijativu koja je trebalo da izmami osmeh pokrenut ljubavlju. Elizabeta je polako počinjala da uči ono što je u stvari već znala. Njeno Ja je ostalo zakopano u grobu sopstva od kako je odlučila da pripadne Karlu, a kako joj se činilo, to se i potvrdilo time da je iz zanesenosti u kojoj je uživala izvesno vreme odjednom dospela u stanje koje je, doduše, trajalo samo tren, ali koje je bilo, pa može se reći, jezivo. Ona je pak sada mislila da, kao i sa svakim drugim čovekom tako i sa Karlom, idu stvari koje su pozitivne i one koje su

možda nepoželjne, ali neminovne. Takođe bilo joj je jasno da stvari o kojima je inače razmišljala a koje konkretno idu sa muškarcem koji se izabira od strane žene, kod stranca su apsolutno i u korenu drugačije. Na trenutak Elizabeta je bila zatečena time da se odlučila ili da je svoje srce već dala osobi koja je bila toliko drugačija od običnog čoveka. Ova njena spoznaja joj se nije javila prvi put a izgleda ni poslednji, i bilo joj je očigledno da će na tako nešto trebati da se navikne i da prihvati kao činjenicu. Stranac je vreme koje je devojkica koristila za sređivanje svojih misli iskoristio da se odmori. Tišina je potrajala još koji minut za koji je Elizabeta shvatila da možda i ne treba da da neki odgovor. Učinilo joj se da Karlovo pitanje i nije pitanje već poziv na još jedno samopreispitivanje koje joj je bilo potrebno. Kao da je stranac želeo što bolje da ureže u um gospođice ono što je sa njime sve očekuje i da i ona sama postane svesna i sigurna u svoje namere barem pola od onoga koliko je sam Karlo bio. Međutim, on je rekao:

- Dakle?

Tišina je bila narušena ovim strančevim ponovnim pitanjem. Elizabeta je bila iskrena i iz nje su izletele reči koje su bile nepromišljene, ali su tačno oslikavale ono što je istina:

- Asocira me na to da sam ja krenula za vama kao što se vino uvija ka dnu ove čaše.

- Ako ste vi kao vino, kako kažete, ko onda simbolično zanosi čašu?

- Isto ja - takođe direktno odgovorila je devojkica.

- Samo što ste vi ta zakonitost koja pravi vir kada se čaša njiše.

Karlo kao da je odahnuo, što je primetila i Elizabeta, koja je inače takođe bila zadovoljna ovom strančevom mimikom olakšanja sluteći izvesne dojmove koji su se dali osetiti u njihovom odnosu.

- Odlično onda!

Ponovo je sa stolice lagano ustao stranac još jednom se pogledavši u ogledalo.

- Da li je potrebno da potvrdimo dogovor oko Ivana onda, ili se stvar već podrazumeva sama po sebi? - pitao je potom.

- Stvar se podrazumeva sama po sebi! - odgovorila je devojkica odsečno odlučivši da položi ispit podobnosti kod stranca.

- Draga Elizabeta, u tom slučaju želim vam sve najbolje!

Okrenuvši se ka njoj podigao je kažiprst desne šake i dodao:

- Mi ćemo inače ostati u bliskom kontaktu. Ja ću se vama javiti ili vas u neki petak sresti u kafani. Do tada prijatno!

Elizabeti se učinilo da se nije dogovorila oko pojedinosti sa strancem, međutim on kao da joj je čitao misli i na brzinu je ispratio iz sobe dodavši:

- Sve će vam biti jasno. Sve.

Elizabeta nije stigla ni da se pozdravi sa svojim izabranikom, a već se našla izvan hotela. U momentu je shvatila da nije stavila maramu, tako da se trgla okrenuvši se oko sebe. „Dobro je, niko me nije video!“, pomislila je i zaputila se kući.

Pred njom je stajala noć u kojoj će rekapitulirati sve što joj se to večer desilo. Izvesno vreme će provesti u razmišljanju o Ivanu i pokušavati da što bolje sagleda poziciju u kojoj se našla i onoga što je u vezi sa njime. I upravo negde pred jutro Elizabeta je iz očajja poželela tom mladiću smrt. Stiskala je jastuk rukama svom svojom snagom počinjaći da mrzi Ivana. „Zar ti da mi budeš partner? Zar sa tobom da se družim?“ zamišljala je kako ga davi besneći u sebi kada se oglasio slavuj u njenoj bašti. U sledećem trenutku Elizabeta je zaplakala. Imala je utisak da se sažalila sama na sebe a onda je shvatila da jednostavno treba da počne da izigrava devojkicu Ivanu jedno vreme a da će se stvari, kako se nadala, okrenuti njoj u korist. „Ipak mi je mio tvoj glas, ptico mala! Neka tvoja pesma bude znak između mene i moje ljubavi za koju sam spremna sve da učinim!“

Uveliko je počelo da se razdanjuje a jedan gavran je proleteo nad Polinom najavljujući vezu između Elizabete i Ivana. Leteo je ugledavši sunce koje se pojavilo a koje će pasti na grad tek za nekih četrdeset minuta. - E, gavrane, gavrane, ptico crna! - ispod trozube stene i pred svojom kućom kao da je klela ovu pticu baba Jelka, koja je u ranu zoru slagala neke travke da se osuše na suncu. Inače, ta starica je imala običaj da razgovara naglas sama sa sobom. Na taj način je verovatno sebi pravila društvo uspešno zavaravajući usamljenost. Kada duže vreme ne bi progovorila ni reč, značilo je da neko treba da se pojavi kod nje i ona je tačno znala kada će joj doći neki gost ne bi li je zamolio za određenu uslugu. Gavran je zagraktao ponovo kao da se ljuti na nju izražavajući neprijateljstvo.

- Samo ti krešti, slugo đavolji, ja svoju sudbu već znam!

Ponosito se uspravila starica. Gavran je još jednom zagraktao nestavši u daljini.

- Na kraju si se nasmejao mojoj grbi, mračno stvorenje. Ali ja znam zašto si ti preleteo nebom za razliku od tebe. Da, da. Znam, i to vrlo dobro znam! . radila je svoj posao Jelka sva neraspoložena i uznemirena.

- Samo da završim oko ovog bilja pa da se odmorim uz kafu - gundala je.

- Da se opustim i da se priprelim. Danas oko podneva će sigurno doći.

Kod polinske vračare trebalo je zapravo da se pojavi Ana, koja je poslednjih dana razmišljala kako da pomogne Ivanu iako su im se životi u izvesnom smislu razišli. Na kraju krajeva, ona ga je još uvek volela, i to ništa manje nego ranije i sve što se sa njene strane prema njenom voljenom promenilo je da je samo sebe postavila u drugačiji položaj, na mesto koje je smatrala da

joj i pripada, mesto koje je u njegovom životu bilo sporedno. Ipak, Ana je Petrovom sinu želela dobro, čak je možda priželjkivala da se Elizabeta privoli Ivanu i postane mu žena. Međutim, bilo joj je jasno da tu devojkicu zanima jedino Karlo, što se takođe ušunjalo u um svih Polinjana. Jedino je Ivan stvari sagledavao apsolutno drugačije i Ana je dozvolila sebi da se umeša na neki način u njegov život ne bi li mu bila od koristi. Jedno vreme je razmišljala šta konkretno da učini. Pošto nije mogla da pronađe ikakav način da deluje na Ivana, odlučila je da ponovo poseti Jelku. Od nje je očekivala konkretan savet i možda neku travu koja bi umirila Ivanov pomućen um. Može se reći da se Ani srce bukvalno cepalo realno sagledavajući duševno stanje u kome je bio mladić i ona se toga dana posle doručka uveliko spremala da poseti vračaru u nadi da će joj ova pomoći. „Ovaj put joj moram poneti nešto para“, razmišljala je Ana. „Hoću da zaista budem od pomoći Ivanu. Pokušaj da nekim razgovorima dođem do njegove pažnje su bili uzaludni. Kako mi se čini, ni sam Petar ne zna šta da radi.“ Sva uzdrhtala praktično se pitala Ana da li ispravno postupa. „Ništa mi drugo ne preostaje... Ivanu je očigledno potrebna pomoć. Krećem!“ Sa još većom težinom u duši nego što je bila, pružala je korake Predragova ćerka penjući se ka trozuboj steni.

- Vreme je da učitim! - progovorila je malo glasnije starica na planini praktično upadajući u neku vrstu promene posle koje je kadra da podnese prisutnost nekog drugog bića i bude u društvu sa njime. Ana je spremila hiljadu novčića u nadi da će barem malo Ivanu olakšati život nekom mađijom. Penjući se uz planinu, mlada devojkica se prisećala svog prvog odlaska kod Jelke. Setila se da joj je prorekla da Ivan neće nikada biti njen i da joj je kazala da će se ponovo sresti. Setila se i predskazanja dolaska vruga u Polin. „O, bože mili, ako je tako, on je već tu!“, sa strahom pomišljala je Ana da je đavo u njenom gradu u obliku neke energije koja čini između ostalog Ivana ludim. Tada se setila i kada je sanjala onu spodobu koja je htela da joj odrubi glavu i sve to na neki način povezala. „Da, sećam se. Taj san je bio možda neku noć pre nego što će Karlo doći u grad... Karlo? Ne, ne, on sigurno nije...“ U sledećem momentu Ana se nasmejala. „Ma, sve su to priče za decu. Kakav vrag!“ Prikupivši hrabrost i odbacujući ideju o dolasku te nečiste sile u Polin nešto žustrije se pela uz planinu. Pogledala je u trozubu stenu kojoj se približavala. „O, bože, koliko je Ivan bio zadivljen ovim kamenjem kao dete!“, razmišljala je a onda je onaj nedefinisani polinski strah ušao u njeno srce. Kamenje u čije je podnožje već počela da ulazi, a čija su tri zuba bila visoka preko pedeset metara, joj je ponovo vratilo u um pomisao o Jelkinom predskazanju i ona je počela da sumnja u

sebe dajući mogućnost da ta priča o dolasku Vraga svakih petsto godina u sebi krije neku istinu.

- Eno je Jelka! - u trenutku je izgovorila naglas Ana videvši vračaru čija pojava kao da je donosila neki spas od straha koji je obuzeo. „Napokon sam stigla“, pružajući korak ka kolibi i već razaznajući osmeh kod starice mahala joj je Ana.

- Dobar dan, bako!

- Svako dobro - odgovorila je tiho Jelka.

- Dobro došla.

Usledile su još dve reči ove starice. Zatim je zavladała tišina koja je trajala desetak sekundi. Ana kao da se zbunila nemogavši da nastavi razgovor.

Imala je utisak kao da joj nešto ne da da govori. Pokušala je da se nakašlje i time proizvede zvuk.

- Polako, dušo, odmori se prvo. Još uvek si zadihana - hrabrila je starica da savlada nekog zlog duha koji je, mislila je, napao.

Sekund, dva posle ovih reči Ana se zasmejala. Osetila je čudnu toplinu koja ju je podsećala na to da se posle dugo vremena sreće sa nekim bliskim i voljenim. Jelka je još susretljivije gledala uvidevši ovu emociju u devojačkim očima.

- Jeste li vi dobro? - uspešno je uzvratila ljubaznost pitanjem Ana.

- Stižu godine, devojko, a i ovo sunce prži.

- Eto, leto je.

- Ja najviše volim rano proleće, zapravo celo proleće. Leti ume da bude previše toplo.

- Kao sada, na primer?

- Kao sada, draga devojko.

Smeškale su se obe zatečene radošću koju su doživele povodom susreta a koju nisu očekivale. Jelka je znala da će Ana doći, ali da će se njenom dolasku i obradovati toliko, tome se nije nadala. Anine plave oči su sa puno pažnje posmatrale staricu koju je snaga izgleda počela da izdaje. U trenutku se u njenom srcu javilo sažaljenje i želja da se pomogne tom biću koje je bivalo sve više i više nemoćno.

- Sada ćemo ti i ja da sednemo i popijemo podnevnu kafu! - sva ozarena pokazujući rukom na sto i stolice gostoprimiteljivo je kazala starica. Tada se okrenula ponovo ka Ani i iznenadivši i sebe i nju pitala je:

- A da nisi ti gladna, dete?

Ana se ponovo nasmejala osetivši neka slična osećanja koja je osećala prema majci.

- Ne, ne draga bako, eto kafa će biti sasvim dovoljna.

- E, ako je tako, ti sedi tu a ja idem da stavim vodu da provri pa ćemo da sednemo i ispričamo se o svemu.

- Hvala!

Kazala je Ana sevši za sto dok je starica otišla u kolibu. „Zaista je vruće“, pomislila je Ana. Desetak minuta dok je bila sama razmišljala je o obostranoj sreći koju su osetile i ona i Jelka zbog susreta. Takođe setila se staričine ljubaznosti i njenog osmeha koji je zračio iz nje i kada je prvi put bila u podnožju trozube stene. „Ima nečeg zaista toplog u ovoj ženi“, pomislila je.

- Stiže kafa! - začuo se glas iz kolibe na čijim vratima se pojavila pogrbljena starica noseći poslužavnik od bronze i dve izuzetno lepe i ne toliko velike šoljice.

- Kafica za gospođicu! - rekla je radosno Jelka služeći Anu, koja se odmorila od pešačenja uzbrdo i osećala prijatno u prirodi koja je okruživala.

- Hvala, bako. Kada bolje razmislim, nije ni to trebalo.

- Hajde, hajde, i ja znam za red. Nego, reci ti meni, dete, šta te je ovaj put nagnalo da dođeš kod mene?

Ana nije znala odakle da počne, tako da se na njenom licu pojavio koliko zbunjen toliko i zabrinut izraz.

- Vidim ja da tebe nešto muči.

Devojka je tražila način na koji bi objasnila sve Jelki, nakon što se ponovo setila njenog predskazanja o vragu. Upravo kada je htela da otpočne priču, iz njoj neobjašnjivih razloga baš sa tom spodobom, na trenutak je zastala. Trže se u mahu, stišćući sklopljene ruke i reče:

- Znae šta? Ja bih da pomognem izvesnom čoveku čiji je um zastranio jureći jednu ženu!

Ana je nekako uspela da iz sebe iščupa ove reči.

- A da se nije to onaj tvoj nesuđeni momak zaljubio?

- Ne samo da se zaljubio već je skroz glavu izgubio za tom devojkom.

Mislom da je toliko daleko otišao da mu se i u duši sve pomelo.

- Nisam sigurna da te razumem... Hoćeš reći da je upao u neku vrstu bunila za tom devojkom?

- Da, da baš tako!

U isto vreme radosna što je Jelka odmah razumela, ali i zabrinuta povodom Ivana, Ana je iznela svoj problem. Starica je u znak čuđenja okretala glavu levo - desno i govorila: - Joj, joj, joj...

- Imate li neko rešenje? Šta mi je činiti, draga bako? Hajde da se samo zaljubio u neku koja njega neće, to bih lako podnela, ali on je skoro poludeo. Zbog toga bih mu pomogla.

Počela je da plače Predragova ćerka u trenutku, shvativši koliko i dalje voli Ivana, pa i to da ga još uvek želi, i da mu se u nekom kutu svoje duše uprkos svemu još uvek nada. Starica se zamislila i shvativši da ne može nikako da pomogne u ovom slučaju, razmišljala je: „Hajde da je mladić samo zastranio duhom, no on je pri tome i zaljubljen u ženu, a iz te ljubavi i izvire ludilo.“

- Draga devojko, žao mi je, ali ja ti tu ne mogu pomoći.

Uhvativši rukama za ramena devojku koja je plakala, Jelka je sa saučešćem prošaptala:

- O, bože mili!

Pavši u zagrljaj vračari, Ana je razočarano uzviknula:

- Pa, ima li uopšte negde nekog leka za Ivana?

Baka se zamislila jer je znala šta je u stvari izlečenje tom momku.

- Saslušaj me, dete milo - obratila se tišim glasom gošći, a onda povisivši ton nastavila:

- Njemu je jedini lek da ta ljubav, uzrokujući nevolje u njegovom životu, jednostavno sagori, da on prestane da je voli. Ako se to desi, gotovo je!

Uporedo sa tim procesom vraćaće se i njegovo zdravlje. Sa nestankom uzroka njegovog narušavanja, vratiće se na staro. Ana koja se već pribrala, brišući još po neku suzu sa lica, duboko se zamisli na ove reči Jelke. „U pravu je baka. Samo šta ako Ivan nikada ne prestane da voli Elizabetu?“

Zatim je isto to pitanje ponovila naglas postavljajući ga starici.

- Po mom mišljenju u tom slučaju postoji mogućnost da trajno i apsolutno poludi, ali ja mislim da će se ipak pre desiti ovo prvo, Ana.

- I vi ne možete baš ništa da učinite? Mislim, kada bi okončanje njegove ljubavi moglo da se izazove nekom mađijom?

- E, da ja imam vlast nad ljubavlju, ja bih učinila da on zavoli tebe još kada si ti prvi put bila kod mene. Ali, avaj! - brižljivo je govorila starica, tapšući po ramenu Anu i smeškajući se zbog devojčinog pitanja.

- Oh, bože! - ponovila je svoje reči Ana prinoseći vrhove prstiju desne ruke usnama i pokušavajući sebe da obuzda da ponovo ne zaplače. Prošlo je nekoliko trenutaka u tišini. Obe su bile obuzete osećanjem nemoći i bespomoćnosti. Tada Anu obuze neki drugi duh i ona, kao da i sebi postavlja pitanje, upita staricu:

- Zašto je život takav? Mislim, zašto jednostavno biće koje mi zavolimo ne zavoli nas?

Jelka se tiho nasmejala. Onako nezgrapna sa širokim lice ponovo je pokazala svoje očuvane zube što je bilo jedino čime bi se mogla pohvaliti. Ali u njenim godinama lepota je bila manje bitna, i ono što čini pravu vrednost osobe u tom dobu je duh, karakter koji je starica imala. Dostojanstvo i vernost pozitivnim stvarima u životu ona je čuvala u svom srcu. Do istih tih

vrlina držala je i Ana, i izgleda da su se baš zbog toga tog dana obradovale jedna drugoj. Pa je i kroz njihov kratak razgovor koji su vodile o Ivanu, provejavalo uzajamno poštovanje, zakićeno emocijama koje su se nizale poput bisera na ogrlici, jedna za drugom. Naravno, njihov susret je do tada bio nekako okrenut više nesreći nego pozitivnoj strani života, i Ana je bila u neku ruku razočarana time što joj se ne može pomoći, ali je Jelkine reči prihvatila kao mišljenje osobe koja je iskusnija i upućenija u bit stvari. Jednostavno, sagledala je situaciju i shvatila da je bar sebi olakšala teret, jer je istinski poverovala u bakine reči, nadajući se da će Ivan u jednom trenutku dotaći dno, posle čega će stvari početi da idu njemu na ruku, uvodeći ga u neki drugi period života u kome će se njegovo zdravlje vratiti. Vračara je i dalje sa osmehom gledala Anu koja je razmišljala sklopljenih ruku i zatvorenih očiju.

- Zašto, recite mi zašto?

Prekinula je tišinu Ana ponavljajući pitanje.

- Drago dete, mudro je rečeno: „Čudesni su putevi gospodnji!“ A na nama je da idemo njima. Zar ne?

- Mora da je tako - tužno je rekla devojka.

- Možda u tome i jeste najveća draž života, što je sve u njemu neka vrsta čuda! - pokušala je Jelka da oraspoloži Anu izjavljivajući ovu mudrost dok je neprimetno stiskala prste na rukama. To je činila zbog toga što je prećutala da je Ivan bio kod nje u vezi kamenčića i ispričao joj sve ono oko čega se u stvari i vodio ovaj razgovor između njih dve.

Ana se nasmejala. Posle vračarine izjave da je najveće bogatstvo u životu čudo, kao da je neki prijatan vetrić pokrenuo neku njenu zakopanu mladost koja je bila zaboravljena i nepravedno potisnuta. Jelki se pak osmeh još više razvukao po licu, čak se i glasno nasmejala, u čemu joj se, nekoliko sekundi potom, pridružila i devojka. Obe su u tim momentima pomislile kako postoji nešto više što ih veže, da im se duše nekako slažu u pogledima na svet i u razmišljanjima o njemu, i obe su se pitale šta je to više što ih spaja. Starica je donekle bila u prednosti jer je znala gošćinu sudbinu, dok je Ana tek trebalo da otkrije šta je u stvari čeka u životu i čemu će zaista posvetiti svoju budućnost. Jelka je dobro odmerila devojku jednim ozbiljnim pogledom koji je usledio kada je smeh prestao, i kazala:

- Nego, dete milo, ja imam nešto za tebe!

- Šta to? - pitala je Ana iznenađeno i sa uzbuđenjem u očima, koje kao da su slutile neko od čuda o kojima je govorila starica, već pomalo zaboravivši na razočarenje koje doživela. Dok je ustajala sa stolice, Jelka reče:

- Evo me odmah! - i ode do kolibe iz koje je izašla posle nekoliko minuta, noseći nekakvu knjigu sa sobom. Prišla je ponovo stolu za kojim je do malopre sedela sa Anom i stavivši knjigu na sto ponovo je sela.

- Šta je to? - radosno se ponovo nasmejala devojka.

- Uzmi, pogledaj!

Sa ponosom smatravši da je sada pravi trenutak za to, dala je knjigu Ani.

- Veština proricanja sudbine! - začuđeno je pročitala naslov knjige naglas devojka, osećajući izvesnu energiju koja je prostrujala kroz njeno telo ostavljajući neke tragove pulsiranja u njoj.

- Ovo je moj poklon tebi! - sasvim je bila ozbiljna starica pokazavši kažiprstom na knjigu.

- Molila bih te da je pročitaš u tajnosti, i ako se zainteresuješ za nauku o kojoj se u knjizi govori, dođi ponovo kod mene.

- Ne razumem u čemu je stvar?

Ana je u momentu bila zbunjena susrevši se sa nečim što nije očekivala.

- Jednostavno, ponesi knjigu sa sobom tako da niko ne sazna da je imaš i pročitaj je.

- Ali zašto? - pitala je devojka zatečeno. Jelka se nasmejala ponovo ljubazno na način na koji je Ana počela da veruje da samo ona to može, i kazala:

- Odgovor na to pitanje ćeš saznati kada budeš pročitala sve! - nekako zapovednički, ali i blago i susretljivo, sigurna u sebe, izjavila je vlasnica kolibe koja se nalazila u podnožju trozube stene, pod kojom se kao okačen o nju prostirao mali grad Polin.

- Znači, vi knjigu dajete meni na poklon sa namerom da je pročitam? - pitala je Ana, još uvek ne sagledavajući najbolje situaciju u kojoj se našla. Usledio je osmeh sa druge strane i potvrđan odgovor.

- Ali, još uvek ne razumem zašto? - bila je već pomalo tvrdoglava Ana, ne shvatajući ono što joj je starica rekla. Ova je pak, uozbiljvši se, pogleda u oči i učini da Ana prihvati da je to nešto što i nju samu zanima, i da je to stvar koju želi da učini. Shvativši da se u svemu što starica pokušava krije nešto više, nešto što bi zaista bilo od nekog značaja za nju, odluči da uzme knjigu i pročitaj je baš kako joj je rečeno.

- U redu onda! - rekla je glasno, dajući do znanja i Jelki i sebi da će zaista pročitati tajno knjigu.

- Videćeš, ja verujem da će te privući ono što je zapisano - rekla je sa ponosom u glasu starica, zadovoljna Aninom reakcijom i načinom na koji je prihvatila ono što joj je ponuđeno, ponovo vraćajući osmeh na lice kao da je htela da najavi kraj susreta između njih dve. Devojka je još uvek bila zbunjena, ali nešto joj je govorilo da je ispravno postupila prihvativši poklon

i obavezavši se da će pročitati knjigu. Zatim je usledilo još nekoliko rečenica i Ana je, zahvaljujući nekoj uređenosti koja vlada dobrim, došla do zaključka da je došlo vreme da se rastane od starice. Pre nego što će se rastati, vračara je dala predlog kako da sakrije knjigu od svih i čita je tajno, ponovivši joj da ako poželi da se povodom onoga što bude pročitala ponovo vidi sa njom, slobodno dođe.

Ana je otišla kući nakon što se ljubazno pozdravila sa staricom i ponela knjigu. Postupila je po Jelkinim uputstvima i uspela da neopaženo unese poklon u svoju sobu. Može se reći da sebi nije znala tačno da objasni šta je nateralo da se zainteresuje za tematiku knjige, ali odmah je počela da lista strane jednog starog i ishabanog spisa u kojem su, kako joj se na prvi mah učinilo, bili objašnjeni svi načini predskazivanja sudbine koji su postojali u njoj poznatom svetu. Skoro do večere je pregledavala štivo, shvativši da je to nešto što nju zaista privlači, i praktično je, kao da je žedna ove vrste znanja, čitala pasuse nesumice skačući sa jedne strane knjige na drugu. Ana se toliko zainteresovala za ovu nauku da je i pre spavanja, koje je odložila do duboko u noć, sedeći za svojim stolom uz lampu, uporno proučavala poklon koji je dobila prošlog dana. Negde pred jutro umor ju je savladao i ona je prethodno sakrivši knjigu, zaspala kratkim snom, probudivši se u vreme u koje je i inače imala naviku da se budi. Čim je otvorila oči kao da je shvatila da ona želi da postane isto što i starica - vračara. Nekako joj se učinilo da je to pravo rešenje za njen život i gotovo u trenutku mu je promenila tok. Ipak je ona bila predviđena za nešto više od rada u prodavnici i života u maloj kućici. Bukvalno je već sebe videla pod trozubom stenom kako u samoći uživa na način na koji je uživala njena učiteljica - kako je prvi put u mislima nazvala staricu Jelku. U sledećem trenutku Anu je u njenim razmišljanjima prekinuo Mirin glas.

- Ana hoću li ja sama da spremam doručak ili ćeš mi pomoći?

Devojka se osetila kao da je uhvaćena u nekoj pakosti koju čini poput nekog malog deteta. Na momenat se osetila majušnom i kao da očekuje da će biti kažnjena, bukvalno je skočila i glasno odgovorila majci, pokušavajući da zataška nestašluk koji je počinila:

- Evo me, dolazim, dolazim za minut!

Spremivši se na brzinu Ana se sjurila niz stepenice i prihvatila se kuhinjskih poslova. Uskoro su se njih dve, Predrag i četvrti član porodice, njegov sin, našli za stolom zajedno doručujući i, kako su stvari stajale, izgledalo je da je već uveliko počeo još jedan običan polinski dan.

Petar je već bio u svojoj radionici, a Ivan? Ivan je još uvek spavao. Njega kao da ovaj dan nije zanimao. Zapravo, još prošle noći je odlučio da sutra uopšte ne ustaje. Nije ni slutio da će mu baš toga dana Elizabeta postati devojka. Ona je pak isplanirala celu stvar. Dogovor koji je imala sa Karlom nameravala je da što pre sprovede u delo, čak je naumila da i sama, ako bude uspela, doprinese još više Ivanovom ludilu, da ga, ako je to moguće, što više razdraži i da njegovo ponašanje učini što upadljivijim ostalim Polinjanima, kako bi on u najkraćem vremenu bio žigosan kao ludak od strane svih.

I ona je ustala. Po svom običaju bila je na prozoru pokušavajući ponovo da pronađe slavu koja se oglašavao i ovog jutra. „Samo da mi je znati da li je to jedna ptica, ili je naš vrt odmaralište za više njih?“, pitala se. Tada je pogledala u trozubnu stenu menjajući tok misli. „Kako je glupa ova planina. Umesto da Sunce izađe neposredno posle svitanja, ono se pojavi praktično kada je već uveliko dan“, kao da se ljutila Elizabeta na ono što je priroda stvorila. Tada se u njoj javila spoznaja da ovo jutro, za razliku od onog posle koga se videla sa Karlom, nije toliko uzburkano nekim silinama koje su je tada preplavljivale. Sada, kao da je već sve bilo gotovo, jedina neizvesnost koja je delimično uznemiravala, bila je ona koju joj je stranac obećao. Šta je to mnogo više, što je očekuje po njegovim rečima? Bila je sasvim sigurna da će taj čudan čovek na posletku biti njen, ali kako će izgledati i iz čega će se sastojati njen život sa njim, nije mogla ni da pretpostavi. Ono čemu se nadala bilo je to da će je Karlo odvesti sa sobom i pružiti joj ono što je smatrala da joj pripada; a to je život ispunjen svakim užitkom i bogatstvom.

Ubrzo se i Elizabeta našla za stolom na kome je bio postavljen doručak. U njenom domu toga jutra bilo je ćutljivo, zapravo Banetu je bilo vrlo loše prošle noći, tako da je njegova žena skoro svu noć provela budna pored njega.

- Posle doručka ću ići da pozovem lekara - tihim glasom progovorila je Jelisaveta svome mužu.

- I šta mi lekar može pomoći? - neraspoloženo i sa bolovima u grudima odvratio je Bane, osećajući da polako počinje da gubi borbu sa bolešću.

- Od tebe se očekuje da što duže poživiš, a na nama ostalima je da ti pomognemo u tome, i ja se neću nimalo ustručivati da učinim sve što je potrebno da tako i bude! - nekako ljuto, ali i shvatajući kako se njen muž oseća, kazala je Jelisaveta.

- Uostalom, idi. Zovi ga. Možda napravi čudo - nakašljavši se ironično reče Elizabetin otac .

- Hoćeš li ti da živiš što je moguće duže ili nećeš? - već pomalo besna, a i sama skrhana, podigla je ton Jelisaveta pokušavajući da udahne živost u taj čudni polinski mrak koji je toga jutra ušao i u dom Vranjića.

- Shvataš li ti, ženska glavo, da i to najduže ima kraj.

Jelisaveta je začutala. Kao da je i ona počela da se predaje, ili ju je to samo tama Polina obuzela na mah.

- Ipak, ja idem po lekara, jer je to logično, ma koliko to tebi, Bane, izgledalo glupo! - izjavila je potom, nedozvoljavajući srcu da pomisli da će uskoro možda ostati bez muža.

I zaista, negde oko podneva pojavio se jedan od četvorice polinskih lekara.

- Da li je ovo kuća porodice Vranjić? - pitao je na odškrinutim vratima Elizabetu.

- Da. A vi ste?

- Ja sam doktor Mirko Step. Mislim da vam je to majka... - zbunio se lekar, ali kao da za to ne mario.

-Zapravo, ja sam došao da pregledam pacijenta.

- O, vi ste taj doktor! - nekako sa radošću u srcu pozdravila ga je Elizabeta poželevši mu dobrodošlicu.

- Dakle, uđite, uđite slobodno.

Mirko je nekako nesigurnim korakom ušao u Banetov dom.

- Izvolite, sedite - ljubazno mu je je bilo rečeno od strane prelepe devojke, čije su se riđe lokne spuštale preko njenih grudi.

- Jeste li za neko piće?

- Može čaj - odgovorio je Mirko koji se uz Elizabetinu pomoć osećao prijatno.

- A, evo i moje majke Jelisavete. Pretpostavljam da ste se već upoznali.

- O, dobar dan! Dobar dan, gospođo - naklonio se Mirko.

- Vi ste jutros bili kod mene u vezi vašeg muža, i evo mene malo ranije s obzirom na to da sam završio sve poslove do sada.

Nastala je tišina. Jelisaveta kao da je sakupljala snagu da progovori.

- Da, radi se mome mužu. Znete on je teže bolestan, a noćas nije ni oka sklopio silno kašljući.

- Pa, gde je on... Mislim, došao sam da ga pregledam?

Ponovo se zbunio visoki čovek srednjih godina koji je, inače, bojom glasa Elizabetu podsetio na Karla. Jelisaveta nije ništa rekla tako da je tišina opet postala usiljena. Mirko se osetio kao da ga odmeravaju. Ispitivački pogled Elizabetine majke, koja je bila desetak godina starija od njega, skoro mu se zario u um. No, taj tren je trajao toliko kratko da gospodin Step nije ni stigao da se oseti neprijatno kada su usledile Jelisavetine reči.

- Pođite sa mnom. Moj muž trenutno leži u krevetu. Znae obično odmara u ovo vreme.

- On je inače na nogama? Mislim, nije vezan za postelju? - pitao je doktor.

- Da. Kreće se po malo, po kući i dvorištu. Ponekad ode čak i do kafane. Moj stari vredni potrčko! - Jelisaveta ih je oboje zasmejala pokušavajući da se rastereti brige dolaskom doktora.

- Bane, stigao je lekar! - uzviknula je najavljujući Mirka, koji se, popevši se uz stepenice koje su vodile do prvog sprata i Banetove sobe, osećao malo uzbuđeno.

- O, doktore, kojim dobrom? - našalio se Elizabetin otac videvši na vratima doktora.

- Došao sam da vas pregledam. Da mi vidimo šta je to? - sa osmehom na licu ljubazno je odvratio gospodin Step. Međutim, već u narednom trenutku videvši Baneta bledog i svog skrhanog, Mirko je promenio izraz lica.

- Ne valja, doktore, ne valja - nekako tužno je prokomentarisao ovaj doktorov gest Bane počevši da kašlje.

- Da vidimo mi to, možda možemo pomoći! - kazao je Mirko ušavši u sobu sa Jelisavetom. Njih troje je nastavilo razgovor u vezi bolesti koja je pretila da će doći glave ovom nekada bogatom industrijalcu. Prošlo je skoro petnaest minuta od kako su se Banetova vrata zatvorila i Elizabeta je, spremivši čaj za gospodina Step, sa nestrpljenjem očekivala vesti o svome ocu. Sedela je sama za stolom u prizemlju kuće, u dnevnoj sobi. Kroz glavu joj je prošla misao da nikako ne bi volela da Bane umre, a da ona pre toga definitivno ne padne u zagrljaj strancu. Ubrzo se odozgo začula škripa parketa i devojka je znala da je Mirko završio pregled. On i njena majka su se pojavili na stepenicama.

- Izvolite čaj - rekla je Jelisaveta kad je ponovo sišla dole.

- Hvala - tihim glasom progovorio je doktor.

- Šta kažete, gospodine? Kako je moj otac? - pitala je Elizabeta. Mirko je ćutao. Kao da je pokušavao da ćutanjem kaže o čemu se tu radi, ali pitanje je ponovila i Jelisaveta.

- Recite nam istinu, doktore. Ima li neke nade?

Mirko je izgledao prilično pokunjeno i neraspoloženo. Kao da je hteo da svojim ponašanjem najavi da stvari sa Banetom nisu nimalo dobre. U trenutku ga je ponovo u njegovom ćutanju prekinula Elizabetina majka.

- Mi smo spremne da znamo istinu. Molimo vas, recite nam je.

Lekar je primetio suze u očima ove žene koja je izgleda predaleko otišla sa svojim ubeđenjima i očekivanjima u vezi muža. Mirko je sačekao još nekoliko trenutaka da se njih obe, a naročito Jelisaveta, priberu i ako je to

moguće same nazru odgovor koji je bio već očigledan. Ipak, Banetova žena, ispuštajući iz srca pomisao da će njen muž živeti još dugo, kroz plač je rekla:

- Pa, recite nam. Što ćutite?

Mirko je uhvatio za ruku.

- Teško je bolestan, draga gospođo - progovorio je blagim i umirujućim glasom.

- Ima li pomoći? - progovorila je bezuspešno pokušavajući da shvati činjenicu da Bane neće još dugo. Doktor Step je odlučio da bude iskren.

Dostojanstveno i ubeđen u svoje mišljenje izjavio je:

- Može umreti svakog časa ako bolest preovlada. U najboljem slučaju živeće možda još godinu.

- Oh, bože! - rasplakala se Jelisaveta, gotovo kukajući dok su se suze pojavile i u Elizabetinim očima.

- Nemoj, majko - rekla je tiho. - Čuće te Bane.

Jelisavetu je u tom trenutku uhvatila nesvestica od silnog uzbuđenja, tako da su je doktor i ćerka spustili na ležaj koji je bio u sobi. Elizabeta je i njoj sipala čaj i donela joj nekoliko kocki šećera po preporuci gospodina Stepa.

- Smirite se, gospođo, polako.

Dok je ona bila u izvesnom odsustvu svesti oblivena hladnim znojem, doktor je držao za ruku.

- Majko, majko! - uzbudila se i njena ćerka trudeći se da bude od što veće pomoći.

- U redu je, Elizabeta. Bolje mi je.

Pridigavši se iz ležećeg položaja popila je još malo čaja. Bila je svesna da je izgubila rat koji je vodila sa sudbinom i da je dobro platila sve to negiranje Banetove ozbiljne bolesti, kao i da se sada, kao po kazni, nalazi tu, nezaštićena pred njegovu smrt. Ipak, drugačije nije ni mogla, a ni htela, borila se za svoga muža svim svojim bićem što je izgleda i običaj u ovakvim situacijama. Mirko je hteo da se uveri da je Jelisaveti bolje pa da se polako oprosti od njih. Lagano se vratio na stolicu i popio čaj. Osećao se nekako nelagodno. Zapravo imao je utisak da je raspršio iluzije jedne žene koje su možda bile od koristi i bolesniku. Ali sama Jelisaveta je tražila istinu i šta je on mogao. U nameri da najavi svoj odlazak, pogledao je na časovnik izvadiвши ga iz džepa, promeškoltio se malo na stolici, nedvosmisleno pokazujući svojim ponašanjem da bi uskoro otišao, a onda je posle nekoliko desetina sekundi ćutanja, koje su svima u sobi bile neprijatne, rekao:

- Vreme je da krenem... Mislim...

Ponovo je njegova trapavost, koja je sada postala očigledna i Elizabeti i Jelisaveti, došla do izražaja.

- Dobro, dobro... - nadovezala se Banetova žena, shvatajući komplikovanost situacije u kojoj je bio gospodin Step, koji je u njihovu kuću samo doneo loše vesti, a nimalo pomoći koja se od njega očekivala. No, on nije bio zato kriv i bilo je jasno da se baš zbog tog apsurdna oseća vrlo nezgodno.

- Dozvolite da vas pitam... - pokunjeno se obratio Jelisaveti. Mirko kao da je hteo da nastavi kada ga je ona preduhitрила:

- Recite slobodno!

Lekar je na trenutak video u njenim očima blesak nestajuće nade koja je živela u njoj do pre samo nekoliko desetina minuta.

- Mislio sam... Ovaj... Hteo sam reći, ako dođe do većih bolova kod Baneta mogu vam obezbediti... Zapravo davati vašem mužu ampule morfijuma.

- Mislite da bi tako nešto moglo da se desi? - pitala je Jelisaveta koja je ovakvim mogućim ishodom bila dotučena.

- Ne mora da znači, ali bolovi bi pred sam kraj mogli da se jave.

„Znači kada dođe do bolova, smrt je već na pragu!“, pomislila je ova iznurena žena. Mirko je gledao i osećao se kao da je dolio ulje na vatru.

- Ako dođe do tako nečega, zvaćemo vas u svakom slučaju - osećajući životnu osujećenost i veliki jad i bol u srcu odgovorila mu je lomeći prste Jelisaveta.

Mirko je krenuo ka vratima i napustio dom Vranjića osećajući se bedno i razmišljajući o prolaznosti života i njegovom neminovnom i ne tako retko ružnom kraju. Jelisaveta i Elizabeta su se zagrlile ostavši same u dnevnoj sobi. Ćerka kao da je nekako pridržavala majku koja je izgleda shvatila da je njen suprug ispravno postupio kada je nju odredio za njegovog zamenika. Tada se ta sirota žena, koja jedva da je imala pedeset, ponovo rasplakala.

- Šta ćemo mi kada Bane ode? Šta ćemo? - jerala se ćerci.

- Polako, majko. Za neku godinu moja dva brata će stasati i zameniti oca - bila je iskrena Elizabeta.

- Bane nas je obezbedio što se materijalnog statusa tiče i što se tiče novca imamo ga dovoljno za spokojan život - nastavila je potom, pokušavajući da majci predstavi činjenicu da je smrt njenog oca prirodna i da njegov gubitak, barem što se tiče udobnosti življenja, ne bi trebao da utiče toliko loše na njih.

- Uostalom, majko, ostajemo ti mi - nekako je iznela sa težinom u srcu Elizabeta svoje mišljenje.

- Ah, kćeri - pribrano ovoga puta i sa nekom novom snagom u srcu rekla je Jelisaveta.

- Predosećam da ćeš i ti otići uskoro. Ostaju mi samo sinovi. Zar ne?

Elizabeti se učinilo da se u njenoj porodici, a i u njenom ličnom životu, okreće nova stranica, da otpočinje neko novo doba. Bilo joj je jasno da želi

da napusti svoj dom i ode sa Karlom, i ta težnja je imala onu tužnu stranu da možda zauvek odlazi od kuće. Pomislivši na ovo nije htela da odmah, barem ne u ovom trenutku, saopšti svoje namere u vezi sa strancem već je ponovo zagrlila Jelisavetu rekavši: - Majko, u životu se sve menja i on je izgleda prolazan kako mi se u ovom trenutku prvi put učinilo istinitim. Kažem ti, uskoro će moja braća odrasti i gotovo sigurno dovesti žene u tvoj dom, a ti ćeš, sigurna sam, dočekati i unučad od njih, Banetove naslednike.

Jelisaveta se nasmejala kraičkom usana na ove poslednje Elizabetine reči.

- Unuci kažeš! - rekavši ovo osmeh joj se proširio po celom licu. Nasmejala se i Elizabeta.

- Biće još radosti u tvom životu, draga majko, videćeš!

Pronašavši odgovor za svoj očaj vezan za muža u onome što je čula od ćerke, a o čemu nikada nije razmišljala kao o stvari koja će postati novi razlog njenog života i borbe, zamenjujući ljubav prema Banetu ljubavlju prema deci svoje dece, Jelisaveta se nekako pribrala i u mislima ponovo stala na one svoje snažne noge, čiji bi koraci na putu za koji je čula od ćerke i koji je u trenutku prihvatila, trebalo i nju da isprate sa ovoga sveta. Kao da joj se ponovo ukazao životni smisao koji je toliko dugo zanemarivala, ulažući svu svoju energiju u muža. „Moja dva sina su zaista već skoro odrasla, pogotovo stariji, a ako Elizabeta i ode za još koju godinu, koju ću, sigurna sam, ako treba i sama izneti na leđima, već ću imati dva prava mladića koja će mi zaista ulepšati starost“, razmišljala je Jelisaveta prevrćući po prstima svoju bisernu ogrlicu i nadajući se potomstvu svoje dece. „Oh, da je sreće da i Bane to doživi...“, pomislila je sa dosta tuge ova žena.

Elizabetu je već u sledećim trenucima okupirao plan koji je imala da ostvari, a koji se ticao Ivana. Bilo je skoro dva sata popodne i nekakvi sivi oblaci su se pojavili na zapadu zajedno sa vetrom koji ih je donosio, kako je izgledalo, baš u Polin. „Biće kiše uskoro!“ pomislila je Elizabeta, nameravajući da u što skorije vreme, ako je moguće još pre večeri, poseti Ivana. Njena majka je ponovo otišla u Banetovu sobu kome je izgleda bilo bolje i koga su napadi kašlja barem na kratko ostavili na miru. Brižno mu je stavljala hladne obloge na čelo po uputstvu doktora, a temperatura koju je Bane imao prethodne noći se vratila u podnošljive granice.

- I šta kaže gospodin Step, naš cenjeni lekar! - pokušao je da započne još jednu od svojih, na vlastiti račun šaljivih priča o bolesti. Jelisaveta se tiho nasmejala, međutim, izgleda da nije uspela da sakrije istinu od svoga muža, sa kojim je imala toliko prisan odnos da su bukvalno znali šta ko misli. Bane se takođe kroz kašalj nasmejao.

- Tako ti je to, mila moja! - nastavio je sa humorom pričajući ironično, ali pozitivno.

- Jedni dolaze, a drugi odlaze.

Jelisaveta kao da je poželela da se ne razdvaja od Baneta. U njeno srce kao da se ušunjala neka bajkovita pomisao da zajedno napuste ovaj svet, ali već u sledećem momentu je shvatila da je potrebna sinovima i, prihvatajući šalu, naslonila se na rame muža dok je sedela pored njega u krevetu.

- Ne dam ja tebe nikom! Da, da. Nema ti spasa od mene dragi moj!

Bane se malo uozbiljio. I sam je znao da neće još dugo, a kako je iz ženinog pogleda uspeo da sazna, bio je u pravu. Barem mu je bilo jasno da lekar nije konstatovao nimalo ohrabrujuće vesti o njegovom zdravlju. Onda je odjednom skrenuo temu na ćerku i Karla.

- Samo da se Elizabeta skrasi! - rekao je malo glasnije, pridižući se iz ležećeg u sedeći položaj.

- Ipak bih hteo to da dočekam! - rekao je kao da se zavetuje da će živeti dok se njihova mezimica ne uda.

- Misliš da će to ipak biti Karlo? - pitala ga je Jelisaveta.

- Hmm... Imam osećaj da ću doživeti barem njenu veridbu - nekako siguran u sebe i očigledno verujući u reči koje je izgovorio, odgovorio je Jelisaveti.

- Držim te za reč! - rekla je Jelisaveta sa nekoliko suza u očima, koje ipak nisu potekle, zagrlivši Baneta i ponovo osetivši njegovu toplinu, sigurna da će održati obećanje koje je dao, kako sebi tako i njoj.

Za to vreme, zaboravivši skoro sve što se danas desilo u vezi njenog oca, Elizabeta se već uveliko spremala da se prošetala do Ivana. Ponovo je ona sila, koja je bila nešto novo u njenom životu, obuzela i ona je duhom bila kao u nekom velikom dvorcu na nekom ostrvu gde samo on postoji, gde se izvode izvesni rituali koji dovode do posebnog raspoloženja i stanja svesti, i gde pripada Karlu svom dušom i telom.

Nije se nimalo upadljivo obukla baš u inat Ivanu, kojeg je izgleda konstantno počela da mrzi. Odlučila je da ga poseti u najružnijoj haljini koju je imala. „Neću mu dozvoliti ni da me pipne, a na kraju ću od njega napraviti gradsku svinju!“ razmišljala je strogo u sebi. Takođe, planirala je kako sve to da sprovede u delo. Način da sve ostvari joj se stvorio u umu kao da joj je neko sve šapnuo. „Karlo, Karlo. Đavolčiću mili!“, ponovo su joj se pokrenule misli ka strancu i ka konačnom sjedinjenju sa njime, a onda ponovio osećaj ljigavosti prema samoj sebi. Taj osećaj bio je u vezi sa Ivanom koji joj se učinio odvratnijim nego ikada do sada.

Trebalo joj je oko desetak minuta da dođe do Ivanovog doma gde se on od jutra izležavao u krevetu nemajući ni najmanju nameru da se tog dana pokrene iz njega. Elizabeta je zastala pred kapijom videvši u dvorištu dve slične kućice. „I šta sada?“ pomislila je. „Prokletniče u kojoj si kući od ove

dve?“, pitala ga je u sebi besna, pokušavajući da se na taj način isprazni u nameri da učini ono što je dogovoreno i isprlja tim postupkom ruke.

Ivanu se gotovo u istom trenutku na onaj bolestan način javila njegova sopstvena misao protiv njegove volje rekavši mu: „Elizabeta te čeka ispred kapije! Diži se i spremaj što pre!“ Mladić je, kao i uvek shvatajući ovakve misli kao izvesne poruke, odmah skočio iz kreveta. „Evo me, mila moja, samo da se obučem i umijem!“ Elizabeta je oslušnula i primetila da se iz jedne kuće čuje buka. Zatim je sačekala još koji tren razmišljajući da li da uđe u tu kuću ili u onu u kojoj je vladala tišina, a u kojoj je bio Ivan. Na kraju, posle otprilike minuta stajanja ispred kapije, bilo joj je svejedno gde će, osmotrila je teren i znala je tačno šta će da govori i kako da se pretvara da je postala nečija devojka. Otvorila je vrata. Bukvalno u istom trenutku napolje je izleteo Ivan. Bio je koliko iznenađen toliko i oduševljen, a to je bilo previše. „Mila moja Elizabeta!“ pomislio je, a onda je ponovo sam sebi onako podvojeno rekao: „Došla je da ti postane devojka!“

- Zdravo, Ivane! - rekla je gospođica Vranjić mašući Ivanu. Ovaj pak nije znao šta da radi i onaj deo ličnosti koji je već bio pod jakim uticajem ludila je izgleda preuzeo vlast u njegovom ponašanju. Na verandi na kojoj je bio, podigao je uvis obe ruke i uzviknuo neke nerazumljive reči koje je trebalo da znače: „Lepota lepota!“

- Momenat, momenat, gospođice! - počeo je da se ludira, onako zanesen, umišljenim providenjima koja su ga pratila već duže vreme.

- Nemojte se pomerati i ostanite na svome mestu! - rekao je potom glumeći nekakvog klovna veseljaka koji je već počeo da nastupa na sceni. Elizabeta se nasmejala, i to iskreno, jer je Ivan zaista svojom mimikom bio pomalo smešan.

- Da, da! Ostanite tačno gde ste, i ne pomerajte se!

- U redu! - smešila se devojka kojoj je izgleda palo na pamet da bi sve ovo moglo da bude i zabavno.

- Odmah se vraćam! Samo jedan tren i već sam tu pred vama! - praktično je otpevao ove reči Ivan, koristeći pri tome jednu Elizabetinu omiljenu melodiju. Zatim je na nekoliko sekundi ušao ponovo u kuću da bi se pojavio sa brošem koji je toliko dugo nameravao da joj pokloni.

- Izvolite! Izvolite! Ahahahahaha!

Upadljivo je poput nekog šimpanze prišao devojci dok se levom rukom češkao po glavi, a desnom nudio poklon.

- Izvolite! Ahahahahaha! Lepota lepota!

- A šta je to? - pitala je začuđeno devojka koja se nije sećala njihovog dogovora o poklonu.

- To je... Ovaj... Kako da kažem... - glupirao se Ivan namerno zamuckujući.

- Ma, lepota lepoti! Kažem ja.

Elizabeti je broš privukao pažnju jer je bio zaista prelep. Na trenutke joj je bilo i milo. Zapravo, može se reći, da ju je Ivan zaista obradovao i zadivio svojim malim umetničkim delom.

- Od belog zlata je pretpodstavljam? - pitala je Elizabeta i dalje odmeravajući poklon u koji je, na neki mističan način, bila upijena izgleda sva ona energija koju je mladić ulagao ne bi li se približio ovoj devojci.

- Ne, to je platina - malo se uozbiljio Ivan.

- A kamenčić? - i dalje je bila zabezegnuta gospođica Vranjić.

- To je kamen ljubavi, posvećen samo vama. Inače, zove se *lapis lazuli*.

- Pa, lep je poklon. Drago mi je - na trenutak je zastala Elizabeta.

- Zaista mi je drago! - ponovila je poslednju rečenicu, dodajući pitanje o poreklu broša.

- Vi se ne sećate? - smeškao se sada već mnogo razumniji i dosta trezveniji.

- Ne sećam se? O čemu se radi?

- Pa, imali smo dogovor da vam napravim neki poklon u svojoj radionici! - kazao je Ivan dojmeci se kao nekoga ko stoji na svojim nogama i ko ispunjava sve kriterijume kavaljera, i to sve posle vlastitog glupiranja koje je takođe bilo simpatično.

- A! Da, sada se sećam - nasmejala se i dalje se diveći brošu i razgledajući ga sa svih strana. U srce joj se ušunjala neka milina jer nikada do tada u životu nije bila darivana od strane nekog svog udvarača.

- Znači li to da primete moj dar? - bio je izuzetno prijatan Ivan.

- Ako vi tako kažete.

Ivan je klimnuo glavom nekoliko puta. Njih dvoje se osetilo nekako srećno i neka čudna zajednica njihovih bića je iznenadila Elizabetu.

- Primam poklon! - klimnula je i ona glavom, nekim svojim delom zaboravljajući na Karla. Onako zaneta, osećala se kao da nije na zadatku već da zaista pruža nekome svoju devojačku ruku.

- Hoćete li da prošetamo zajedno? - pitala je čudeći se sopstvenim osećanjima, i bilo joj je jednim delom krivo što nije obukla lepšu haljinu.

- A gde mislite da šetamo? U ovom sumornom gradu se niko ne šeta.

- Pa, ne znam. Možda ti Ivane imaš neku bolju ideju?

- A mogu li i ja vama da se obraćam sa ti? - razgaljena srca udvarao se mladić ne skidajući osmeh sa lica.

- Možeš ako hoćeš.

- Hm, da razmislim!

Ponovo je provukao nit šale kroz razgovor rekavši: - Hoću!

- Nego nećemo valjda sve vreme stajati pored kapije? - pristajući na Ivanov osmeh i odobravajući ga, kazala je devojka. Ivan je ozbiljno pogledao. Bilo

je dosta talasa zdravog rezonovanja kod njega jer je smatrao da se sve ono što je naumio ispunjava napokon, tako da više nije bilo potrebe za imaginacijama.

- Evo, ja vas pozivam na kafu!

- Na kafu? - začudila se devojka kojoj ovaj predlog na drugi pogled i nije zvučao tako loše. Takođe, čudila se i samoj sebi što se, uprkos svojim očekivanjima i namerama, kao i malopredašnjim emocijama, uz Ivana oseća zadovoljno i malo uzbuđeno.

- A, gde ti misliš da popijemo kafu? - praktično je prvi put davala znake mladiću da treba ozbiljno da nastavi sa udvaranjem.

- Pa, možemo kod mene!

Elizabeta je pognula pogled i smešila se zadubljena u jedan kamenčić na zemlji. U levoj ruci čvrsto je držala broš, a ono što je shvatila jeste da se pred njom otvaraju još jedna vrata, vrata koja su vodila u nešto novo, i kako je i sama nekoliko desetina sekundi ranije pomislila, interesantno. Bila je preplavljena emocijama koje su, za razliku od onih koje je osećala prema strancu, bile mnogo svetlije i nekako prirodnije.

- I, hoćeš li se skloniti sa kapije kako bih mogla da uđem? - dajući odušak svojoj ženstvenosti i neočekivanom razvoju događaja unela se u lice Ivanu. Ovaj pak samo što je nije poljubio u tom trenutku. Gotovo refleksno je pomerio glavu nekoliko santimetara prema njoj, kao da se znaju poodavno i sada treba po ustaljenom običaju da se poljube. Elizabeta se nasmejala, naglo zakoračivši unazad. Oboje su se smejali, a ona se čudila koliko Ivan u stvari može da bude izazovan.

- Izvoli. Uđi! - progovorio je napokon zadubljen u njene riđe lokne i plave oči.

- Pa, pomeri se da bih mogla!

- Ah, da! – rekao je Ivan i pomerio se sa kapije.

- Napokon si se sklonio... I da uđem?

- O, da, naravno. Izvoli!

Ivan se češkao po glavi gledajući Elizabetu kako ga mimoilazi i okreće mu leđa.

- Da idem tamo odakle si ti izašao?

- Da... Da.

Ivan je požurio da je prestigne ne bi li joj otvorio vrata. Pomislio je da možda i nije morao ovo da uradi jer je ona bila, kako mu se činilo, spremna da to učini i sama. Ušli su.

- Lepo je ovde. Skromno, ali lepo - kazala je devojka razgledajući dnevnu sobu koja je bila jednim zidom odvojena od kuhinje sa kojom su je spajala vrata.

- I ti ovde živiš sa ocem? - pitala je Elizabeta Ivana, skoro totalno preuzevši inicijativu u tome ko se kome udvara, vrteći se, šireći ruke i razgledajući.

- Da, moj otac se, inače, zove Petar.

- I kako se slažete?

- Uglavnom dobro... No, hoćeš li da sedneš?

- A gde?

Ivan se nasmejao.

- Evo, na primer, ovde za stolom- rekao je potom i sav radostan nastavio.

- Kakvu kafu piješ Elizabeta?

- Slađu i jaču! - odgovorila je devojka, udobno se smestivši u stolicu.

- Evo me samo da stavim džezvu sa vodom da provri.

Ivan je na trenutak nestao u kuhinji.

- A kakvu ti kafu piješ? - raspoložena za ćaskanje pitala je devojka, koja je izgleda odlučila da se zaista zabavi sa Ivanom, kada stvari stoje već onako kako stoje. U tom trenutku nije razmišljala o tome da će praktično morati da zarije nož u leđa svom udvaraču, već je bila opuštena, predavši se sva igri koju je igrala.

- Slatku, takođe - iz kuhinje se začuo mladić kome je bilo toliko milo oko srca, da se gotovo osećao isto kao one noći kada je plesao na kiši. Iz radionice se čula buka, a misli koje su mu prošle kroz glavu, dok je kuvao kafu, bile su da je dobro što Petar radi jer Elizabeta i on mogu na miru da se druže sami.

- A jaču ne?

- Pa, kuvam jednu kafu za nas oboje.

Nasmejala su se dva mlada bića, koja zajedno kao da otpočinju nešto bitno u svojim životima. Bar je Ivan imao taj dojam.

- Evo, gotovo je - vratio se mladić u sobu, noseći poslužavnik sa dve šoljice i džezvom kafe.

- Piješ vruću, ili čekaš da se ohladi? - i dalje raspoložena za igru udvaranja reče Elizabeta, uvijajući jednu loknu u kosi.

- Pa, sačekam par minuta.

- Ja odmah počinjem. Srk po srk. Ohladim je tako.

Elizabeta je sva kiptala od devojaštva i raskoši mladosti.

- Nije loša! Moram da priznam - rekla je potom.

- Izvrsnu kafu, bre, kuvaš Ivane!

Mladić se smejaao uživajući u Elizabeti koja nikada do tada nije bila toliko prisna i slobodna sa njim. Zapravo, bila je bukvalno provokativna, i on kao da je sve prepustio njoj. U tim trenucima ostavilo ga je ono njegovo ubeđenje da mu je predodređena kao i sve u vezi sa Karlom. Jednostavno,

Ivan je tada uživao u, po njemu, više nego zadovoljavajućoj pažnji koju mu je Elizabeta poklanjala.

Ona, pak, kao da je izbrisala granicu između planiranog i onoga što se dešava. Kao da nije ni primetila da se previše opustila u odnosu na plan. Zapravo, ono što je bila činjenica jeste da ih je delio samo korak do fizičkog kontakta, a ona je u toj atmosferi uživala. S druge strane, Ivan se izgleda nije usuđivao da pokrene stvari tim tokom, barem ne za sada, dok je opet sa druge strane dozvoljavao svojoj izabranici da, ukoliko hoće, dođe i do toga.

- Šta ćemo mi sada, stari moj? - pitala ga je Elizabeta koja se očigledno previše opustila. Mladić se nasmejao: - Kako to misliš šta ćemo?

- Pa, kad popijemo kafu, šta posle?

- Ne znam. Šta bi ti?

- Uh, to je veliko pitanje! - šalila se devojka, njišući se na stolici.

- Ja bih nešto lepo da se desi!

Ivana kao da su ove reči uplašile. Nije hteo da postavi pitanje: „Šta to?“ nego se samo osmehnuo nadajući se da će se stvari rasplesti same od sebe.

- Ne zanima te šta? - bila je uporna Elizabeta, preuzimajući inicijativu u njihovom odnosu. Ivan je ipak rekao.

- Zanima me. Šta?

- Pa, ovaj... Mislim... Znaš nas dvoje... I kako to već ide...

- A to! - uzbuđeno je povisio ton Ivan.

- Pa, moglo bi. Ako sam te dobro shvatio.

- Dobro si me shvatio, dobro si me shvatio!

- Hoćeš da kažeš da bi ti htela da ja i ti postanemo nešto više od drugara?

- Da! - nedvosmisleno je odgovorila Elizabeta, trljajući vrh nosa desnim kažiprstom.

- Na primer, momak i devojka?

- Ne, na primer, nego baš to.

Ivanu kao da je srce poletelo u nebo.

- Kako ti kažeš, draga - rekao je tiho i bojažljivo.

- U redu, dragi!

Elizabeta se sada već umiljavala Ivanu, dok on kao da nije bio spreman na to da se stvari razvijaju tom brzinom. Postao je napet, a ta napetost je postala očigledna posle nekoliko razmenjenih rečenica sa Elizabetom. Naime, mladić se zbunio i izgubio onu eleganciju u ponašanju koju je imao jedno vreme.

- Opusti se Ivane. Šta ti je?

Njemu se, pak, na licu pojavila ukočenost koja je ličila na osmeh. „Šta mi je? Stvarno, šta mi je?“ ponavljao je u sebi, nezadovoljan time što ne ide u korak sa svojom gošćom. Ona je na trenutak zastala odmerivši ga.

- Ako ti ne odgovara tempo, možemo i da usporimo! - kazala je potom Ivanu kome kao da su ove reči donele olakšanje.

- Evo, kada popijem kafu, ja odmah idem, a ti razmisli o svemu pa se vidimo u gradu... Možda smo zaista malo prebrzo krenuli.

- Kako ti kažeš gospođice! - mladić je pokušao da se vrati u igru.

- Ti petkom izlaziš u „Maestro“?

- Da. Hoćeš tamo da se vidimo?

- Da. Mogli bismo tamo da izađemo na čašu vina. Na primer, sutra.

- Dogovoreno! - radosno će devojka koja je popila i zadnji gutljaj kafe. Zatim je ustala i stala ispred Ivana tako da je njegovo lice bilo između njenih bokova i grudi.

- I, šta kažeš, Ivane? - pomalo je provocirala mladića, stojeći blizu njega. On je pak prikupivši snagu i vrativši samopouzdanje rekao:

- Pa, lepa si, Elizabeta.

Ona se zanosno zanjihala tako da je Ivan pomislio da će mu se spustiti u krilo. Međutim, devojka se još jednom nasmejala, prvi put malo stidljivo, i svojim narednim pokretima najavila je svoj odlazak.

- Ideš? - pitao je domaćin, nekako se osećajući žalosno što nije prihvatio Elizabetinu igru intenzitetom koji je ona, kako mu se činilo, nametala.

- Znači, sutra u „Maestru“ na čaši vina?

- Da - potvrdio je Ivan.

- Ti častiš - rekla je devojka, polako se približavajući vratima sobe sa namerom da ode.

- Ja častim. U redu.

- I, ja i ti... Mislim, mi smo od sada zajedno?

Ivan je ponovo upadljivo počeo da klima glavom, trudeći se da bude simpatičan.

- Onda, idem ja - otvorivši vrata rekla je Elizabeta. I Ivan je ustao sa stolice.

- Dozvoli mi da te ispratim!

- Nema problema, dragi - kao da se izvesnim delom ličnosti koga on nije bio svestan devojka rugala Ivanu.

- Krivo mi je što nisam upoznala tvoga oca.

- Ima vremena za to.

Nastavili su da ćaskaju do kapije polako se krećući.

- Pa, bilo mi je lepo kod tebe, Ivane!

- Drago mi je gospođice!

- Nema šta, ulepšao si mi dan.

- Ti si meni dala smisao životu! - uozbiljivši se rekao je mladić. Na trenutak je pomislio da možda nije trebalo to da kaže i time da neku novu dimenziju druženju koje se zasnivalo na šali i opuštenom udvaranju. Ipak, rekao je.

Elizabeta se uozbiljila čuvši Ivana. Na kapiji je pronašla isti onaj kamenčić u koji je gledala kada je dolazila. Ponovo se zadubila u njega dok su oboje ćutali.

- „Pa, Ivane!”, rekla je, osećajući kao da je proteklih pola sata koje je provela kod njega bila neka vrsta izleta u njenom životu, i kao da je ona nečija žena koja rado sa njime vara svoga muža. Tada se, kao po nečijoj naredbi, ponovo pojavio smešak na njenom licu i ona je pogledala mladića upitavši ga: - A u koje vreme mi to treba da se nađemo?

Ivan se takođe nasmejao tome da jednu od najglavnijih stvari nisu ugovorili.

- Pa, kada tebi odgovara? - rekao je, takođe kroz smeh.

- Na primer, u pet popodne. Može?

- Naravno, naravno. Sutra u pet popodne ja i ti idemo na čašu vina u „Maestro“.

- I ti častiš! Zapamti!

VIII

Elizabeta je oprostivši se od Ivana krenula kući. Oblaci koji su bili na zapadnom horizontu su prekrili Polin, vetar je postao još jači i sitne kapi kiše su počele da padaju na devojkicu koja je ubrzala korak ne bi li izbegla pljusak. I zaista nekoliko minuta posle njenog ulaska u dom, na Polin se sručilo pravo nevreme. Olujni vetar i krupna kiša naterali su sve njegove građane pod krov. Ivan je bio siguran da je Elizabeta izbegla nevreme stigavši kući pre njega. Njegova psiha je bila apsolutno pod utiskom onoga što se događalo za vreme njenog boravka kod njega. Može se slobodno reći da se ona njegova ukočenost koja se u nekoliko momenata javila dok se družio sa Elizabetom, tek sada razvila u onaj deo Ivana koji je bio lud. Očekivali bismo da je bio sretan, ali u njegovom umu se odvijala neka vrsta drame. Naime, on je skoro sasvim ustuknuo od pozitivnih osećanja i one miline koju je osećao dok je gošća bila kod njega, a umesto njih neka se zebnja uvukla u njega i on kao da je, na svoj specifičan način, slutio u izvesnoj meri da ono što mu je Elizabeta ponudila nije moglo tako jednostavno i odjednom da se desi. „Ima tu nečega što mi nije jasno?“ razmišljao je. „Šta je to što je uticalo na nju da mi praktično u trenutku priđe toliko slobodno i, kako mi se čini, previše zavodljivo. Toliko dugo nisam mogao ni delić od onoga što mi je sada ponudila da osvojim. Čak, od kada se pojavio Karlo, izgubio sam i ono malo pažnje koju mi je ukazivala. A sada odjednom... Ipak to sam i očekivao...“ Ivan je upravo u trenutku kada mu je Elizabeta, po njegovom

mišljenju, zaista postala devojka, počeo da sumnja u sve ono za šta je smatrao da je jasno samo po sebi. A to je - da i ona i on sasvim dobro znaju da su predodređeni jedno za drugo. „Možda i nije tako. Možda sam preterao u svojim razmišljanjima u vezi moje voljene i pripisao joj stavove i stremljenja koja nisu njena... Ili, možda sve ovo ima veze sa tim prokletim strancem?“ zapitao se. Mladić je počeo da se nervira jer je nošen nekom svojom intuicijom, koja je bila pomućena njegovim ludilom, došao do toga da se Elizabeta danas samo igrala njime, i da će ga, po nekom njenom planu, ostaviti na neko vreme. Kao da je njena današnja poseta bila još jedna od zamki koje mu postavlja pred njihovo konačno spajanje. „Veštica! Odlučila je da me isproba... Jedino se brinem da taj prokletnik ne upropasti stvar... Uf... Spreman sam da ga ubijem. Mogao bih da se opkladim da je to vrug koji dolazi svakih petsto godina ovde“, zaključio je. Ova poslednja misao je odjeknula u Ivanovoj duši kao stravična istina. „O, bože“, pomislio je i prekrstio se zaprepašćen i od tog trenutka fanatično ubeđen da je zaista u pravu.

- On je vrug! Vrug! Pravi đavo! - progovorio je glasno, nateran svojom novotkrivenom istinom koja je, kao munja sa neba, odjednom od pretpostavke postala činjenica u njegovom shvatanju. Počela je da ga hvata panika. Bio je zatečen utiskom da se odjednom našao u poziciji nekoga kome je predodređeno da, kao neka vrsta predstavnika, u ime svih osudi Karla, i da uz božju pomoć, koja mu je sada bila od veće važnosti nego ikada pre, učini da njegova izabranica bude istrgnuta iz njegovih kandži. „Pa, ja njega ne mogu ni da ubijem“, nastavile su se njegove misli, koje su se nizale jedna za drugom zatvarajući krug njegovog ludila, pretvarajući ga u nekoga ko se bori direktno protiv zla. Bio je toliko ponesen svojom spoznajom da je stranac vrug, da se u isto vreme u ogromnom intenzitetu iščuđavao i plašio, a i spremao za okršaj sa Karlom. „Nećeš moći prokletniče... Nećeš moći... Neće ti uspeti!“ praktično je počeo da mu pretili stiskajući desnu pesnicu kojom je udario malo jače u vrata. Onda je onako sumanuto klekao i ponovo se prekrstivši rekao:

- Bože, stavljam ti se na raspolaganje u ratu protiv nečastivog!
Zatim je pogledao kroz prozor u nebo i nastavio:

- Neka moja dela budu tvoja ruka u činjenju pravde u Polinu. Amen!

I dok je Ivan nastavljao sa svojim razmišljanjima, počevši da kuje planove kako da se suprostavi strancu i zaštiti Elizabetu, ona je ležala u svom krevetu i takođe se preispitivala razmišljajući o susretu sa Ivanom. „Čini mi se da i nije toliko skrenuo sa uma. Bio je prilično priseban danas i mislim da je dobro što se u nekoliko navrata blokirao u komunikaciji, inače ko zna šta bi bilo? Ne bih bila iskrena prema sebi, a da ne kažem da mi je

boravak kod njega nekako prijao. Ipak, on nije ni do kolena Karlu... Oh, Karlo!“ Odjednom Elizabetin svet se kao po zapovesti pretvorio u onaj koji pripada suživotu sa strancem. Osetila se prljavo i već u sledećem momentu joj se ponovo činilo da je Ivan neko uz čiju pomoć je samo težila svome konačnom cilju, neko ko nije vredan vedrine koju je uneo u popodne tog dana, koji je već bio na izmicaju.

Čudno je to kako ljudi doživljavaju iste stvari na različite načine. Šta je to što bi nam svevideće oko reklo da je istina, i u kojoj meri zabluda upliće prste u naše sagledavanje stvarnosti, za veliku je raspravu, ali ono što je toga dana u Polinu bilo očigledno jeste da su se dva sveta - Elizabetin i Ivanov, susrela udarivši jedan u drugi. Posle sudara Elizabetin je praktično nastavio svojim tokom, dok je svet njenog udvarača buknuo za još jedan veliki plamen čineći ga komplikovanijim i, iako zaokruženim, lucidnijim. Ono što se još može reći jeste da se kako kod devojke tako i kod mladića, stvar lomila oko stranca, oko čoveka koji je sa jedne strane bio nešto čemu se konačno teži, a sa druge sam đavo. Elizabeti je stranac bio zariven u srce kao neka vrsta dostojanstvene čežnje, a Ivanu zaboden u um kao sam Sotona.

Karlo je, globalno gledano, u duševnom smislu najviše izmenio živote ovo dvoje mladih ljudi. On sam pak stajao je kao neko znamenje kojem su se već mnogi u Polinu poklonili, dok su ga ostali bar poštovali. I iako su se skoro svi nadali da će stranac uskoro napustiti grad, on je ipak bio neka vrsta njegovog interesantnog znamenja. Svetleo je svojim energijom meštanima i skoro svakom predočavao bar delić onoga što bi bez njega bilo duboko skriveno, a što je, poput neke velike stvari, opravdano i odobreno od strane ovog čudesnog gosta.

Ana je u to kišovito predveče, još uvek na svetlosti dana, proučavala Jelkinu knjigu. Njena odluka da je nasledi, to jest da postane njena učenica, bila je čvršća nego ikada. Sama je, čitajući napisano, tumačila linije na svome dlanu, shvatajući da je izuzetno darovita za ono čemu se odjednom posvetila i zato je odlučila da tome posveti ostatak života koji je po onome što je zaključila iz dlana bio dug. Opet, to što je ova devojka usmerila svoju budućnost u pravcu vidovnjaštva, bilo je za ozbiljno razmatranje. Kako to da se plan o skromnom i povučenom životu u maloj kućici, posle smrti njenih roditelja, neočekivano i bez ikakvog nagoveštaja promenio u više nego ozbiljnu odluku da postane vračara? I da kao Jelka, u što skorijem roku, otpočne život pod trozubom stenom brinući se o već staroj baki koja više nije u stanju da zbog svojih godina sve postigne sama, a koja opet ima više znanja nego ikada ranije? Na ova pitanja bilo bi teško dati odgovor ako isključimo ono o čemu se tu zapravo radi, a to je sudbina. Opet, i sa njom

stvari kao da su nedovoljno jasne, i čovek ima neodoljivu i iskonsku potrebu da ih protumači i udene u neki uzročno-posledični niz.

Tako je i Petar, ne znajući za Elizabetinu posetu Ivanu, i završavajući posao u radionici, razmišljao o tome gde je početak a gde kraj onome što se dešava sa njegovim sinom. Nekako je mislio da se klupko njegovog života suviše zamrsilo ili, bolje rečeno, da se raspalo i da ga treba u izvesnoj meri raščiniti i dodatno razmotati da bi se naknadno dovelo u red. Taj čovek, kome je starost već kucala na vrata, odložio je negde u zaboravljeno sećanje pomisao, od koje mu se jeza uvlačila u kosti, da se život njegovog sina može završiti u ludnici, Naime, ta mogućnost bi bila toliki poraz za njega da je on praktično odbio da se suoči sa njom i razložno je proceni. Ali činjenica je da Ivanu nije ostalo još mnogo do praga posle kojeg bi Polin hteo da se zaštiti od njega i pošalje ga na takvo neko mesto. Takođe, činjenica je i to da je Karlu to i bilo u planu. On je već sve osmislio. I kako se praktično oko njega sve dešavalo onako kako on hoće, izgledalo je da bi ona strava, koja je preplašila Petra toliko da je zbog njene siline i gurnuo u podsvesno, mogla da se obistini.

Karlo je pak ovo veče bio uskraćen za odlazak u „Maestro“ zbog kiše koja je bila, kako se činilo, sve jača. Njene kapi su udarale o prozor sobe u kojoj je on sedeo zavaljen u omiljenu fotelju. Desna noga mu je bila prekrštena preko leve, a prsti na rukama u visini brade spojeni vrhovima. U čaši pored koje je bio prazan bokal bilo je nešto od onog vina koje je kupio od vlasnika kafane. „Mogao bih da pozovem Daru da napuni bokal“, mislio je dok je sa velikom pažnjom i užitkom slušao kišu.

- Daro! - začuo se odmah povik iz njegovog grla. Čuvši da je stranac zove, starica je odmah skočila na noge i odazvala se iz svoje sobe koja je bila, kao i gostionica, u donjem nivou hotela.

- Evo me odmah gospodar... Mislim, gospodine!

Ubrzo se pojavila pred Karlovim vratima i zakucala.

- Uđite, uđite!

- Dobro veče - progovorila je Dara pokorno.

- Šta mogu da učinim za vas? - pitala je potom ljubazno.

- Molim vas, donesite mi vino! - gotovo je naredio stranac, podigavši pri tome desnu obrvu ispod koje se nalazio na prvi utisak strog, ali u dubini mističan i moćan pogled.

- Evo, odmah - progovorila je uplašeno ova starica. Strah koji je ispočetka osećala prema strancu bio je neprimetan, ali je sada postao očigledan i njoj. Ipak, to je nije sprečavalo da zaista dobije onaj obećani višak novca i istovremeno pomalo uživa u inferiornom položaju, koji se ogledao u služenju nekoga ko je dostojan poštovanja.

- Još nešto bih vas pitao, gospodo! - u trenutku je zaustavio Karlo pre nego je izašla iz sobe.

- Da, izvolite, gospodine.

- Šta mislite o Ivanu, Petrovom sinu?

- Pa, ništa posebno. Običan mladić.

- A, da vam se možda ne čini da se on u zadnje vreme čudno ponaša?

Ukoliko ste uopšte imali priliku to da primetite, s obzirom na to da ga ne srećete često?

- Ne znam šta da vam odgovorim. Iz priča ostalih se može nazreti tako nešto, ali lično nisam ništa primetila.

- Sigurni ste u to? Razmislite malo.

- Ono što ja nazirem jeste da se izgleda zaljubio u Elizabetu... A ta devojka čini mi se da juri vas.

- Pa, možete li zaključiti nešto iz toga?

Dara je posle ovog pitanja bila zbunjena. Nije znala da li je stranac, po svom običaju, ponovo navodi na određeni zaključak koji se po njemu podrazumeva, ili je jednostavno pita nešto o čemu ona nije razmišljala.

- Vi ste mi, gospodine, rekli da gledam svoja posla... Ja zaista... - zbunjeno je govorila Dara.

- U redu, u redu - odmahnuo je rukom Karlo.

- Stavite bokal na sto - rekao je potom, a onda nastavljajući da plete mrežu oko Ivana dodao:

- Meni se pak čini da govorkanja oko njegove smetenosti nisu samo glasine ili zlonamerna ogovaranja.

Starica ga je pogledala pomalo začuđeno pomislivši da strancu smeta mladić zbog povezanosti sa Elizabetom.

- Meni je gospodine više nego poznato da vi odlično poznajete ljudski um - rekla je potom. - Ako i vi mislite da je Petrov sin skrenuo sa uma, to je verovatno tačno - nastavila je u iščekivanju daljih Karlovih pitanja.

- Bojim se da bi taj mladić mogao da mi pokvari odmor u Polinu zbog toga što se zaljubio u Elizabetu, dok ona, koliko mi se čini, a što ste i vi primetili takođe, juri za mnom! Što mene posebno opterećuje.

Dara je slegla zbunjeno ramenima, još uvek tačno ne shvatajući šta se od nje očekuje. Njen pogled je bio pomalo tup i situacija u kojoj se nalazila bila joj je vrlo neprijatna. Osećala je da nešto treba da kaže, ali jednostavno nije znala šta.

- Pa... Mogu li ja biti od neke pomoći? - izustila je nekako automatski, uspevajući da deluje prisebno u toku razgovora. Stranac je ponovo odmahnuo rukom, ovoga puta elegantno skupljajući prste iz raširene šake u

pesnicu, i to od malog prsta do palca. Ustao je iz fotelje, uzeo bokal i sipao vino u čašu. Tada je neočekivano skrenuo razgovor sa teme.

- Odlično vino! Nema šta. Jesam li vam rekao da me podseća na moj dom? Gazdarica nije znala da li treba da da komentar na postavljeno pitanje ili da nastavi o Ivanu. U sledećem trenutku učinilo joj se kao da stranac namerno pokušava da je zbuni insinuirajući nešto. I dok je stajala na vratima, bez saznanja šta joj je činiti, počela je da razmišlja da je nekako zavolela stranca. Zapravo, on kao da je davao smisao njenoj duševnoj pustoši, kao i njenoj pohlepi i tvrdičluku, njenim manama koje je Karlo uramljivao u određenu sliku koja daje smisao ovim, na prvi pogled manama njene ličnosti. Ipak, nije se usudila da pokaže svoju znatiželju u vezi pitanja koje joj je postavljeno, tako da je samo kratko rekla:

- Niste, ali ste mi dali do znanja dokle vaša privatnost može da se upozna.

- Tačno! Tačno! - uzviknuo je Karlo.

- Ah, moje vino koje se pravi u kacama, koje su od samog srebra, i od grožđa gaženog nogama najlepših devojaka.

Dara se čudila ovim strančevim rečima, pozelevši da je i sama svoju mladost provela kao jedna od pomenutih devojaka. Karlo je ponovo pogledao pronicljivo i ona je imala utisak da tačno zna o čemu ona razmišlja.

- No, možda ćete me jednom posetiti! Ko zna? - mistično je prošaptao stranac, pridigavši se lagano iz fotelje i krenuvši na trenutak svojim licem ka licu starice. Onda se vratio u prvobitan položaj, ponovo na svoj način prekrstivši noge i spojivši vrhove prstiju leve i desne ruke. Zavladao je tišina koja je trajala neko vreme i Dara je, kao i Elizabeta, osetila izvestan sladak užitek koji je poticao iz prisustva njenog gosta, jer joj je za vreme koliko je boravio kod nje iz korena izmenio život.

- Ali, da se mi vratimo Ivanu. Slažete se?

- Da, gospodine... Ali izvinite, ja još uvek ne mogu da spoznam šta vi očekujete od mene.

Karlo se uozbiljio i hladnim rečima, koje kao da su bile rečene u nekoj neshvatljivoj i nepojmljivoj melodiji, izjavio:

- Ništa za sada. Samo sam hteo da vam dam do znanja da i ja mislim da je taj momak zastranio umom!

Izgovorio je ovo glasno, a zatim skrećući pogled ka prozoru niz koji su se slivale kapi vode završio rečima: - Možete ići sada.

- Prijatno, gospodine.

U tišini u kojoj se čula samo kiša, starica se naklonila i napustila sobu. „Odlično vino! Zaista me podseća na dom“, razmišljao je stranac i zadovoljno gladio bradu. Moglo bi se reći da bi većini ljudi u ovakvim trenucima bilo dosadno i da bi bar težili duhom za nekim društvom,

međutim, Karlo je poput zmije bio hladan i miran, izvodeći neku samo njemu poznatu meditaciju prilikom koje su misli zaustavljene i u glavi vlada tišina. Posle nekoliko desetina minuta ovog čudnog mira dovršio je čašu vina, kojim je bio delimično omamljen, a zatim legao u krevet i ponovo počeo da gleda u prozor i sluša kišu zbog koje su opustele ulice Polina, čiji su se stanovnici polako spremali za noć koja predstoji.

Jutro su dočekali svi. Zadnjih nekoliko nedelja nije bilo smrtnih slučajeva u gradu pod trozubom stenom i zaneseni letom Polinjani su, bar neki, primećivali da ih sunce, koje se posle nevremena ipak pojavilo, greje. Ipak, neprimetan čemer i teskobna tmina bili su upadljivi svakom ko bi prošao ovim gradom. Posle dolaska Vranjića i Karla niko se u njemu nije duže zadržavao. Tek bi poneki putnik u razgledanju prošao Polinom i bivao odbijen njegovom energijom, poželevši posle eventualnog kraćeg predaha da ga napusti. Tako je ovaj grad živeo svoj život nekako odvojen od ostalog dela sveta, kao neko pusto, tmurno ostrvo, značajno udaljeno od kopna.

Sunčeva svetlost se već uveliko pojavila iznad planine, a nevrete koje je prošle noći besnelo za sobom ostavilo samo vlažnu zemlju. Elizabeta je ponovo, kao uostalom i svakog jutra od kada je počelo leto, bila na prozoru. Opet je tražila slavuje, zaključivši da ima više tih ptica koje posećuju njenu baštu. Toga dana još uvek je bila donekle naklonjena mladiću, ne slutivši da se on svim svojim bićem, a možda i jačom silinom nego onom kojom je bio posvećen njoj, okrenuo protiv stranca. „Zašto Ivan smeta Karlu?“ pitala se. „I kakve neugodnosti može stranac da očekuje od njega, pa da poželi da mu sruši sav ugled koji uživa u Polinu?“ začuđeno je posmatrala nebo, donekle dovodeći sebe u iskušenje što se tiče Ivana. „Ne, ne! Taj mladić se ne može porediti sa Karlom. Jeste on mlad i pun energije, ali u poređenju sa moći kojom stranac odiše, manji je od mrava. Ili da to sebi predstavim ovako - kao lav i srndać... Pa, normalno da ću izabrati lava“, zaključila je. Utonula u misli i gledajući kroz prozor, odjednom je shvatila pojam koji je negde do tada neshvaćeno lebdeo u njenoj svesti, a to je da je Karlo zbog nečega zaista u mladiću video nešto protiv čega se okrenuo i preduzeo konkretne korake kako bi ga uništio po svaku cenu. Spoznala je i to da će taj srndać, kako ga je malopre sebi predstavila, verovatno završiti u ludnici i da će njegov protivnik upotrebiti sve svoje moći da tako bude. A ona je stranu na kojoj će biti već izabrala, budući spremna i jasna sama sebi u svemu što joj je činiti. Takođe, shvatila je da je i onaj tračak ljudskosti koji je osećala prema Ivanu, a koji se ogledao u odjednom pojačanim simpatijama prema njemu, samo opravdanje koje je nenamerno odglumila, pokušavajući da se ne oseća krivom. Ponovo se javila ona Karlovom pojavom inicirana mržnja prema mladiću, samo što je Elizabeta došla do

spoznaje da se donekle mora pretvarati i igrati ulogu koju joj je stranac namenio. „Ništa... Poigraću se malo, i to je to. Posle toga stranac će biti moj, ja sam u to sigurna!“, zaključila je sve bolje i bolje razumevajući situaciju u kojoj se našla.

Dan je prolazio tiho i bilo je već podne kada je Ivan sav sluđen i besan razmišljao da li da se uopšte pojavi na sastanku zakazanom u pet. Ipak, kao da je osećao da će izneveriti svoju izabranicu ako ne ode to veče u „Maestro“. Odlučio je da prihvati igru koju je, po njemu, započela Elizabeta, i nemajući spoznaju da ju je napokon ulovio, to jest da je postala njegova, rešio je da uđe u trougao sa njom i strancem. Da, Ivan se zaista našao u procepu. Sa jedne strane bila je devojka koju voli i koja, po njegovom ubeđenju, i previše testira njegove sposobnosti čuvajući ga za kraj, oblikovanog po njenoj želji, a sa druge strane nalazio se Karlo koji je isuviše moćan, koji je vrag sam, i koji je verovatno svojim moćima i nagnao Elizabetu da se ponaša na način na koji se ponaša - da od onoga što bi, po njemu, trebalo da bude jednostavno, pravi čitavu dramu po nekom, kako se nadao, njenom već zacrtanom scenariju. Razmišljao je takođe o tome da li da je upozori na ovo otkriće i zatraži od nje pomoć pri razotkrivanju Karla u Polinu. „Taj se ološ mora proterati iz grada“, postao je odlučan u svojoj nameri kada je pomislio da je upravo stranac opseo Elizabetu i da je ona, u dobroj meri, u službi nečastivog, mada nesvesno i bez zle namere. Odmah je gledao na sebe kao na nekog njenog zaštitnika i spasitelja. Smatrao je da mu je bog dao zadatak da zasluži devojku time što će je izvući iz kandži vraga. Neka čvrstina, u smislu spremnosti na duhovnu borbu, već je bila ponikla u njemu i Ivan je nepokolebljivo verovao u gotovo sve što je u svojoj glavi magijski povezao, ne dajući mogućnost pojavi greške u njegovoj svesti. Tada se kao zmija na koju čovek iznenada naleti, pred njim pojavio teret. Veliki teret koje je njegovo ludilo neminovno vuklo za sobom, i on je osetio da je slab, mada čvrst i spreman za borbu. Nije se dvoumio oko toga šta mu je činiti, ali sve to što je on nameravao da uradi bilo je premalo za pobedu nad onom stvari protiv koje se borio. Pomislio je da razradi neki plan po kome bi se borio protiv Karla. Iako to nije učinio, pomislio je da plan postoji sam po sebi i da će biti vođen božijom rukom u okršaju koji sledi, a da je sve što će učiniti opravdano i u funkciji borbe protiv stranca. Odmah zatim uputio se u radionicu gde je bio Petar.

- O, dobar dan, sine - videvši ga na vratima i pomislivši da je došao da radi, Petar, čovek kome se muka spustila u gnezdo, sa zadovoljstvom je pozdravio sina .

- Zdravo, Petre! - glasno i uzbuđeno, zatvarajući vrata za sobom, progovorio je Ivan.

- Hoćeš da mi pomogneš? Posao se nagomilao od kada ti manje radiš. Mladić se uozbiljio. Prišao je ocu i prodorno ga pogledao u oči.

- Reci, Ivane, šta je u pitanju?

Videvši da njegov sin hoće o nečemu da razgovara prekinuo je posao.

- Slušaj me, oče, pažljivo! - dostojanstveno i sa hladnom ozbiljnošću koja je odavala apsolutno uverenje u svoja ubeđenja, počeo je Ivan.

- Slušam. Reci - takođe se uzbiljio i Petar, očekivajući ozbiljan razgovor.

- Reći ću ti nešto, i, molim te, da mi veruješ!

- Slušam te, sine - već pomalo zabrinuto i sa sniženim tonom progovorio je ovaj sada već zbunjeni čovek. Uzevši vazduh i počevši da lomi prste sa uverenjem da će mu se zasta poverovati, Ivan otpoče priču.

- Karlo, čovek koji se pre nekog vremena pojavio u Polinu, onaj što je odseo u hotelu kod Dare... - zastao je Ivan.

- Da, šta sa njime, sine?

- Oče, on je đavo lično!

- Kako misliš đavo lično? - pitao je začuđeno Petar, iznenađen i zaprepašćen da tako nešto čuje.

- Istinu ti govorim, oče. On je istinski đavo!

Sada se Ivanov otac već uozbiljio. Briga je bila ta koja je ustupila mesto malopredašnjoj znatiželji i on je pomislio da se njegov sin apsolutno slomio otišavši u neki samo njemu saglediv svet. Napravio je pauzu u govoru, smišljajući kako da se postavi prema sinu, a zatim je upitao:

- Misliš onaj koji svakih petsto godina dolazi ovde da se odmori?

- Da baš taj! I ne znam da li je došao iz tog razloga, pre će biti da je ovde da bi činio zle stvari! - govorio je Ivan glasno, dok mu je nekakva čudna vatra gorela u očima.

- Mislim da je došao da celom Polinu zagorča život, pa zar ne vidiš da se skoro ceo grad bukvalno poklonio njemu i njegovoj sili?

Petar je seo dok mu se hladan znoj skupljao na licu. Obrisao ga je desnom šakom koju je zatim sklopio sa levom, odajući utisak čoveka koji se moli za Ivanovo duševno zdravlje.

- Da li mi veruješ, oče? - pitao je mladić, ne primećujući brigu svoga oca već hukteći od spremnosti da ga pridobije kao saveznika u borbi protiv stranca. Ovaj je ponovo obrisao nadošli znoj i duboko se zamislio. Bukvalno je hteo da zaplače i suze su se pojavile u njegovim očima i on se, u nameri da se ne primeti razočarenje i slom koji ga je zadesio u tim trenucima, podlaktio za stolom i sakrio lice među ruke. Prošlo je desetak sekundi i Petar se pribrao i u očaju i beznađu pridigao glavu.

- Ne znam, sine - rekao je potom tiho.

- Ne znam koji stav da zauzmem povodom te tvoje izjave.

- Petre, pa zar ne primećuješ kakvom energijom zrači taj čovek. Sam mrak i tama su oko njega, iz njega prosto izbija zahtev za pokornošću, a u zamenu za nju, on opravdava tolike mane Polinjana.

Drhtav glas se usudio da upita sina kako je došao do te spoznaje.

- Petre, to je je jednostavno jasno samo po sebi! - počevši da se nervira izjavi Ivan uz dozu agresije.

- Ja te lično uveravam da ću ubediti skoro sve da je on vrag i proterati nečastivog iz našeg grada, a što mi ti pre poveruješ to ćemo uspešnije završiti posao.

Petru je ponovo pala napamet ona misao da bi njegov sin mogao završiti u ludnici i krv u njegovim žilama se sledila. U trenutku je prebledelo, shvativši da je olako prešao preko te pomisli kada se prvi put susreo sa njom i sada, kada mu je ponovo došla do svesti, počeo je da se boji da je stvar koja se tiče Ivanovog zdravlja u potpunosti izmakla kontroli. Sada mu se nametnula još jedna misao koja ga je možda još više uplašila, a to je da bi njegov sin mogao učiniti neko zlo delo i zbog toga biti još i gore kažnjen.

- Dozvoli mi da razmislim o tome sine - rekao je Ivanu, sa namerom da smiri uzavrele strasti mladića i potraži pomoć, ne bi li ipak uspeo da ga sačuva od posledica ludila koje ga je, po njegovom mišljenju, totalno opselo.

- Daj mi nekoliko dana da se priberem i procenim situaciju - lagao je Ivana da se i sam pita da li je Karlo zaista vrag i da će o tome ozbiljno razmisliti, kako bi dobio na vremenu i ne bi li odnekud iskopao neku pomoć.

- A, tebe molim da tih nekoliko dana ne preduzimaš nikakve korake u vezi sa tim i da ćutiš o tome, bar dotle dok ti i ja ne isplaniramo šta ćemo dalje. Ivan je na trenutak zastao kao da odmerava to što mu je otac rekao, a zatim, odajući utisak osobe koja je dobro procenila situaciju, i sam izustio:

- U redu, Petre. Ali samo par dana! - Jer, ako mi ti ne poveruješ, ima ko hoće! - zapretio je ocu, nadajući se da će se ipak zajedno boriti protiv stranca. Pre nego što je izašao iz radionice, završio je razgovor rečima:

- Sada te ostavljam poslu i razmišljanju. I neka bog bude sa tobom.

- U redu, sine - rekao je Petar, ali ga sin nije čuo, naglo za sobom zatvorivši vrata. Zatim je počeo da razmišlja pomalo konfuzno: „Oh, Ivane, Ivane. Šta ću ja sa tobom? Ne znam da li da se obratim Banetu za pomoć? Ili nekom lekaru? Da odem do vračare? Oh, ima li pomoći? Ima li pomoći?!“ Suze su mu sada zaista potekle i on je odlučio da zatraži pomoć od svih ljudi u koje ima poverenje. „Ionako su skoro već svi u gradu primetili da sa Ivanom nije sve kao što je bilo... Samo da se stvar ne izjalovi i umesto pomoći ne nađem na nerazumevanje i osudu. Prvo ću se obratiti doktoru Stepu. Da, od njega ću početi“, mislio je. Kao što se davljenik i za slamku hvata, uzdao se Petar

u korist od ideje da još neko učestvuje u rešavanju problema koji se pojavio u njegovoj kući, a koji je nekako bio tajna, retko prepričavana u Polinu.

I to več, zapravo popodne, dok su Elizabeta i Ivan bili u „Maestru“, Petar je posetio doktora Mirka Stepa. Ovaj čovek je živeo sam u kući. Zapravo, Step se razveo od žene i od svoje, ne male zarade, pomagao joj je da podiže njihovo dvoje male dece - sina od pet i ćerkicu od dve i po godine. Oni su živeli u kući koja je pripadala doktoru, dok se on povukao u skromniji dom, koji je njegova, sada već bivša žena nasledila.

- Dobar dan, gospodine Petre. Kojim dobrom? - otvorivši vrata pozdravio je Mirko gosta. Ovaj, sav snužden i sa odlukom da ne krije ništa, reče:

- Nije dobro, nije dobro.

Doktor odmah pomisli da se radi o Ivanu.

- Udite, Petre. Izvolite.

Teškim, napornim korakom nerado je ušao gost tražeći pomoć.

- Izvolite sedite... Evo, ovde - reče Mirko, pokazujući na stolicu i pokušavajući da bude što ljubazniji, donekle saučesnički, a donekle iz radoznalosti, jer ga je interesovalo šta se to tačno dešava sa Ivanom. Petar je seo i pogledao Stepu, pokušavajući da razazna ima li smisla ovo što radi.

Pogledi su im se sreli - jedan očajan i tužan, a drugi dostojanstven i na usluzi - kao da su se dogovorili da će naći zajednički jezik. I gost je odlučio da se ispovedi, ispričavši doktoru sve u vezi Ivana od samog početka, koji je izgledao naivno u vreme kada su se pojavili Vranjići, pa do današnjeg razgovora u kome je mladić sumanuto uvereno tvrdio da je stranac vrag sam.

- Ne znam šta da radim, doktore! Izgleda da je trebalo da vam se obratim dok je stvar bila još uvek ne toliko urgentna.

- Da, da! - razmišljao je Mirko spremajući se da da neki odgovor Petru, a onda mu se obratio:

- I sami znate da je ljubav neka vrsta ludila, barem ja tako mislim. Iako nije sama po sebi ludilo, od njega je deli nevelik korak, a izgleda da je vaš sin taj korak napravio.

- Šta ćemo, doktore?

- Može se dosta pomoći u takvim situacijama, samo znate ovo je nezgodan grad, mislim ljudi su sujetni i pomalo zlonamerni. Hoću reći da je razgovor i suočavanje vašeg sina sa činjenicama za njega najbolji lek. Naravno, to se mora učiniti sa pažnjom i pedagoški. Znate, iako on nije dete, na neki način mu treba upravo tako pristupiti, u nekoliko koraka razbiti njegove iluzije i vratiti ga na stari kolosek.

Ove Stepove reči ozariše lice Petru i on upita sa izvesnom radošću u glasu:

- Pa, hoćete li nam pomoći, doktore?

- Naravno. Pa, to je između ostalog moj posao. Već od davnina se smatra da je stanje duše donekle i stvar lekara, a nauka to u naše vreme i potvrđuje.

- Šta nam je činiti dragi, doktore? Ne pitam za cenu - sa nadom koja se raplamsala u Petrovom srcu nateravši ga da se čak i nasmeje, jer je verovao da je pronašao rešenje, progovorio je gost. Mirko se zamisli i posle kraće pauze reče: - Evo, ja ću već sutra doći do vas i porazgovarati sa Ivanom. A za novac ćemo se već dogovoriti kada stvar bude gotova.

- Da li mi možete preciznije reći u koliko sati ćete doći?

- A kada je Ivan kod kuće?

- Pa, u zadnje vreme ustaje nešto kasnije, doručkuje i vrati se u sobu. Uglavnom retko kada nije kući u podne.

- Onda sutra u dvanaest!

- O, hvala vam, doktore, hvala vam! - sav uzbuđen govorio je Petar očekujući korist od doktora i ozdravljenje svoga sina.

- Nego, ja vas nisam ponudio pićem! Nekako smo prešli na problem čim ste došli.

- Ne, ne, doktore, neka hvala... Ja vas u stvari ne bih više zadržavao... Osećajući se zadovoljno i ne više onako napušteno i usamljeno u nastojanju da sačuva Ivana, i ponovo ugleda svog starog sina, koji radi, koji je zdrav, i koji ispravno zaključuje i teži dobru, pomalo zbunjeno Petar se odlučio da napusti doktora Mirka Stepa.

- Ništa onda!

Domaćin je krenuo da isprati gosta.

- Petre, znači sutra u dvanaest! - rekao je doktor, pruživši ruku samouvereno.

- Sutra u dvanaest, doktore. I da ponovim, ne pitam koliko košta samo da se moj sin oporavi.

Mirko se nasmejao što je još dodatno uverilo Petra da nije pogrešio što se obratio prvo njemu i da će upravo on biti od presudne koristi Ivanu.

- Doviđenja, doviđenja.

- Prijatno, doktore! - pozdravio je Petar gospodina Stepa, napuštajući njegov dom i krećući nazad kući. Korak mu je bio čvrst i odlučan, a njegovo srce je ponovo počelo da kuca. Ivanov otac je zaista verovao da je pronašao rešenje i zadovoljno je gledao u nebo. Međutim, kako se približavao kući prve sumnje su već počele da se javljaju. „Šta ako je ovo bilo uzalud? Šta ako doktor ne uspe da se približi Ivanu? Ako ga doktor odbije u pokušaju da mu predstavi stvari onakvim kakve jesu i ako Ivan ostane u svome svetu?“ Tuga se ponovo pojavila u Petrovim očima, a on je uprkos njoj zaključio da ne sme da se preda, da mora po svaku cenu i u potpunosti da se stavi u službu izbavljenja Ivana. Tada je doneo novu odluku - da bar za sada nikoga osim

doktora ne uvlači u problem. Mobilisao je celo svoje biće shvativši da odlučujući pokušaj da njegov sin postane ponovo onaj stari upravo predstoji, i da taj rat ne sme da izgubi. Izvlačeći poslednje deliće snage iz sebe, učinio je da mu korak postane čvršći i odlučniji. Zategao je mišiće na butinama i čvrsto stegao desnu šaku u pesnicu. „Pobediću, pobediću!“ ponavljao je u sebi, stežući vilice.

Petar kao da je osetio novu silu koja je, kao i sumnja u sopstvene mogućnosti, bila vezana za pojavu doktora Mirka Stepa. Ta sila je poticala iz činjenice da je još nekom stalo da pomogne Ivanu, to jest da se u nameri da iščupa sina iz čeljusti ludila udružio sa nekim ko se razume u taj posao mnogo više nego on. Da, može se reći da je u neku ruku Petar odgurnuo od sebe osećanje odgovornosti, pa možda čak i krivice, prebacujući ga na čoveka od koga je tražio pomoć. I kao da mu je ovo poslednje u stvari pomoglo da se potpuno ne slomi, barem ne u toj meri koja bi ga naterala da odustane od Ivana.

Ivan je proveo prijatno veče sa Elizabetom. Nije joj se ispovedio kao što je nameravao povodom Karla, jer je poštovao dogovor sa ocem. To veče u „Maestru“ Polinjani su приметili novost: izgleda da su Ivan i Elizabeta postali momak i devojka, što se narednih dana i potvrdilo jer su ih ljudi viđali redovno zajedno.

A doktor je počeo da posećuje Petra i proučava Ivana sa kojim je započeo neku priču o ljubavi, izigravajući mu novog prijatelja koji podržava njegovu vezu sa Elizabetom.

Petar je pak uspeo da se dogovori sa sinom da za duži period od dogovorenog odlože stvar vezanu za stranca i da obojca malo bolje razmisle o svemu. Uz pomoć dobro sračunatog doktora, uspevao je naročito da u vezi Elizabete i novonastale situacije natera sina da se zapita da li je u pravu. Ipak, on iako je bio zanesen ljubavlju i ubeđivan od strane doktora da to mora biti ono pravo, velikim delom svoje ličnosti odlučio je da je ne ispoljava, barem ne za neko vreme. Moglo bi se reći da je bio smeten, ali da je glumio normalnost, čudeći se sam sebi zbog svega. Istina je bila da bi se Ivan verovatno, kako se njegov otac ponadao, vratio u staro zdravo obličje, da se oko njega nije kovala intriga i da Elizabeta nije perfektno igrala ulogu njegove devojke, istovremeno se nadajući Karlu.

Tih dana, pred kraj leta, Ana je ponovo posetila vračaru priznavši joj da je rešena u nameri da je nasledi, i zamolivši je da joj bude učenica. Jelka je zapravo znala da će se pojaviti devojka koja će je naslediti još pre nego je Ana prvi put došla kod nje. Tada je Jelka i shvatila da je ona u stvari ta, što je kasnije i videla na njenom dlanu. U prvo vreme Predragova ćerka je samo

odlazila pod trozubu stenu, da bi se početkom jeseni skroz preselila kod nje, uprkos odvracanja roditelja i prijatelja.

O, kako su to samo žučne rasprave bile u njenoj kući vezane za njenu odluku da svoj život posveti bajanju! Međutim, upornošću, a i gledanjem u šolju raznim ljudima, kao i pogađanjem istine skoro do najsitnijih detalja, Ana je ubedila bar one kojima je stalo do nje, da je predodređena za tako nešto. Uglavnom, Polin je dobio još jednu mladu vračaru koja je, doduše, bila još uvek samo Jelkina učenica, koja se brinula o starici u njenim poznim godinama. S obzirom na to da je Ana bila otvorena za komunikaciju i predusretljiva u razgovoru, mnogi u gradu su smatrali da će jedno od najstarijih zanimanja biti mnogo pristupačnije Polinu nego što je to bilo dok je Jelka radila taj posao.

Toga jutra početkom oktobra, kada nije bio ni razočaran, ali ni oduševljen Ivanovim stanjem, koje je, kako se mu činilo, bilo nekako dvostruko, Petar je odlučio da u svojoj bici koju je vodio protiv bolesti sina, ode po savet kod Jelke i Ane.

- Dobro jutro! - rekao je pokucavši na vrata dok mu je hladan vetar duvao u leđa. Vrata se otvoriše posle nekoliko sekundi.

- Dobro jutro, Petre - kazala je Ana izlazeći pred kuću, a zatim osetivši rezak vetar odmah je dodala: - Uđite, uđite!

I njih dvoje se ubrzo nađoše za stolom u kolibi, koja je po obliku ličila na malu kuću koju je Ana htela da nasledi od svojih roditelja i provede život u njoj. Koliba je bila sastavljena iz dva dela koja su međusobno bila spojena - od kuhinje i osrednje sobe u produžetku. Jelka je bila nešto bolesna i ležala je dremajući u krevetu.

- Moja učiteljica se još uvek nije probudila zato ćemo tiho - progovorila je Ana šapućući.

- Da, da, tiho ćemo - takođe šapatom je izustio Petar.

- Nego šta vas muči, dragi prijatelju... Mislim, kako možemo da vam pomognemo? - pitala je devojka, smešeći se i još uvek sa mislima u poslu koji je radila pre nego što je došao Petar.

- Znaš, Ana, u pitanju je Ivan! - direktno je na stvar prešao gost. Ana kao da se tada osvestila i došla k sebi osećajući se nelagodno što nije pretpostavila razlog Petrove posete.

- Da, Ivan... - počela je da lomi prste znajući da ne može da pomogne.

- Verovatno i sama znaš da je ostvario vezu sa Elizabetom - nastavio je Petar, ne primećujući Anin izraz lica koji je oslikavao neku vrstu razočarenja i nemoći.

- Međutim, ta veza kao da je na staklenim nogama od samoga početka. A i ta stvar sa njim još uvek je prisutna; ništa ne radi po ceo dan, odsutno leži u

krevetu, samo se predveče prošetala sa devojkom. Čini mi se kao da iščekuje nešto, to nešto je vezano za njegovo ludilo, ako mogu tako da kažem.

Ana nije htela odmah da odbije Petra, jer se i sama interesovala za Ivana.

- Kako mislite na staklenim nogama? - pitala je.

- Ne znam... Elizabeta ga nekako drži na distanci, kao da ne želi da se upusti u dublji kontakt sa njim, što bi za njega verovatno bilo izlječenje. Samo se šetaju i razgovaraju, i to je sve... Nekako mi se čini da od toga ništa neće biti, a ako tako zaista i bude, ja se iskreno bojim za svoga sina.

- Da, shvatam - nasmešila se Ana, shvativši da bar može da pomogne saučešćem u brizi o Ivanu, jer joj cela priča nije bila nimalo strana. Petar se odjednom rasplakao.

- Oh, da je moj sin zavoleo tebe... Pa, znate se od najranijeg detinjstva, kako je samo mogao da ne primeti... Mislim... Oh, bože...

Ove reči su rastužile i Anu, jer i njoj kao da su celo detinjstvo i mladost provedeni sa Ivanom prošli pred očima.

- A ne ovako... Oh, ta prokleta Elizabeta! - brisao je suze Petar, polako se oporavljajući od uzbuđenja koje je u zadnje vreme sve češće znalo da ga preplavi.

- Možete li nam pomoći? - pitao je potom, odagnavši emocije od sebe i uozbiljivši se kao da time želi da naglasi o koliko se ozbiljnoj stvari radi. Ana se snuždila i rešila da ispriča da je i ona htela da pomogne Ivanu na isti način na koji to sada i njen gost pokušava, ali tu pomoći, barem od strane Jelke i nje, nema.

- Da je omađijan, verovatno bismo mogle da skinemo magiju. Međutim, kod njega je drugi problem u pitanju. On je u velikoj meri smeten, da tako kažem, bolestan.

- Oh, Ana... ponovo su suze potekle Petru niz lice koje je sakrio među dlanovima.

- Mislim da gubim svoga sina, draga Ana.

Rasplakala se i ona.

- Kao da odlazi u neki ružan svet iz koga nema povratka. Eto, tako se osećam.

- Sasvim vas razumem, dragi Petre... I mene srce boli.

„I te kako me boli!“, ponovila je u sebi, i sama lijući suze zajedno sa Ivanovim ocem. U tom trenutku pomalo bunovna probudila se Jelka.

- Šta radite to vas dvoje? - pitala je začuđeno.

- Ništa majko, ništa - obratila se Ana učiteljici, nazivajući je iz milošte i poštovanja drugom majkom.

- Je li u vezi Ivana? - postavila je još jedno pitanje pridižući se iz kreveta. Petar je klimnuo glavom poželevši joj dobro jutro.

- Ah! - uzdahnula je glasno Jelka. - Ja ipak verujem da će sve u vezi sa tim momkom na kraju izaći na dobro!

- Zaista tako milsite? - rekao je Petar kome se pojavio osmeh nade na licu.

- Pa, ako me moja intuicija ne vara tako će biti.

Petar je hteo da se zahvali kada ga je Jelka preduhitrila.

- Ja vama lično ne preporučujem da se toliko brinete. Znete to vam može škoditi, u jednom trenutku plaćete, u sledećem mislite da ste pronašli spas za Ivana. Mislim da je i vaše zdravlje poljuljano prevelikim opterećenjem, a da u stvari ne možete puno uticati na sudbinu.

- Ali radi se o mome sinu!

- I to što kažete! Ipak prepustite da se stvar završi kako treba, a da vi ostanete čitavi posle toga.

Petar se začudio. Sa druge strane, bilo mu je jasno koliko je Jelka u pravu i koliko od njega, u stvari, malo zavisi šta će se dešavati i kako će Ivan proći.

- Nego, jeste li za kafu ili čaj možda? - upitala je starica kada je Ana poskočila sa stolice.

- Jao, pa ja sam zaboravila da vas ponudim nečim - izvinjavala se Petru.

- Ja vam preporučujem čaj. Hladni dani su izgleda već došli - smeškala se Jelka.

- Da, mogao bih jedan čaj - odgovorio je Petar. Posle nešto više od pola sata, Petar se vratio kući želeći da veruje u ono što mu je Jelka rekla. „Može biti da je odgovor koji je potreban Ivanu, u stvari, skriven u nekom delu njegove sudbine, koja je meni nepoznata i koju ja nisam ni uzeo u obzir?“, razmišljao je dok je sedeo u kuhinji za stolom i pio vino. Odlučio je da toga dana ne radi ništa i da se odmori od svega. Čak, ako je potrebno, i da zavara sebe u vezi svoje brige ili, moglo bi se reći – more, vezane za sina, i da odluta u neki drugi svet koji je u poslednje vreme zamro u njemu, a koji je vezan za njegovu kratku ljubav sa preminulom ženom. Tada mu je ipak palo na pamet da je očekivao da njegov sin bude srećniji u ljubavi, a sada se, eto, bori za njegov zdrav razum, i to baš povodom žene, koja je kako je i sam osetio, žena Ivanovog života, ma kakva bila. Sa njemu dragih, ali ne toliko sretnih tema, ubrzo ga je omelo pitanje šta će zapravo biti sa Elizabetom i Ivanom. Sa jedne strane, činilo mu se da Elizabeta samo ima momka koji je privremen i da zato ne ulazi ni u šta dublje sa njim, dok se, sa druge strane, nadao da će Ivan ipak skroz osvojiti tu devojkicu, i da će, ako se tako može reći, njegovo ludilo pobediti i tom pobedom samo od sebe nestati. Tada se Petar zapitao šta je to uopšte ludilo i šta se to promeni suštinski kod čoveka kada izgubi razum. I dugo je razmišljao o ovom kada je shvatio da ne može da da odgovor, štaviše pomislio je da to možda niko i ne zna tačno. Sve u svemu, Petar je dočekaao večer sedeći sam za stolom i pijuckajući vino. Na

kraju se vratio sećanjima vezanim za njegovu ženu, oživljavajući u sebi trenutke sreće koje je proveo sa njom tokom njihove kratke veze.

- Dobro večer, Petre! - odjednom se čuo gromki glas Ivana koji je ustao tek predveče.

- O, sine. Dobro večer! - uzvratio je Petar, odjednom prekinut u svojim razmišljanjima, pokušavajući da se što brže trgne iz tog stanja i stavi na raspolaganje svom sinu i razgovoru sa njim.

- Šta ima novo? - pitao je Ivan protežući se. Petar je pomislio da sakrije razmišljanja koja su prethodila njegovom dolasku u kuhinju, ali ipak odluči da bude iskren i reče pomalo tužno: - Sećam se tvoje majke, Ivane. Momak se uozbiljio i zainteresovano seo za sto kao da ima nešto da razgovara na tu temu, a što bi moglo da mu koristi.

- Reci mi, Petre... Ti si mi pričao da te je majka veoma volela.

- Da, sine. Bila je to prava i obostrana, istinska ljubav, koja je nažalost već više od dvadeset godina meni samo sećanje.

- Petre!

Ivan se spremio da povuče neku palarelu između njih dvojice.

- Kako muškarac zna da li ga žena zaista voli?

Petar se blago nasmejao.

- Ja sam jednostavno bio siguran u to da je tvoja majka prema meni osećala isto što i ja prema njoj, a to je istinsko i, mogu reći, božanstveno obostrano divljenje.

- I to se jednostavno oseća... Mislim, taj osećaj se automatski javlja ako su obe strane iskrene i vole se?

Ivanov otac se ponovo nasmejao.

- Mislim da je tako.

- Misliš ili si siguran?

Mladić je očigledno pokušavao da uporedi ljubav za koju je bio siguran da je bila ona prava sa svojom.

- Pa, siguran sam. Jednostavno dva srca se ili osete ili se ne osete... Valjda je tako nekako...

- Hoćeš reći da u pravoj ljubavi stvari teku same od sebe?

- U mome slučaju je tako bilo.

- A ne misliš da bi i prava ljubav mogla da bude delimično narušena stvarima koje joj ne idu u korist?

- Pa, moglo bi i to da bude istina - rekao je Petar, shvativši šta u stvari kopka njegovog sina.

- Vidiš, ja mislim da je ovo drugo upravo slučaj sa Elizabetom i sa mnom!

- Kako to misliš?

- Pa, mislim da je vrag o kome sam ti govorio, onaj samoprovani Karlo, duboko umešao svoje prste u Elizabetin duh, a ti samo odlažeš moju borbu protiv njega.

Petar je ćutao zatečen ovim sinovljevim rećima.

- Da li je to u redu, oće? - preko je pogledao sin oca nekim ludaćkim pogledom, koji je Petru govorio da su ova nagla strogoća i bes, koji je prosto liptao iz Ivanovih oćiju, u stvari plod njegovog pojaćanog ludila.

- Vidiš, Petre - nastavio je Ivan. - Mene Elizabeta neće na naćin na koji je tebe moja majka htela. Ona je opsednuta strancem i ja se moram izboriti za njenu dušu, a sa tobom izgleda da samo gubim vreme! Ćak mislim da nisi ozbiljno uzeo u obzir ni to što sam ti rekao da je Karlo đavo. Ali ima vremena, ubrzo će ceo Polin to znati, pa će i tebi postati jasno šta je prava istina.

- Ali, sine... - pokušao je da pronade neke reći kojima bi adekvatno reagovao na ono što je Ivan izjavio, kada ga je ovaj preduhitrio.

- Nemam ja ništa od tvoga „ali“, i iz ovih stopa idem da se nađem sa Elizabetom i da, kako njoj tako i celom Polinu, otkrijem ono što je jasno kao dan.

- Ivane! Ivane! - uzalud je Petar zvao sina koji se gotovo u trenutku okrenuo i izašao iz kuće, zaputivši se u „Maestro“ na sastanak.

IX

Napolju je duvao još jaći i hladniji vetar nego toga jutra. Bunovan Ivan, koji je izgleda odluoćio da se u nastupu svoga ludila svim silama obruši na stranca, pomislio je da bi to veće mogao pasti i prvi sneg. „Ako poćne sneg u narednih deset minuta, znaći da ćeš uspeti!“ Bila je to još jedna od pregršt misli koje su mu same od sebe, bez njegove volje i kao da potiću od nekog drugog, padale na pamet. Ćinjenica je da bi Ivan možda i uzeo u obzir moguću neispravnost ovakve „komunikacije“ da se neke stvari, koje je u ludosti govorio sam sebi, nisu zaista obistinile. Na primer, ona pomisao, za koju je sada već verovao da mu je sam bog rekao, da ga Elizabeta ćeka ispred kuće, koja se pokazala kao taćna... Usporio je korak iako je osećao hladnoću nošenu vetrom. Ona, kao i tamni oblaci, trebalo je da budu znak i konaćna i apsolutna potvrda da će pobediti u ratu, koji je do sada vodio u sebi, a koji je uskoro trebalo da postane pravo raskrinkravanje stranca. „Sneg! Sneg! Zaista je poćeo da pada! I to samo u roku od par minuta! To! To!“ Ivan je oštrim pogledom pogledao u nebo. „Hvala ti bože što si sa

mnom u ovoj stvari, i znaj da te neću izneveriti.“ Pomislivši ovo, ubrzao je korak i stigao u „Maestro“ nekih petnaest minuta pre dogovora. Seo je za sto, a gazda se gotovo u istom trenutku pojavio pred njim.

- Dobro veče! - sa osmehom se Ivanu obratio vlasnik kafane.

- Dobro veče! - uzvratio je mladić strogo.

- Da li imate ono vino kojim ste poslužili Karla i koje mu se toliko svidelo? Čovek se zbunio čudeći se odakle ta informacija Ivanu.

- Ne znam na koje vino mislite... - počeo je da zamuckuje.

- Dobro vi znate na šta ja mislim! Ma, svi ste se vi urotili protiv mene, ali izvešću vas ja na pravi put! - ponovo strogo i sa povišenim tonom rekao je mladić.

- Donesite mi onda jednu ljutu! Ali ne onu brlju kojom me inače služite, već onu koju dajete strancu!

- Evo odmah, odmah - gotovo uplašeno kazao je čovečuljak i požurio da što pre usluži Ivana.

- Izvolite - pojavio se sa osmehom i strepnjom u očima za samo nekoliko desetina sekundi.

- Hvala! Sada možete ići!

- U redu, mladiću, otići ću. Samo se nemojte ljutiti bez razloga - udaljio se od Ivanovog stola gazda misleći da je ovaj totalno skrenuo. „Da ga se čovek uplaši!“, pomislio je.

Mladić je sa nestrpljenjem iščekivao Elizabetu pitajući se kako će ona reagovati na njegovu osudu Karla. „U početku mi je bilo jasno da me iskušava strancem, a sada već mislim da je on učinio nešto i privukao je kao ženu... Interesantno je što gotovo ceo Polin smatra nas dvoje za par, dok ja još uvek nisam siguran da su stvari baš tako jednostavne. Evo, već sam skoro više od nekoliko meseci zvanično sa Elizabetom, a ona kao da mi ni malo ne pripada. Da. Izgleda nekako odsutno. Jeste ona ženstvena prema meni, ali kao da ogroman deo njenog bića ne želi da mi se prepusti i izgleda da je baš taj deo pod uticajem stranca... Možda me ipak samo provocira njime ne znajući u šta se upustila.“ Uzevši prvi gutljaj rakije nastavio je sa razmišljanjem: „No, otvoriću ja njoj oči. Ono u šta sam nepobitno siguran je da će mi na kraju pripasti i da će njena ljubav prema meni, koju je kvarni stranac pretvorio u neku vrstu pustoši, na kraju vaskrsnuti, kao i da će njeno srce koje je još uvek daleko od moga, na kraju se rascvetati kao pupoljak ruže. A meni ostaje da učinim božje delo u Polinu i proteram nečastivog iz njega. Siguran sam da ću time zaslužiti Elizabetu, koja će mi postati žena na način na koji to bog želi, a ne na koji sam ja zamislio na početku.“

Uzeo je još jedan gutljaj rakije kada mu je sinula ideja, koja se nadovezivala na onaj plan koji je, tobože, skovao protiv stranca: “Večeras ću sve reći

Elizabeti, a već sutra ići ću ulicom i vikati 'Karlo je vrag!' Da, tako će biti, a taj nitkov će u strahu od odmazde Polina pobeći u svoju rupu, odakle je i došao.“ U sledećem trenutku pojavila se Elizabeta u „Maestru“. Njoj je Karlo već rekao da će se baš te večeri desiti čudna promena u Ivanovom ponašanju i ona je već svojoj porodici i svojim najbližima rekla kako se kaje što je postala njegova devojka jer ga smatra ludim, čak ga se i boji. Do mladića još uvek nisu stigle ove glasine i on je očekivao da će svojoj devojci otvoriti oči i ukazati joj na to da je pod uticajem nečastivog, koga treba što pre proterati. Elizabeta je prišla stolu za kojim je obično sedela sa Ivanom.

- Sedi, draga! - rekao je mladić autoritativno, pokušavajući da podredi devojku sebi ne bi li je zaštitio od eventualne panike, koja bi mogla da je uhvati kada sazna da je Karlo vrag.

- Zdravo, Ivane - kazala je tiho devojka pošto je sela za sto. U svežem jesenjem vazduhu treperila je izdaja koju Ivan nije očekivao. Sa jedne strane, nalazio se mladić koji pokušava da se suprostavi strancu, a sa druge, Elizabeta koja ga je već izneverila i koja je znala da će on uskoro biti odveden u ludnicu, jer je Karlo uz njenu i pomoć doktora Stepa, koji je za određenu svotu novca već dao izjavu da je Ivan lud, učinio da tako bude. Devojka je samo sedela ćuteći, dok je njen momak pokušavao da atmosferu dovede do visine na kojoj će njegova izjava biti obasjana pravim svetlom.

- Elizabeta, imam nešto da ti kažem!

Ona ga je pogledala sažaljivim pogledom i u njenom oku se pojavio odsjaj žaljenja za Ivanom sa kojim je provela, ma koliko ona to poricala, nekoliko prijatnih meseci uvek poštovana, voljena, držana kao malo vode na dlanu. Ipak, Elizabeti ni u jednom trenutku nije palo na pamet da se odrekne Karla, i ona je imala utisak da je uzela parče tuđe čokolade, nemilosrdno bacivši ostatak.

- Elizabeta! - Ivan je uhvatio za rame, pun snage i odlučnosti.

- Elizabeta, imam nešto da ti kažem! - ponovio je sa vatrom koja je buktala u njegovom srcu, a koja je bila slika njegove volje da se bori protiv zla, protiv stranca.

- Reci, Ivane - bezvoljno je prošaptala devojka, osećajući delimičan prezir prema samoj sebi jer je izigrala momka.

- Elizabeta, ovo je ozbiljno... Molim te, slušaj me pažljivo!

- Reci.

- Ti si verovatno već čula priču koja postoji u Polinu - da ovde dolazi đavo svakih petsto godina da se odmori.

- Da, čula sam za to - pomalo zapanjeno je uzvratila Elizabeta.

- E, pa Karlo je vrag!

Devojka je buljila u Ivana spremna da mu iskopa oči. U trenutku se sve ono zadovoljstvo koje je mladić pružio njenom srcu pretvorilo u sušti prezir i mržnju.

- Kako to misliš? - pitala je spremna na osvetu.

- Mislim da je vrag posetio Polin i da je, između ostalog, i tebe prilično omamio svojim uticajem. Ali ništa se ti ne boj, Elizabeta, zaštiticu ja tebe, samo je važno da mi poveruješ, i da mi pomogneš da ceo grad vidi ko je u njemu zapravo. Verovatno si primetila svu tminu koja ističe iz pojave te osobe. Tako nešto može u toj meri da lipti iz nekoga samo ako je nečista sila. Molim te, razmisli samo malo i videćeš da je istina ovo što ti govorim!

- E, Ivane za ovih nekoliko meseci bezobličnog druženja sa tobom primetila sam da si malo lud, a sada vidim da si apsolutno zalutao u svojim ubeđenjima... Karlo đavo... Ma, šta mi napriča!

Elizabeta kao da je posle poslednje Ivanove izjave prestala da žaliti za njim, počevši da ga smatra zaista totalno poremećenim. Imala je utisak da u stvari radi pravu stvar u vezi stranca i mladića, kao i osećaj da su joj se otvorile oči, i da njima vidi onako kako Karlo vidi. „Ovoga ludaka zaista treba sprečiti da ne napravi neku glupost!“, pomislila je u sebi, glumeći po dogovoru sa strancem još to veče da je sa Ivanom. On je pak nastavio razgovor.

- Kako misliš zalutao? - poskočio je sa stolice i povisio ton. - Kako to misliš lud! Pa, zar te je toliko opseo... - nastavio je sa ubeđivanjem da je u pravu, dok je ludilo liptalo iz njega.

- Šta sada misliš? - pitao je nakon što je prepričao svoje razloge zbog kojih veruje u tako nešto.

- Mislim da je najbolje da u tišini po običaju popijemo čašu vina i da se za danas rastanemo kao da se ništa nije desilo.

Ivan je posmatrao sa čuđenjem. Nije mu bilo jasno zašto ne prihvata i ne usvaja njegovo mišljenje, za koje je toliko jasno da je totalna glupost i neodgovornost ne prihvatiti ga.

- Ali, Elizabeta... O, bože kako ne možete da uvidite, ni ti ni moj otac, tu činjenicu u vezi stranca. Zar je njegova sila tolika nad vama? No, sutra ću već objaviti celom Polinu šta je prava istina, pa da vidimo ko će sa strancem a ko na moju stranu!

- O, bože. Ti si zaista opasan za ljude! - odbrusila mu je Elizabeta, nastavivši u sebi: „I stvarno te treba smestiti za sva vremena u ludnicu!“ Ivan je pogledao ljutito. Kao da je shvatio ono što je pomislila. Tada je gotovo agresivno ustao sa stolice i demonstrativno napustio Elizabetu rečima: - Videćemo mi još ko je ko! Bog je na mojoj strani ako ti nisi!

Devojka je ostala u čudu. Iako je očekivala neki eksces od strane Ivana, ovakvom raspletu se nije nadala. Nije prošlo ni deset sekundi i ona je ustala besna i krenula kući razmišljajući usput kako je ipak bilo vredno učiniti sve ovo za Karla i kako je stranac odlično prozreo Ivana, uspevši da od njega zaštititi ne samo sebe, već i ostale Polinjane, pa i nju samu.

Petrov sin je u kuću ušao besan. U glavi mu se ponavljala misao kako će sutra udariti na stranca svom svojom rečju, a ako treba i fizički. Čudio se tome kako mu otac, a još više Elizabeta, ne veruju i kako je njegova devojka čak i neprijateljski raspoložena prema njemu. „Sutra će bar polovina Polina stati na moju stranu kada im otvorim oči... Da, biće tako. Pa, bog je na mojoj strani, a ja sam oružje u njegovim rukama, okidač na pištolju koji će opaliti metak na tu prokletinju!“

Veče se polako pretvaralo u noć, a Ivan je ležao u svom krevetu, sakupljajući energiju za sutra. Razmišljao je o tome kako je izgubio silno vreme sa Petrom čekajući na njegov odgovor i kako se zaneo Elizabetom, umesto da je odavno udario na stranca. Uglavnom, pred Ivanom je bila jedna duga noć u kojoj se njegovo ludilo toliko razbukvalo da je njegovu psihu obuzeo mrak mržnje prema strancu. Imao je utisak da se suzdržava da ne pobesni i trudio se da tu energiju koja je bila totalno destruktivna, kanališe u sutrašnje propovedanje, koje je trebalo da bude božja reč, sa njegove strane oglašena gradu.

Jutro je stiglo. Napolju je bio prvi mraz i sneg koji je pao pretvorio se u led. „Sačekaću neko vreme, a onda izlazim na ulicu!“ razmišljao je Ivan. „Dovoljno će biti da ponavljam: 'Karlo je đavo!', i mnogi će mi poverovati... Izbacićemo mi toga otpadnika iz grada, ja sam u to siguran“, razmišljao je dok mu se ono njegovo ludilo ponovo javljalo u mislima, za koje je već počeo da misli da su anđeoske ili božje. „Da, tako će biti. Stranac će biti osujećen u svojim namerama prema Elizabeti i proteran iz grada!“

Tek što je prošlo deset ujutro, i Ivan je izašao iz kuće i počeo bukvalno da urla:

- Karlo je vrag! Karlo je vrag!

Ubrzo je privukao pažnju na sebe i većina građana je pomislila da je mladić potpuno poludeo, dok su se poneki zapitali da li ima istine u onome što on govori.

- Karlo je vrag! Zar ne vidite svojim očima i zar ne čujete svojim ušima, zar nemate boga u sebi da shvatite da vam govorim istinu... Čujte i urazumite se! Proterajmo nitkova iz grada. Osujetimo njegove namere i spasimo duše naše! - grmele su ulice Polina od Ivanovog divljačkog glasa, dok je on bio u nekoj vrsti hysterije koja je ličila, ili je bar trebalo da liči, na reči ljutog i gnevnog proroka. Ljudi koji su se našli na ulici sklanjali su se pred

mladićem plašeći ga se, i odmah prepričavali između sebe šta se to dešava u gradu. Uglavnom, već do tri popodne ceo Polin je bio uznemiren i uplašen. Niko se nije usudio da zaustavi mladića i porazgovara sa njime, da eventualno ispita da li je istina to što govori. Ivan je svakome u gradu već objavio šta misli, dok su Polinjani među sobom već smišljali kako da ga se otarase, podstaknuti glasinama koje su poticale od Elizabete, i njegovim sumanutim ponašanjem koje je mnoge plašilo. Ceo Polin se uzbunio toga dana i već su se uveliko mogle čuti reči: „Petrov sin je poludeo!“ Negde oko četiri sata Ivanu su već počeli da dobacuju da je lud, a on je, kao u inat njima, vikao iz sveg glasa svoju poruku, računajući da ima i onih koji su prihvatili njegovu reč kao istinu. Međutim, ovih drugih izgleda da nije bilo i vlasti u Polinu su se već spremale da reaguju, nalazeći opravdanje u izjavi doktora Mirka Stepa. U početku su žandari samo pratili Ivana, donekle bojeći se da mu se otvoreno suprostave i nadajući se da će se mladić smiriti. U Polinu se nikada ovako nešto nije desilo - komentarisali su svi, i digla se ogromna larma, koju je i Ivan, mada sužene svesti, primetio. Primetio je takođe i da ga prate. Odjednom mu se učinilo da je u svojim ubeđenjima ostao sam, jer su svi govorili protiv njega, žaleći se na njegova uznemiravanja.

- Nećete vi meni tako! - orio se njegov glas pun snage i posle više časova.
- Iako mi ne verujete, ja uzimam stvar u svoje ruke i sam ću se obračunati sa strancem!“

Rekavši ovo uleteo je u „Maestro“ i uzeo nož, a zatim potrčao prema Darinom hotelu. Žandari su se spremali da reguju i nekoliko njih je potrčalo. Međutim, Ivan je već ušao u hotel i ugledao gazdaricu pred sobom.

- Gde je on! Gde je Karlo? - pitao je pobesnelo.
- Evo me. Tu sam! - sa stepenica se javio stranac.
- Sada si gotov! - zaurlao je Ivan i sa nožem u desnoj ruci krenuo ka Karlu.

Ovaj je u trenutku zastao, a onda se u nekoliko hitrih koraka našao ispred svoje sobe. Ivan se popeo uz stepenice i suočio sa strancem. Bio je to pogled odmeravanja snaga koji je trajao nekoliko sekundi. U tim trenucima Ivan je imao utisak da vidi splet ogedala u Karlovim očima, poređanih tako da se jedno ogleda o drugo. Na trenutak se uplašio susrevši se sa pomišlju da se nalazi oči u oči sa đavolom, kada se u njemu javila nadljudska snaga kojom je krenuo sa nožem u ruci na stranca. Ivanu se učinilo da su se ogledala u Karlovim očima pomerila, ali već u narednom momentu stranac je pobegao u sobu. Ivan je naglo razvalio vrata koja su se zatvorila pred njim i ugledao stranca kako stoji.

- Reci! Šta hoćeš? - progovorio je Karlo dok je Ivan i nečuvši pitanje skočio na na njega i zario mu nož u srce.

- Eto šta hoću! - kazao je posle nekoliko sekundi kada je krenuo niz stepenice natrag na ulice da objavi da je ubio vraga. Međutim, u gostionici Darinog hotela su ga čekali žandari sa spremnim puškama.

- Predaj se mladiću! - uzviknuo je jedan.

- Ubio sam đavola! Ubio sam đavola... Zar ne razumete? - pomahnitao i smejući se, histerično je uzvratio Ivan. Glavni među žandarima, uvidevši da je mladić agresivan i opasan, naredio je ostalima da ga savladaju, što ovi i učiniše. Držali su Ivana sa rukama na leđima, odlučivši da ga, dok ne vide šta će dalje sa njim, stave u pritvor. Ivan se nije bitno opirao hapšenju. Čak je zadovoljno ponavljao kako je ubio vraga. Dok je sa još trojicom izvodio mladića iz hotela, jedan od predstavnika vlasti je rekao: - Ludak!

- Da, mislim da za mene misli da sam đavo! - rekao je stranac stojeći napolju, okružen sa par žandara od kojih je jedan bio glavni u gradu. Zaprepašćen što ga je ugledao Ivan se osetio se prevarenim i osujećenim u svakom smislu. Znao je da više ništa ne može da učini i da mu ostaje samo da se preda onome što mu je đavo namenio.

- Mislim da je taj mladić za ludnicu! - čuo je Karla kako razgovara za žandarima.

- Da, doktor Step nas je već upozorio da je prilično skrenuo sa uma. Stavićemo ga u pritvor do sutra dok ne dođe kočija po njega.

Mladić je hteo da se ubije u tamnici tako što bi udario glavom o zid iz sve snage, ali došla mu je misao da je učinio sve što je mogao protiv vraga i da bog to duboko ceni, tako da nikako ne pokušava tako nešto, jer on treba još dugo da živi. Sav umoran od vikanja, Ivan je zaspao na tvrdim daskama, jer mu je i to, tobože, bilo rečeno.

Sutradan, negde posle devet ujutru, došla je kočija sa prikolicom koja je bila tek tolika da se u nju jedva smesti jedan čovek. U nju smestiše Ivana i odvedoše ga u ludnicu. On je pak kroz malo okno zaštićeno šipkama, mogao da vidi svog oca kako ide za njim plaćući i naričući. Kočija je išla sve brže i brže, a Petar je polako zaostajao za njom, idući sve sporije i umornije.

Taman Polin se pretvarao da je odahnuo od ludaka koji ga je progonio i uznemiravao. Elizabeta se napokon zbližila sa strancem i uz blagoslov oca, koji je ubrzo preminuo, postala mu verenica. Posle tri godine boravka u Polinu Karlo je jedne mračne noći sa devojkom gotovo tajno i bez traga napustio grad. I dan-danas se priča da Ana, koja ga je srela na putu koji izlazi iz Polina, nije sa njim videla Elizabetu već nekakvog olinjalog psa koji je, kako se klela, imao plave oči.

Za sve informacije o eventualnom objavljivanju teksta ili nekog drugog oblika saradnje obratiti se autoru na E-Mail adalva@ptt.rs .

Sva autorska prava zadržava pisac !